

ת"פ 54026/09/12 - מדינת ישראל - רשות המיסים, מע"מ ת"א 2 נגד השמעון אדרי, משה מסטריאל, א.ש.ד.ס יציקות בט-קל ואיטום בע"מ

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 54026-09-12 מדינת ישראל נ' אדרי ואח'

בפני כבוד השופט ד"ר שאול אבינור

המאשימה
מדינת ישראל - רשות המיסים מע"מ ת"א 2
ע"י ב"כ עו"ד מיכאל פינקלשטיין

נגד

הנאשמים

1. שמעון אדרי
ע"י ב"כ עו"ד אברהם שהבזי
2. משה מסטריאל
ע"י ב"כ עו"ד עדי ברקאי
3. א.ש.ד.ס יציקות בט-קל ואיטום בע"מ

הכרעת דין

א. רקע כללי:

1. שלושת הנאשמים הואשמו לפניי, על פי כתב האישום המתוקן (להלן - כתב האישום), בעבירות לפי הוראות חוק מס ערך מוסף, תשל"ו-1975 (להלן - החוק או חוק מע"מ).

(1) תמצית הרקע העובדתי הפרשה:

2. סיפור של חברות ושברה, שתחילתו בחטא וסופו בפשע. הרקע העובדתי לפרשה הינו, בתמצית שבתמצית, כלהלן:

(א) אשתו של נאשם 1 ואשתו של נאשם 2 היו חברות טובות, עוד מימי ילדותן. לאחר ששתיהן נישאו והקימו משפחות, התקיימו בין משפחותיהן יחסי חברות וקרבה, במשך שנים ארוכות.

(ב) עובר לתקופה הרלוואנטית לכתב האישום עבד נאשם 1 כעצמאי בתחום האיטום, בין השאר במסגרת עסק בשם "איטום זה אנחנו". נאשם 2, לעומת זאת, עבד כשכיר, כחשמלאי רכב במוסך. בעיני נאשם 2 ואשתו, רמת החיים של נאשם 1 ואשתו היתה גבוהה במידה ניכרת משלהם, ואף הם רצו ליהנות מרמת חיים דומה.

(ג) על רקע זה קיבל נאשם 2 בשמחה את הצעתו של נאשם 1 לצאת לחיים כלכליים עצמאיים ולהצטרף אליו לעסק. זאת, הגם שנאשם 1 דרש תשלום של ₪ 100,000 בעבור הכניסה לעסק.

(ד) באותה העת - וכן בכל בתקופה הרלוואנטית לכתב האישום - היה נאשם 1 מצוי בהליכי פשיטת

- רגל, שבגנים לא היה רשאי, בין השאר, להקים חברה (להלן - הליכי פשיטת הרגל). נאשם 2 ידע על כך ואף הסכים כי, בשל הליכי פשיטת הרגל, העסק המשותף ינוהל במסגרת חברה בע"מ אשר תוקם ותירשם באופן בלעדי על שמו של נאשם 2, וזאת עד שנאשם 1 יקבל הפטר.
- (ה) כך הוקמה, ביום 29.9.05, נאשמת 3, חברה בעירבון מוגבל, ששמה הינו צירוף ראשי תיבות שמות ילדיהם של נאשמים 1 ו-2 (דהיינו: א.ש.ד.ס; לשם נוחות תכונה להלן נאשמת 3 - החברה).
- (ו) ההסכמות בין נאשמים 1 ו-2 עוגנו בחוזה בכתב, אשר נחתם על ידם ביום 30.10.05 (ר' ת/23. להלן - הסכם השותפות). בין השאר, נקבע בהסכם השותפות שנאשם 2 **"יהיה בשלב זה בעל המניות ומורשה החתימה היחיד בעסק"** (בסעיף 5.3), ושנאשם 2 ישלם לנאשם 1 סך של ₪ 100,000 בעבור מוניטין, ציוד וריהוט (בסעיף 7.1). החברה נרשמה אפוא, בהתאם, בבעלות בלעדית של נאשם 2, וכנגזרת מכך גם חשבונות הבנק שלה נרשמו על שמו של נאשם 2 ואף הדיווחים לרשות המיסים נעשו בשמו.
- (ז) לנאשם 1 לא נקבע כל תפקיד פורמאלי בחברה. יחד עם זאת הוכח לפניי כדבעי - כפי שיובהר בהרחבה בהמשך הדברים - כי נאשם 1 הוא זה שהיה בעל-הבית-בפועל של החברה, ואילו נאשם 2 פעל בחברה על פי הוראותיו.
- בהקשר זה יש לציין, כי פעילותה המעשית של החברה, בתקופה בה היא פעלה, היתה רובה ככולה בביצוע עבודות איטום בעבור חברת דן ליר הנדסה בע"מ (להלן - דן ליר); לקוחה שעמה עבד נאשם 1 במסגרת עסקו הקודם, לפני הקמת החברה, ושהוא זה שעמד בקשר עמה גם מטעם החברה.
- (ח) ביום 13.10.06 נכווה נאשם 2, במהלך עבודה באתר עבודה (בית זיסר בפתח-תקווה), ונדרש לטיפול רפואי בבית חולים. בסמוך לאחר מועד זה ניתק נאשם 2 את עצמו מפעילות החברה ולא פעל עוד במסגרתה. לאחר שהחלים מפציעתו שב נאשם 2, בחודש פברואר 2007, לעבוד כשכיר במוסך.
- (ט) ההודעה על סגירת פעילות החברה במע"מ הוגשה ביום 27.4.07, ולפי האמור בה העסק נסגר ביום 30.10.06 (להלן - ההודעה על סגירת פעילות החברה).

(2) כתב האישום:

3. כתב האישום אוחד חלק כללי, שני אישומים ושני נספחים, כלהלן:

חלק כללי - בו נטען כי בתקופה הרלוואנטית לכתב האישום, החל מחודש נובמבר 2005 ועד לחודש אפריל 2007, היו נאשמים 1 ו-2 המנהלים הפעילים בנאשמת 3, חברה פרטית מוגבלת במניות אשר נרשמה כעוסק מורשה לעניין הוראות חוק מע"מ.

אישום ראשון - שעניינו בניכוי חשבוניות שהוצאו לחברה, אשר לפי הטענה הינן חשבוניות פיקטיביות. הנספח לאישום הראשון מציין את פרטי החשבוניות הרלוואנטיות, כלהלן:

· 2 חשבוניות שהוצאו לכאורה על ידי חברת אור-אל אמינות איטום ושימור מבנים בע"מ (להלן - **אור-אל**).

9 חשבוניות שהוצאו לכאורה על ידי חברת א.ס.א.ק יזמות ובניה וכוח אדם בע"מ (להלן - א.ס.א.ק.).

16 חשבוניות שהוצאו לכאורה על ידי חברת א. אור-כידע בע"מ (להלן - אור-כידע).

יצוין כבר עתה, כי לגרסת נאשם 1 חשבוניות אלה הוצאו לחברה בגין עבודות בקבלנות משנה, שבוצעו בעבורה על ידי החברות הנ"ל. החברות הנ"ל יכזבו אפוא להלן, לשם קיצור, "קבלני המשנה"; הגם שגרסה זו של נאשם 1 נמצאה כחסרת כל יסוד, כפי שיבואר בהמשך הדברים.

אישום שני - שעניינו באי דיווח עסקאות שעשתה החברה עם דן ליר, וכתולדה מכך אי דיווח על הכנסות החברה מעסקאות אלה ואי תשלום המע"מ שנתקבל בגין.

הנספח לאישום זה מציין את פרטי 63 חשבוניות החברה שהוצאו לדן ליר, אשר לא דווחו למע"מ, לרבות סכומי המע"מ שנגבו על ידי החברה מדן ליר ולא הועברו לרשות המיסים.

4. תמצית העובדות הרלוואנטיות והוראות החיקוק שבכתב האישום הינן כלהלן:

אישום ראשון

העובדות (הנטענות)

בתקופה שבין חודש נובמבר 2005 לבין חודש דצמבר 2005, או בסמוך לכך, קיבלו הנאשמים לידיהם שתי חשבוניות מס פיקטיביות על שם אור-אל, בסך של 88,200 ₪, כאשר מס התשומות הגלום בהן הינו בסך של 14,533 ₪.

בתקופה שבין חודש יוני 2006 לבין חודש אוקטובר 2006, או בסמוך לכך, קיבלו הנאשמים לידיהם, מאדם בשם כמאל, 9 חשבוניות מס פיקטיביות על שם א.ס.א.ק, בסך של 574,256 ₪, כאשר מס התשומות הגלום בהן הינו בסך של 90,493 ₪.

בתקופה שבין חודש פברואר 2006 לבין חודש מאי 2006, או בסמוך לכך, קיבלו הנאשמים לידיהם, מאדם בשם וואיל, 16 חשבוניות מס פיקטיביות על שם אור-כידע, בסך של 722,829 ₪, כאשר מס התשומות הגלום בהן הינו בסך של 118,564 ₪.

הנאשמים לא ביצעו את העסקאות המפורטות בחשבוניות הפיקטיביות הנ"ל. בנוסף, הנאשמים רשמו את החשבוניות בספרי הנהלת החשבונות של החברה וניכו את מס התשומות הכלול בהן בדוחות התקופתיים שהגישו על שם החברה למנהל מע"מ; והכל במטרה להתחמק או להשתמט מתשלום מס.

הוראות החיקוק

ניכוי מס תשומות בלי שיש לגביו מסמך כאמור בסעיף 38 לחוק, במטרה להתחמק או להשתמט מתשלום המס - 10 עבירות לפי הוראות סעיף 117(ב)(5) לחוק.

הכנה, ניהול או הרשאה לאחר להכין או לנהל פנקסי חשבונות כוזבים או רשומות אחרות כוזבות, במטרה להתחמק או להשתמט מתשלום מס - עבירה לפי הוראות סעיף 117(ב)(6) לחוק.

אישום שני

העובדות (הנטענות)

- הנאשמים הצהירו, בדוחות תקופתיים אשר הגישו על שם החברה למנהל מע"מ, בתקופה שבין חודש נובמבר 2006 עד חודש מרץ 2007, על עסקאות בשיעור אפס. בחודש אפריל 2007 לא הגישו הנאשמים דו"ח כלשהו.
- בפועל, בתקופה שבין חודש נובמבר 2006 לבין חודש אפריל 2007 הוציאו הנאשמים לפחות 63 חשבוניות על עסקאות, בסך של 649,894 ₪. הנאשמים לא דיווחו על עסקאות אלו ולא שילמו את המע"מ הנובע מהן, אשר מסתכם בסך של 100,734 ₪.
- במעשיהם אלה לא רשמו הנאשמים בספרי הנהלת החשבונות של החברה את החשבוניות אותן הוציאו, ניהלו פנקסי חשבוניות כוזבים ומסרו ידיעות כוזבות או דוחות הכוללים ידיעות כאלה; והכל במטרה להתחמק או להשתמט מתשלום מס. בנוסף, בחודש אפריל 2007 לא הגישו הנאשמים למנהל מע"מ, במועד, דו"ח תקופתי.

הוראות החיקוק

- הכנה, ניהול או הרשאה לאחר להכין או לנהל פנקסי חשבונות כוזבים או רשומות אחרות כוזבות, במטרה להתחמק או להשתמט מתשלום מס - עבירה לפי הוראות סעיף 117(ב)(6) לחוק.
- מסירת ידיעה כוזבת או דו"ח או מסמך אחר הכוללים ידיעה כאמור, במטרה להתחמק או להשתמט מתשלום מס - 14 עבירות לפי הוראות סעיף 117(ב)(1) לחוק.
- אי הגשה במועד של דו"ח שיש להגישו - עבירה לפי הוראות סעיף 117(א)(6) לחוק.

(3) גדר המחלוקת בין הצדדים ודרך הילוכה של הכרעת הדין:

5. הדין בתיק החל לפני מותב אחר ובשלב מאוחר יותר הועבר לשמיעת הראיות לפני. הסדרת ייצוג הנאשמים התמשכה זמן רב, אך בסופו של דבר - בתשובה לאישומים, שלא ניתנה לפני - כפרו שני הנאשמים כפירה מלאה בעובדות כתב האישום (ר' בפרוטוקול, עמ' 9). ב"כ נאשם 2 גם צירף הודעה בכתב בעניין, בה ציין כי בתקופת האישום הראשון שימש נאשם 2 כ"**חותמת גומי**" בחברה ותו לא, ואילו בתקופת האישום השני חדל נאשם 2 להיות בקשר עם נאשם 1 והחברה בשל פציעה (ר' ההודעה מטעם נאשם 2 בבקשה מס' 8).
6. חלק ניכר מטיעוני ההגנה של נאשמים 1 ו-2, כפי שהובהר גם במהלך ניהול המשפט לפני, נסוב סביב סוגיית תפקידם בפועל בחברה, לרבות שאלת הגדרתם כ"מנהלים פעילים" בה. ואכן, כך מתבקש בנסיבות הפרשה דנא, בפרט כאשר היבט החשבונאי-עובדתי של התיק הוכח לפני כדבעי בראיות התביעה, הכוללות בין השאר את מסמכי הנהלת החשבונות הרלוואנטיים של החברה. בנסיבות אלה, הילוכה של הכרעת דין זו יהא שונה מהרגיל. חלף סקירה כללית של ראיות התביעה וההגנה, והכרעה לאחר מכן, הדין יחל בסוגיה המרכזית הנ"ל, ורק לאחר הדין וההכרעה בה יעבור הדין לבחינה פרטנית של האישומים מושא בכתב האישום.
7. באשר לגדר המחלוקת בין הצדדים יש לציין גם היבט טכני-משפטי, שעניינו מספר העבירות בו יש להאשים את הנאשמים נוכח האמור בעובדות כתב האישום. ב"כ נאשם 1 טען כי מספר העבירות

הנקוב בהוראות החיקוק שבכתב האישום - 10 עבירות לפי הוראות סעיף 117(ב)(5) לחוק באישום הראשון, ו-14 עבירות לפי הוראות סעיף 117(ב)(1) לחוק באישום השני - אינו נכון משום שאינו תואם את מספר הדוחות שהוגשו על ידי החברה. דומה כי בסופו של דבר ב"כ המאשימה הסכים עמו בנקודה זו (ר' גם הודעתו שהוגשה בבקשה מס' 59), ומכל מקום אני מקבל את טיעונו האמור של ב"כ נאשם 1.

לא למותר להעיר, עם זאת, כי נוכח ההוראות שנקבעו בחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן - חוק העונשין), בעניין הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה, מרכז הכובד בסוגיה של "ריבוי עבירות" אינו מצוי יותר בשאלת מספר העבירות בהן מואשם נאשם אלא בשאלת מספר ה"אירועים", שכל אחד מהם עשוי לכלול מספר עבירות; והכל כאמור בהוראות סעיף 40ג לחוק העונשין.

8. עוד יש להעיר, כי נוכח התנערותם של שני הנאשמים מהחברה, דהיינו נאשמת 3, הרי שזו האחרונה לא הופיעה לפני עם ייצוג משפטי מטעמה. יחד עם זאת, מקובל עליי טיעון ב"כ המאשימה כי נאשמת 3 בכל זאת היתה נוכחת במשפט - באמצעות מנהליה הפעילים, נאשמים 1 ו-2 (ר' בפרוטוקול, עמ' 9 שורה 11) - כך שניתן לקבוע ממצאים בעניינה.

מכל מקום, מדובר בהיבט שולי שבשולי בפרשה דנא, שכן נאשמת 3 כבר אינה פעילה, מזה שנים ארוכות, וממילא לא תהא נפקות מעשית ממשיית לכל הכרעה משפטית בעניינה.

9. לבסוף יש לציין, בפתח הדברים, שתי הערות טכניות:

ציטוטים - הכרעת דין זו כוללת ציטוטים מתוך המוצגים הרבים שהוגשו במהלך המשפט וכן מפרוטוקולי הדיונים. כל ההדגשות המופיעות בציטוטים אלה, כמו גם בציטוטים מתוך מקורות משפטיים, אינן מופיעות במקור והוספו על ידי הח"מ. התוספות בסוגריים מרובעים, בתוך הציטוטים, באות ללמד על תיקון טעויות הקלדה.

הפניות - תיקי המוצגים מטעם נאשמים 1 ו-2 כוללים מוצגים אחדים שהוגשו גם במסגרת תיק המוצגים מטעם המאשימה. ההפניות למוצגים אלה הינן, ככלל, לפי סימון מוצגי התביעה.

ב. תפקידם ומעמדם של נאשמים 1 ו-2 בחברה:

(1) עיקר גרסאות נאשם 1 בהודעותיו ובבית המשפט:

10. מתחילת חקירתו ברשות המיסים, טענת נאשם 1 היתה כי הוא היה "עובד שכיר" בחברה, כאשר תפקידו התמצה בניהול "הביצוע עצמו בשטח" (ת/4, עמ' 2 שורה 7). יחד עם זאת, כבר מתוך תשובות נאשם 1 לשאלות שאותן נשאל, עלה כי למעשה הוא זה שהיה בעל-הבית-בפועל של החברה ומי שניהל את פעילותה. לא למותר להעיר, בהקשר זה, כי במהלך חקירתו גילה נאשם 1 יחס של בוז גלוי כלפי נאשם 2, בכל הקשור ליכולותיו של זה האחרון לנהל חברה עצמאית.

להלן נבחן, באופן פרטני, את גרסאות נאשם 1 בהודעותיו שנגבו ברשות המיסים. יש להבהיר, כי בהודעות אלה נחקר נאשם 1 בעניין שני האישומים כאחד, דהיינו: הן בעניין חשבוניות קבלני המשנה, הפיקטיביות לפי טענת המאשימה, מושא האישום הראשון; והן בעניין חשבוניות החברה שהוצאו לדן ליר ולא דווחו, מושא האישום השני. הבחינה שלהלן מתייחסת אפוא, ברצף דברים אחד, לעבירות מושא שני האישומים.

11. עוד יש לציין, בטרם הדין בהודעות עצמן, כי לאחר חקירתו הראשונה (ביום 8.11.09) נקבעו

עמוד 5

לנאשם 1 תנאי שחרור בערובה בבית משפט (ביום 11.11.09). ואולם, זמן קצר יחסית לאחר מכן נמלט נאשם 1 לחו"ל, בניגוד לצו עיכוב היציאה מהארץ שהיה תלוי ועומד נגדו, תוך שימוש בדרכון של אחיו. כשלושה חודשים לאחר מכן נעצר נאשם 1 בנמל התעופה בן-גוריון, בעת שחזר ארצה (ביום 8.2.10), ולאחר מכן נקבעו בעניינו תנאי שחרור חמורים יותר (ר' המוצגים 2/ס עד 4/ס. כמו כן ר' עדות החוקר אבישי אליהו בפרוטוקול, עמ' 127 שורה 9 ואילך. בגרסת נאשם 1 באשר להימלטות זו ולסיבותיה נדון במסגרת הדיון בעדותו בבית המשפט).

(א) עיקר גרסת נאשם 1 במהלך חקירותיו ברשות המיסים:

12. במהלך חקירת רשות המיסים נגבו מנאשם 1 שלוש הודעות באזהרה, בחשד לביצוע עבירות לפי חוק מע"מ וחוק העונשין. כל ההודעות נגבו על ידי החוקר אליהו.

(I) ההודעה הראשונה (מיום 8.11.09, 4/ת):

13. בתחילת חקירתו התבקש נאשם 1 לפרט את מקומות העבודה בהם עבד בשנים האחרונות, והשיב כי לאורך כל השנים הללו הוא עסק באיטום. נאשם 1 סיפר כי בשנת 2005 הוא עבד בחברה בשם "איטום זה אנחנו", לדבריו עם "בחור בשם משה פושישוילי שהוא לא הבין כלום ואני הייתי זה שמבצע את העבודה והוא ראה שהוא מפסיד כסף והוא העביר את החברה עליי ואני מהר מאוד הלכתי לסגור את החברה" (4/ת, דף 2 שורה 3 ואילך).

14. את ההתקשרות העסקית שלו עם נאשם 2 הציג נאשם 1 באופן הבא:

בסוף שנת 2005 משה מסטריאל עזב עבודה כשכיר במוסך והוא ידע שאני עובד באיטום והיינו חברים, אנחנו הכרנו מכך שאשתי היתה חברת ילדות של אשתו של משה. ואז משה אמר לי שהוא יפתח עסק עצמאי של איטום ואני יעבוד בביצוע ושהוא יעבוד בניהול וגם בביצוע. בגלל שמשה לא הכיר את העבודה עצמה ואת הלקוח העיקרי שעבדתי מולו כבר בחברות קודמות שאני עבדתי, שזה דן ליר, אני הייתי עובד מול חברת דן ליר בביצוע. זה אומר תמחור של העבודה, גיוס פועלים דרך בחור בשם וואיל שאני עבדתי מולו כבר לפני כן בחברה הקודמת איטום זה אנחנו והוא זה שהיה מביא לנו את הפועלים, התחשבות מול הלקוחות, ואני זה שהייתי מגיש את החשבון, מוציא חשבוניות ללקוחות וחותרם עליהם, ברוב המקרים גם אני הייתי מביא את החומר של הנהלת חשבונות לרו"ח של החברה שאני לא זוכר את השם שלו, משה הביא א[ו]תו הוא ישב בחולון, ומול וואיל שהיה מביא את הפועלים של החברה גם אני וגם משה היינו מולו אבל מי שהיה יושב איתו על החשבונות זה היה אני, משה היה לפעמים, וואיל היה מעביר את הכסף לפועלים דרך משה (4/ת, דף 2 שורה 14 ואילך. לעניין רואה-החשבון של החברה יש לציין כי בסוף החקירה סייג נאשם 1 את דבריו וציין כי ייתכן אמנם שנאשם 2 הביא אותו אך "אולי מישהו אחר". ר' שם, דף 14 שורה 14).

15. בנסיבות אלה - כאשר נאשם 1 הוא זה שלדבריו היה בקשר עם ספק העבודה העיקרי, גייס את הפועלים, ערך את ההתחשבות מול הלקוחות והוציא חשבוניות וחותרם עליהן - נשאל נאשם 1 מדוע הוא בכלל היה צריך את נאשם 2. נאשם 1 השיב כלהלן:

ש. מדוע אתה היית צריך את משה מסטריאל שיפתח את חברת א.ש.ד.ס. וכן אחרים שירשמו חברות על שמם אם אתה זה שמביא את הלקוחות, את הפועלים ואת הידע בעבודה, בשביל מה אתה צריך אותם, למה לא פתחת חברה על שמך?

ת. לא היה לי כסף להשקיע ולהיות בעל הבית של החברות. חוץ מזה משנת 2002 אני תחת כונס נכסים ואני לא יכול שזה יירשם על שמי (ת/4, דף 4 שורה 6 ואילך).

16. רק לאחר שהוצג לנאשם 1 הסכם השותפות הוא התייחס אליו, אך טען כי מדובר בהסכם חסר משמעות שכלל לא נכנס לתוקף:

ת. ...אני רוצה לציין שהוא לא נכנס לתוקף מכיוון שאני הייתי צריך לגייס 100,000 ₪ לחברה כדי להיות באמת שותף בחברה ואני לא הצלחתי לגייס את הכסף ולכן ההסכם לא תקף.

ש. האם בהסכם הזה כתוב התנאי הזה שאתה צריך לגייס את הכסף?

ת. לא, זה לא מופיע בהסכם זה היה ביני לבין משה.

ש. למה זה לא מופיע בהסכם?

ת. ההסכם הזה אין לו משמעות, גם אני הייתי צריך לקבל סכום מסוים ואין לו תוקף (ת/4, דף 4 שורה 24 ואילך).

17. נאשם 1 אישר כי נאשם 2 נפצע בעבודה והיה בחופשת מחלה, אך טען כי למרות זאת הוא (נאשם 2) המשיך לעבוד בחברה; וכדבריו:

ת. ...מדי פעם הוא (נאשם 2 - ש.א.) היה בא לקחת את הפועלים ומחזיר אותם למחסן שהם היו ישנים בו בחולון. והוא גם היה קצת במשרד הולך לבנקים. אבל אני גם אז הייתי זה שיושב עם חברת דן ליר ומסכם איתם את החשבונות. אני הייתי כמו לאורך כל הדרך מוציא חשבונות גם אחרי שהוא נפצע ומקבל את השיקים מחברת דן ליר. הוא היה פעיל בחברה אבל לא היה יורד לעבוד בשטח.

...

ש. מתי הי(ת)ה הפרידה העסקית הסופית שלך ושל משה?

ת. במהלך 2007 הוא זה שהלך וסגר את התיק במס הכנסה ובמע"מ (ת/4, דף 5 שורה 8 ואילך. בהמשך הוסיף נאשם 1 כי החודש האחרון בו הוא עבד עם החברה ונאשם 2 היה "פחות היותר במאי 2007").

18. לנאשם 1 הוצגו חשבונות רבות של החברה, שהוצאו לדן ליר. בהתייחס לחשבונות הראשונה שהוצגה לו - חשבונות מס' 223, הנושאת תאריך 30.11.06 - הוא אמר:

...אני מכיר את החשבונות ואני מזהה עליה את כתב ידי. אני חתמתי על החשבונות הזו ואני הגשתי אותה לחברת דן ליר כמו את שאר החשבונות של חברת א.ש.ד.ס. במשך כל התקופה שעבדתי בחברה זו. העבודה בוצעה על ידי הפועלים של חברת א.ש.ד.ס. שהתקבלו מוואיל... את השיק אני קיבלתי מחברת דן ליר ואני לא זוכר ספציפית לגבי השיק הזה מה עשיתי איתו

אבל ככל הנראה או שפרטנו אותו בשוק האפור או הפקדנו אותו בחשבון הבנק של חברת א.ש.ד.ס (ת/4, דף 5 שורה 38 ואילך).

19. לאחר מכן מסר נאשם 1 גרסה דומה כשהוצגו לו חשבוניות נוספות של החברה, שהוצאו לדן ליר. נאשם 1 הוסיף כי **"את השיקים בגין חשבוניות האלו (דהיינו: השיקים שהתקבלו מדן ליר - ש.א.) פרענו או בשוק האפור או בבנק של חברת דן ליר ואני חושב שבתקופה הזו נראה לי שהיה רק שוק אפור"** (ת/4, דף 8 שורה 20 ואילך. הכוונה בדברים אחרונים אלה לחשבוניות הנושאות תאריך מחודש מרץ 2007 ואילך).

לגבי מספר חשבוניות הסתייג נאשם 1, טען שלא הוא זה שהוציא אותן והוסיף כי רק נאשם 2 יכול היה להוציאן. עם זאת הוא הוסיף: **"יכול להיות שמשה רשם אותם ואני מסרתי לחברת דן ליר. אתה יכול לראות שזה לא הכתב יד שלי"** (ת/4, דף 8 שורה 37).

20. החוקר הציג לנאשם 1 את אחת מחשבוניות אור-אל, שנתפסו בהנהלת החשבונות של החברה, שם הודקו לה ספחי שיקים שלא נרשמו לפקודת אור-אל. התייחסותו של נאשם 1 לחשבונית ולשיקים הייתה כלהלן:

ת. ...את החשבונית הזו קיבלנו מאדם בשם מאיר (הכוונה למר מאיר סטולר מאור-אל - ש.א.) שהוא ביצע לנו עבודות אני לא זוכר איפה ושילמנו לו בשיקים של א.ש.ד.ס, אני מכיר את מאיר ואני הייתי איתו בקשר. לגבי ספחי השיקים שאתה מציג לי הספחים שסומנו... זה לא כתב היד שלי ואני לא יודע מי הוציא אותם ובעבור מה. לגבי... (היתר - ש.א.) זה ספחי שיקים שאני רואה שאני כתבתי אותם ואני לא זוכר למי הם יצאו ועבור מה.

ש. מדוע השיקים היו מהודקים לחשבונית של חברת אור-אל אמינות?

ת. אין לי מושג (ת/4, דף 10 שורה 34 ואילך. דברים דומים אמר נאשם 1 ביחס לחשבונית הנוספת של אור-אל, וחזר וציין כי מדובר בחשבונית בגין עבודה שמר סטולר ביצע "אני לא יודע בדיוק איפה" - ת/4, דף 11 שורה 19 ואילך).

21. החוקר הטיח בנאשם 1 כי מדובר במרמה, כלהלן:

ש. אני אומר לך שספחי השיקים האלו... באו להראות כאילו יצאו תשלומים לחברת אור-אל אמינות אבל בפועל הם שולמו לכל מיני הוצאות אחרות וכן לשכר לעובדים והחשבונית רק שימשה ככיסוי לכך. מה יש לך לומר על כך?
ת. אין לי מושג (ת/4, דף 11 שורה 5 ואילך).

22. עוד הוצגו לנאשם 1 חשבוניות של א.ס.א.ק ואור-כידע, אשר נמצאו בספרי הנהלת החשבונות של החברה. נאשם 1 טען כי החשבוניות של שתי חברות אלה ניתנו על ידי וואיל, בגין פועלים שהלה סיפק. לדבריו, וואיל נתן את החשבוניות **"או לי או למשה"** (ת/4, דף 11 שורה 34; דף 12 שורה 5; דף 12 שורה 15). בהקשר זה אישר נאשם 1 כי מרבית ספחי השיקים, שנמצאו בצמוד לחשבוניות הנ"ל בהנהלת החשבונות של החברה, **"רשומים בכתב ידי וחתומים על ידי משה"** (ת/4, דף 11 שורה 34; דף 12 שורה 6; דף 12 שורה 28). נאשם 1 נשאל מדוע לפחות חלק מאותם שיקים, שלכאורה היו אמורים לצאת למוציאי החשבוניות, יצאו לגורמים אחרים, לרבות הוא-עצמו, וטען שאינו יודע (שם, דף

12 שורה 34 ואילך).

23. עוד יש לציין, כי למרות שנאשם 1 חזר ותיאר את וואיל כקבלן המשנה של החברה, הוא לא יכול היה למסור עליו פרטים של ממש, למעט שם פרטי ומספר טלפון הנייד, תוך שהוסיף כי וואיל מתגורר בלוד (ת/4, דף 3 שורה 4. בחקירתו הנגדית בבית המשפט טען נאשם 1 כי אין לו מושג מה שם משפחתו של וואיל או מה הכתובת שלו, ר' בפרוטוקול, עמ' 174 שורה 24).

בהמשך ההודעה טען נאשם 1 כי וואיל הוא הבעלים של אור-כידע (שם, דף 10 שורה 26), אך אישר כי לא ערך בדיקות כלשהן כדי לבדוק זאת (ת/4 דף 13 שורה 5 ואילך). כשנשאל כיצד הכיר את וואיל, השיב נאשם 1: "אני פגשתי אותו בבניין לפני שעבדתי עם חברת א.ש.ד.ס והוא ידוע שהוא מספק פועלים" (שם, דף 13 שורה 9).

(II) ההודעה השנייה (מיום 8.2.10, ת/5):

24. הודעתו השנייה של נאשם 1 נגבתה בסמוך לאחר שחזר ארצה ונעצר. בהודעה זו הודה נאשם 1 כי לאחר שנאשם 2 נפצע הוא אכן הפסיק לעבוד בחברה; וכדבריו:

ת. משה מסטריאל היה פעיל בחברה רק עד שהוא נפצע ואולי חודש לאחר שהוא נפצע עוד הוא הביא כמה פעמים פועלים. כלומר לקראת סוף 2006 משהחברה נסגרה משה לא היה פעיל בחברה בכלל.

ש. היכן כל חומר הנהלת החשבונות של חברת א.ש.ד.ס לאחר שהחברה נסגרה ואתה המשכת לעבוד עם החברה?

ת. אני הוצאתי חשבוניות של חברת א.ש.ד.ס לאחר שהחברה נסגרה ואני לא יודע מה נעשה עם העתקי החשבוניות איפה שמתי אותם.

ש. האם משה מסטריאל עבד עם חברת דן ליר לאחר הפציעה שלו חוץ מכמה פעמים כחודש לאחר שהוא נפצע?

ת. לא, הוא לא עבד עם חברת דן ליר לאחר מכן (ת/5, דף 2 שורה 3 ואילך).

25. נאשם 1 המשיך לטעון כי וואיל היה קבלן המשנה והוסיף: "החשבוניות שהוא נתן לי זה קוד הילה, א. אור-כידע" (ת/5, דף 2 שורה 15). כשהוטח בפני נאשם 1 כי נאשם 2 טען שלחברה לא היו קבלני משנה, וכי נאשם 2 כלל לא הכיר את השמות של החברות אור-כידע, אור-אל וא.ס.א.ק, נאשם 1 השיב: "אולי הוא לא הכיר" (שם, דף 4 שורה 20). כשנשאל, בהמשך, מדוע נאשם 2 טען שהפועלים היו של החברה - ולא של קבלן משנה - השיב נאשם 1: "משה לא מבין" (שם, דף 5 שורה 30).

כשנשאל נאשם 1 אודות דרך ביצוע ההתחשבות עם קבלני המשנה הוא ציין, לגבי מר סטולר מאור-אל: "אני ישבתי עם סטולר ומשה לא הכיר אותו" (ת/5, דף 4 שורה 26); ולגבי א.ס.א.ק: "זה היה קבלן ערבי מהצפון... משה לא הכיר אותו" (שם, שורה 29).

26. החוקר אליהו ערך טבלה, בה מפורטים השיקים של החברה שעל פי הנהלת החשבונות של החברה הוצאו בגין תשלומים לקבלני המשנה (להלן - טבלת השיקים). החוקר הציג את הטבלה ואת העתקי השיקים לנאשם 1, אך הלה טען כי אינו מכיר את האנשים להם יצאו השיקים והוסיף: "רק קצת

מהשיקים אני מכיר" (ת/5, דף 3 שורה 34. טבלת השיקים צורפה כנספח להודעה).

27. בהמשך נשאל נאשם 1 לגבי השיקים המופיעים בטבלת השיקים, כלהלן:

- ש. מדוע שיקים שרשומים בכרססת הנהלת החשבונות של חברת א. אור-כידע ואור-אל אמינות נפרטים על ידי אנשים שאתה לא מכיר בכלל, חלק על ידי הבן שלך, חלק על ידי גיסך, חלק בכלל ניתנים לעו"ד, על ידי הרו"ח של חברת א.ש.ד.ס כתמורה על תשלום, חלק אתה פורע, חלק משה מסטריאל פורע?
- ת. בחלק מהמקרים משה אני או הבן שלי, או חלק מהאנשים ששאלת אותי, הם פרטו לי את (ה)כסף כדי שאני יוכל לשלם במזומן לפועלים. אין לי מושג למה השיקים שנפרטו על ידי עו"ד אורן מור ומוסקוביץ נרשמו בכרססת של א. אור-כידע (ת/5, דף 3 שורה 36 ואילך).

28. החוקר תהה אפוא מדוע נאשם 1 היה צריך כסף כדי לשלם לפועלים, כאשר טענת נאשם היא שמדובר בפועלים של וואיל, ששימש לדבריו קבלן משנה של החברה. תשובת נאשם 1 היתה שוואיל כלל לא היה מגיע לשטח; כלהלן:

- ש. למה אתה משלם לפועלים של וואיל ולא וואיל בעצמו, הרי (לפי טענתך - ש.א.) זה לא פועלים שלך?
- ת. בגלל שהוא לא היה מגיע והפועלים היו צריכים לקבל את הכסף.
- ש. מדוע אין אף שיק של א. אור-כידע שנפרע על ידי וואיל, שאתה טוען שהוא קבלן משנה שהביא את החשבוניות על שם א. אור-כידע?
- ת. לא יודע, אין לי מושג.
- ש. מדוע אתה לוקח מאדם בשם וואיל שאין לו קשר בכלל לחברה בשם א. אור-כידע חשבוניות ופועלים?
- ת. אני קיבלתי ניכוי מס וניהול ספרים. אני לא בדקתי [א]ם החברה שלו או לא שלו (ת/5, דף 4 שורה 7 ואילך).

29. נאשם 1 נשאל עוד לגבי פעילות החברה, לאחר שנאשם 2 הפסיק לעבוד במסגרתה, והשיב כלהלן:

- ש. מי היה פורט את השיקים של חברת דן ליר לאחר שמשה מסטריאל הפסיק לעבוד?
- ת. אני פרטתי את כל השיקים. ואת כל הכסף אני שילמתי לפועלים ולהוצאות שהיו לי, אני לא הפקדתי לבנק כלום.
- ש. למה המשכת לעבוד בחברה שלא שייכת לך לאחר שמשה מסטריאל הפסיק את העבודה?
- ת. לא הי[ת] לי ברירה, אני הייתי חייב לשלם בשוק האפור כספים (ת/5, דף 4 שורה 30 ואילך).

30. כשהטיח החוקר בנאשם 1 כי הוא קיבל מדין ליר שיקים בעבור החברה גם לאחר שהפעילות בה נסגרה, השיב הלה: **"את כל השיקים האלו אני קיבלתי מחברת דן ליר על עבודות שאני ביצעתי להם עם הפועלים שלי"** (ת/5, דף 5 שורה 3 ואילך). לעומת זאת, מיד לאחר מכן, כשהטיח החוקר בנאשם 1 חשד לשימוש בחשבוניות פיקטיביות, הוא שב לדבר על פועלים של וואיל. אגב כך הוסיף נאשם 1 וסיפר כי למר סטולר הוא שילם לא רק בשיק אלא גם במזומן; כלהלן:

ש. אני אומר לך שאתה באמצעות חברת א.ש.ד.ס קיזזת חשבוניות מס החשודות כפיקטיביות של החברות א. אור-כידע, א.ס.א.ק ואור-אל אמינות ואת התשלום לחברות האלו לא שילמת לחברות אל[א] לפועלים במזומן...

ת. אני שילמתי לפועלים של וואיל וגם לוואיל על החשבוניות האלו במזומן, וקיבלתי ממנו חשבוניות על שם חברת קוד הילה וא. אור-כידע שאני לא ידעתי שהם לא שלו ולא בדקתי את זה. לסטולר אני לא שילמתי לפועלים אני הבאתי לו תשלום בשיק וחלק במזומן... (ת/5, דף 5 שורה 8 ואילך).

31. לבסוף, כשנשאל נאשם 1 מדוע לא מופיע בחשבוניות החברה הפירוט הנדרש לגבי העבודות - שלפי טענתו בגין הוצאו החשבוניות - הוא השיב:

ש. מדוע אין פירוט על החשבוניות כמה עובדים וואיל נתן לך?

ת. עשינו טעויות.

ש. היכן יש פירוט לגבי הפועלים שהוא נתן לך?

ת. אין לי פירוט לגבי זה (ת/5, דף 5 שורה 31 ואילך).

(III) ההודעה השלישית (מיום 18.3.10, ת/6):

32. בחקירתו השלישית התבקש נאשם 1 לציין ממי קיבל את החשבוניות של חברת א.ס.א.ק, והשיב כלהלן:

ת. ...אני בדקתי וזה אדם בשם כמאל שהוא ערבי מהצפון והוא גר בסכנין. והוא ביצע לי עבודות. אני פגשתי אותו באתר של דן ליר במודיעין.

ש. מה השם משפחה של כמאל שנתן לך חשבוניות של חברת א.ס.א.ק?

ת. אני לא יודע מה השם משפחה של כמאל, אני ינסה להשיג לך את מספר הטלפון שלו (ת/6, דף 2 שורה 3 ואילך).

33. בשלב זה עימת החוקר את נאשם 1 עם העובדה שבחקירותיו הקודמות סיפר על וואיל ולא על כמאל, או אז שינה נאשם 1 טעמו ואמר **"אולי אני מתבלבל וזה וואיל"** (ת/6, דף 2 שורה 14). כאשר הוצגו לנאשם 1 חשבוניות של חברת א.ס.א.ק, שהוצאו לחברה, הוא הוסיף:

אני קיבלתי את החשבוניות האלו מאדם בשם וואיל שכבר דיברתי איתך עליו. וואיל סיפק לנו לחברת א.ש.ד.ס עובדים ערבים מהשטחים לעבודות של איטום באתרים שונים כגון נתניה, מודיעין. חלק שולם לו בשיקים חלק הוא קיבל במזומן ממני או ממשה אנחנו היינו רושמים שיקים ופורטים לו אותם על ידי כל מיני אנשים שהיו מסכימים לפרוט (ת/6, דף 2 שורה 20

עמוד 11

ואילך).

34. נאשם 1 עומת עם העובדה שמנהל חברת א.ס.א.ק הרשום הוא פלוני, מר אשרף אבו קשק, כאשר אדם בשם וואיל אינו רשום במסמכי חברה זו, או אז שוב שינה נאשם 1 את טעמו; כלהלן:

ש. האם אתה מכיר אדם בשם אבו קשק אשרף?

ת. לא, אני לא מכיר אדם בשם זה.

ש. אני מציג בפניך מסמכים של חברת א.ס.א.ק שנמצאו בספרי חברת א.ש.ד.ס... על פי המסמכים מי שרשאי לפעול בחברת א.ס.א.ק זה אדם בשם אבו קשק אשרף ולא מופיע במסמכים אלו שאדם בשם וואיל רשאי לפעול מטעם חברה זו, מה יש לך לומר על כך?

ת. אני לא מכיר את האדם בשם אשרף אבו קשק, ואני לא יודע כמאל הביא לי את המסמכים האלו וקיבלנו ממנו את החשבונית.

ש. אני אומר לך שאשרף אבו קשק יושב בכלא על עבירות של הפצת חשבוניות מס פיקטיביות בחברת א.ס.א.ק יזמות ושכל החברה שלו פיקטיבית ולכן גם החשבוניות שקיזזת בחברת א.ש.ד.ס של חברת א.ס.א.ק. מה יש לך לומר על כך?

ת. אין לי מה לומר על כך כלום (ת/6, דף 2 שורה 30 ואילך).

35. לקראת סוף החקירה שאל החוקר את נאשם 1 לגבי חשדות לביצוע עבירות על ידיו לאחר שנאשם 2 הפסיק להיות פעיל בחברה, כלהלן:

ש. האם זייפת את החותמת והדפסת פנקסי חשבוניות של חברת א.ש.ד.ס?

ת. יכול להיות ש[ה]דפסתי חשבוניות אחרי שמשה עזב. לא זייפתי חותמת של חברת א.ש.ד.ס.

ש. כיצד הצגת את עצמך לאורשאי לביא [כ]שפרעת שיקים של חברת דן ליר בשם חברת א.ש.ד.ס?

ת. הוא ידע שהוא עובד מולי זה לא א.ש.ד.ס ולא שום דבר אחר.

ש. האם הצגת את א.ש.ד.ס כחברה לאורשאי לביא?

ת. כן אני אמרתי לו שזה חברה.

ש. אני מציג בפניך את השיקים של חברת דן ליר שנפרעו על ידך אצל אורשאי לביא, מהשיקים רואים שבחותמת שבגב השיק חסר המילה בע"מ וכן אורשאי טען שהצגת את עצמך ואת חברת א.ש.ד.ס כעוסק מורשה ולא כחברה. מה יש לך לומר על כך?

ת. אני שמתי נייר דבק על המילה בע"מ כדי ש[י]היה כתוב כמו שמופיע במוטב של השיק. אני לא הצגתי את עצמי כעוסק מורשה אני לא משקר.

ש. משה נתן לך רשות לעשות כך בחותמת?

עמוד 12

- ת. מה משה נתן לי רשות מה הוא מבין בשיקים. זה לא היה בכוונה לעשות איזה שהוא משהו.
- ש. אני אומר לך שאתה עשית את זה מכיוון שאם היה מופיע א.ש.ד.ס זה חברה בע"מ אתה היית צריך להציג לו ייפוי כוח ובגלל שלא היה לך ייפוי כוח של חברת א.ש.ד.ס מחקת את המילה בע"מ?
- ת. זה לא נכון.
- ש. אני אומר לך שלפי כלל החומר שהוצג לך חשבוניות שיקים וכן מסמכים שונים אתה קיזזת חשבוניות מס פיקטיביות בכדי לכסות על פועלי שטחים שאין לך יכולת להוציא להם תלושי שכר. כמו כן השתמשת בחברת א.ש.ד.ס והוצאת חשבוניות מס פיקטיביות בזמן שהחברה הייתה סגורה ללא רשות מהבעלים של החברה. מה יש לך לומר על כך?
- ת. לא היה לי מושג ואין לי מושג ואני לא יודע.
- ש. אני אומר לך שאתה לא מכיר את בעלי החברות שקיזזת חשבוניות שלהם ושלוואיל שהביא לך את החשבוניות לא היה לו כל רשות להשתמש בחשבוניות שהוא הביא לך, לא של א.ס.א.ק ולא של א. אור-כידע. מה יש לך לומר על כך?
- ת. יכול להיות אם אתה אומר. לי לא היה מושג.
- ש. אני אומר לך שמבדיקה שערכתי בחברת אור-אל אמינות עלה שהם בכלל לא עבדו מולך ישירות כחברת א.ש.ד.ס והחשבוניות שלהם שאתה קיזזת בכלל לא מופיעות בספרי הנהלת החשבונות שלהם הם לא הגיעו למספרים האלו?
- ת. הוא משקר הוא מנסה להציל את העור שלו. הוא עשה לי עבודה (ת/6, דף 4 שורה 8 ואילך).

(ב) גרסת נאשם 1 בבית המשפט:

36. בעדותו בבית המשפט טען נאשם 1 כי היה עובד שכיר בחברה, נטול כל "סמכות" בניהול ענייניה, וחזר על טענת העדר הסמכות שוב ושוב, אף שלא לצורך (ר', למשל, בפרוטוקול, עמ' 145 שורה 30; עמ' 148 שורה 33; עמ' 157 שורה 32 (פעמיים באותו המשפט); עמ' 167 שורה 24. בחקירתו הנגדית על ידי ב"כ המאשימה העלה נאשם 1 את הטענה גם כשלא נשאל על כך. ר' שם, עמ' 172 שורה 2 ואילך).
37. טענת נאשם 1 בעדותו לפני, שלפיה הוא היה עובד שכיר בחברה גרידא, עולה בקנה אחד עם דברים דומים שאמר בהודעותיו אשר נגבו בחקירת רשות המיסים. יחד עם זאת, גרסת נאשם 1 בבית המשפט היתה שונה במידה ניכרת מגרסתו בהודעותיו, בשני מישורים שונים ונפרדים: מחד גיסא, נאשם 1 העלה, בעדותו הראשית לפני, הסברים לראיות תביעה המפלילות אותו לכאורה, הסברים שאותם הוא לא העלה בהודעותיו. מאידך גיסא, נאשם 1 חזר בו - בעיקר במסגרת חקירותיו הנגדיות - מעובדות מהותיות שאותן מסר או

אישר בהודעותיו, או שינה את גרסתו לגביהן.

להלן נדון במישורים אלה כסדרם.

(I) הסברי נאשם 1 לראיות התביעה המפלילות אותו לכאורה:

38. המאשימה הביאה לפניי ראיות רבות, כפי שעוד נראה בהמשך, המלמדות כי נאשם 1 נחזה להיראות, בעיני כל הגורמים שעבדו עם החברה, כ"בעל הבית" של החברה; ראיות המטילות על נאשם 1, לכאורה, אחריות לעבירות המיסים דנא.

נאשם 1 החל אפוא את עדותו הראשית לפניי בסיפור שנועד להסביר רושם זה, שעיקריו הם כלהלן:

...הפחד שלו (של נאשם 2 - ש.א.) היה שגם העובדים של קבלני המשנה שעבדו בשבילנו וגם האיש המרכזי, חברת דן ליר שבעצם סיפקה את העבודה, הוא פחד שאם ידעו שאני עובד שכיר בחברה היא תפסיק לתת לנו את העבודה ואז הוא סתם פתח חברה, ובגלל זה אף אחד לא ידע שאני עובד שכיר, כי זו הייתה ההבטחה שלי כלפיו, ובגלל זה כולם חושבים שאני הבעלים או המנהל, אבל שום דבר שביצעתי בחברת אשדס לא עשיתי מידיעתי בלבד אלא הכל היו הוראות חוזרות ונשנות של משה...

...

...כל התמונה שהצטיירה פה בעיני כולם, שאני בעצם הבעלים, זו הייתה התחייבות שלי כלפי משה לא לגלות שאני שכיר ואף אחד לא ידע ולא יכול היה לדעת שאני הייתי עובד שכיר בחברה (ר' בפרוטוקול, עמ' 142 שורה 18 ואילך, עמ' 143 שורה 31 ואילך. ר' גם בעמ' 158 שורה 20. להלן תכונה גרסה זו, לשם קיצור, "גרסת ההסכמה החשאית").

39. נוכח הראיות המלמדות כי שיקים, אותם קיבל נאשם 1 מן ליר בעבור החברה, לא הופקדו בחשבונות הבנק של החברה אלא נפרטו בשוק האפור - דהיינו: נוכו באמצעות גורמים חוץ-בנקאיים - הוסיף נאשם 1 וסיפר:

אני כביכול הייתי בפרונט כי אני האיש המקצועי ואני זה שיכול לשבת ולדבר וגם בהמשך, פריטת השיקים שפרטו, שחברת א.ש.ד.ס הייתה צריכה לפרוט שיקים כדי להביא מזומנים שמהם היה צריך להעביר מזומנים, הוא היה אמור להביא מזומנים לחברה מכיסו הפרטי אבל כשהוא ראה שעובדים והוא מקבל שיקים דחויים מקבלן ראשי, אז הוא העדיף לנכות את השיקים בכל מיני חברות, שוק אפור, שבעצם בגלל עברי ובגלל החובות שהייתי, הכירו אותי שם, וידעו שיש על מי לסמוך אם פורטים שיקים והוא ניצל את האמון שהשוק האפור בעצם נתן לי, השוק האפור לא הכיר את משה, הוא הכיר את שמעון אדרי. בהרבה מקרים נאצלתי לרשום את שמי על השיקים שפורטים כדי שידעו שאם השיק הזה חוזר, אני זה שנתן אותו (ר' בפרוטוקול, עמ' 142 שורה 18 ואילך).

40. נאשם 1 גם סיפק בחקירתו הראשית הסברים להימלטותו לחו"ל, שהינה לכאורה התנהגות מפלילה המלמדת על תחושת-אשמה. נאשם 1 טען, כי הדבר נעשה על רקע חששותיו מאנשי השוק האפור, בשל חובות שלו כלפיהם; וכדבריו:

...שילמתי חובות לשוק האפור... ושילמתי חובות ונאלצתי לנסוע, כביכול "לברוח" לחו"ל, לא

עמוד 14

ברחתי, המשטרה ידעה...

נאלצתי לקחת את הדרכון של אח שלי ולצאת מהארץ אך ורק כדי להציל את עצמי, את הילדים שלי, את המשפחה שלי. נסעתי לאחי בחו"ל, העברתי כספים, המשטרה ידעה... שוטר מודיעין בשם רז היה איתי בקשר יומיומי...

אחרי ארבעה חודשים, אחרי ששילמתי לשוק האפור את רוב החוב, חזרתי... (ר' בפרוטוקול, עמ' 143 שורה 1 ואילך).

41. לעומת זאת, מאוחר יותר - בלחץ החקירה הנגדית של ב"כ נאשם 2, שהטיח בנאשם 1 כי את הכספים מנאשם 2 הוא דרש במזומן על מנת להסתירם מנושיו בשוק האפור - שינה נאשם 1 את טעמו ואמר: **"זה לא נכון, לא הייתי מסובך עד הראש, היה לי קצת חובות, אבל לא עד הראש, ויכולתי להסתדר איתם יפה מאוד..."** (ר' בפרוטוקול, עמ' 155 שורה 17).

ושבו, בהמשך אותה חקירה נגדית, כשנדרש נאשם 1 להסביר מדוע הוא נמלט לחו"ל בניגוד לדין, תשובתו היתה: **"כדי להציל את המשפחה שלי. אני רוצה לראות שיקשרו אותך בקונטיינר בשוק האפור יומיים, נראה אם אתה תברח לחו"ל להביא את הכסף להציל את המשפחה שלך..."** (ר' בפרוטוקול, עמ' 168 שורה 30). נאשם 1 אף הוסיף ופירט, בהקשר זה, כי נסע לחו"ל כדי להביא כסף מאחיו.

כנשאל נאשם 1 מדוע לא יכול היה לבקש מאחיו לשלוח את הכסף - כאשר כזכור עצם היציאה לחו"ל היתה כרוכה מבחינתו בהסתבכות בדבר עבירה - הוא השיב: **"סכום כזה נכבד לא יכולתי לבקש בטלפון ולא לשלוח משהו אחר במקומי"** (שם, עמ' 169 שורה 24), הגם שלא פירש באיזה סכום דובר או מדוע "סכום נכבד" אינו ניתן להעברה באמצעות שליח.

42. בנוסף להסבריו לראיות התביעה ביקש נאשם 1 להסביר גם את טענות נאשם 2 בעניין שיקים של החברה שהפיץ נאשם 1 בשנת 2007, אשר מלמדים-לכאורה כי הנאשם עשה כבשלו בחברה גם בשנת 2007. נאשם 1 סיפר אפוא בעניין זה כלהלן:

...היה פה איזה עניין של תשמישי קדושה, שיק של 1,750 ₪, זה שיק שהיה מגיע לי והעברתי אותו במקרה לאיש תשמישי קדושה בו קניתי תפילין (להלן - השיק לתשמיש קדושה), ולא ידעתי שהשיק חזר כי מס' הטלפון על השיק היה של הבעלים כמובן ולא שלי, השיק בעצם היה של חברת א.ש.ד.ס. ורק אחרי שקיבלתי טלפון ממשה שהשיק הזה חזר לאיש תשמישי הקדושה ורצתי מהר ושילמתי כי למשה לא היה כסף להחזיר לי את הכסף (ר' בפרוטוקול, עמ' 143 שורה 26).

43. בחקירתו הנגדית על ידי ב"כ נאשם 2 בעניין שיק תשמישי הקדושה חזר נאשם 1 על הדברים (ר' בפרוטוקול, עמ' 167 שורה 29 ואילך). בחקירה החוזרת הוסיף נאשם 1, **"זה צ'ק שקיבלתי למשכורת"** (שם, עמ' 193 שורה 18), הגם שלא הסביר את סכום השיק.

(II) חזרת נאשם 1 מעובדות מהותיות אותן מסר או אישר בהודעותיו:

44. בעדותו לפני חזר בו נאשם 1 מעובדות מהותיות אותן מסר או אישר בהודעותיו. תחילה, בעדותו הראשית לפני הציג נאשם 1 את השותפות שנרקמה בינו לבין נאשם 2 באור אחר לגמרי מזה שמסר בהודעותיו ברשות המיסים, וזאת בשני מישורים עיקריים:

עמוד 15

האחד, מעורבותו של נאשם 2 בחברה ובניהולה לאחר פציעתו - להבדיל מהדברים שאמר בהודעותיו, לפני טען נאשם 1 כי גם לאחר פציעתו היה נאשם 2 מעורב בפעילות החברה, לדבריו "**עד הרגע האחרון שהיא התנהלה**" (ר' בפרוטוקול, עמ' 145 שורה 2).

השני, טענתו של נאשם 1 שהסכם השותפות לא היה רלוואנטי - כמו בהודעותיו, גם לפני טען נאשם 1 כי הסכם השותפות לא היה רלוואנטי (ר' בפרוטוקול, עמ' 147 שורה 1). יחד עם זאת, בעוד שבהודעתו הראשונה טען נאשם 1 כי הסכם השותפות הפך חסר משמעות משום שהוא-עצמו לא עמד בתשלום הסכום שהיה צריך להשקיע (לטענתו, לפי הסכמה שאינה מופיעה בהסכם שבכתב), לפני מסר נאשם 1 גרסה הפוכה-למעשה, בכך שטען כי: "**החוזה הזה בעצם זז הצידה ברגע שמשא לא עמד בכלל בתנאי החוזה, לא היה לו את הכסף המזומן באותו הרגע לבוא ולתת לי...**" (שם, עמ' 146 שורה 30). להסבר בהודעתו הראשונה ר' בפסקה 16 (דלעיל).

45. נאשם 1 לא סיפק בחקירתו הראשית הסברים להבדלים מהותיים אלה. נאשם 1 אמנם הלן על התנהלות החקירה בעניין וואיל, באומרו: "**אני ממש מצטער ואני אומר את זה, שהחוקר ממע"מ העדיף לתפוס אותי כקורבן ולא העדיף ללכת ולחקור ולהביא את וואיל ולהראות לבית המשפט ולהוציא אותי מהעניין הזה, הוא העדיף להגי' (ד) לי 'תודה, תגיד שאתה המנהל' (ר' בפרוטוקול, עמ' 148 שורה 1). יחד עם זאת, נאשם 1 לא טען, ולו ברמז, כי החוקר איים עליו במעצר וכי עקב איום זה הוא אמר דברים לא נכונים כדי לרצות את החוקר.**

והנה, בלחץ החקירה הנגדית על ידי ב"כ נאשם 2, כשנתבקש נאשם 1 להסביר את הדברים אותם מסר לחוקר אליהו, הוא העלה - לראשונה - טענות חמורות נגד החוקר, הגובלות אם לא מגיעות לכדי טענת "זוטא". **ראשית**, כך לטענת נאשם 1, החוקר לא רשם את כל מה שנאמר בחדר החקירות. **שנית**, וזה העיקר, הוא עצמו (נאשם 1) מסר דברים לא נכונים, וזאת רק כדי לרצות את החוקר, משום שהלה איים עליו "**כל הזמן**" כי יעצור אותו (ר' בפרוטוקול, עמ' 155 שורה 25 ואילך).

46. באופן דומה למדי, בלחץ החקירה הנגדית על ידי ב"כ המאשימה הביע נאשם 1 פליאה על האמור בהודעותיו-הוא. בעוד שבחקירתו הראשית ציין נאשם 1, מפורשות, כי הוא נחקר שלוש פעמים ברשות המיסים (ר' בפרוטוקול, עמ' 150 שורה 22), הרי שכאשר ב"כ המאשימה החל לחקור אותו - לאחר חקירתו על ידי ב"כ נאשם 2 - העלה נאשם 1 ספקות באשר לאותנטיות חתימותיו על שלוש הודעותיו ואף הרחיק לכת וטען, ביחס להודעותיו שהוצגו לפניו, "**אני פעם ראשונה רואה את זה עכשיו**" (שם, עמ' 171 שורה 30).

בהמשך השיב נאשם 1 בעניין זה כלהלן:

ש. עורך הדין שלך הוא עורך דין יסודי ומוכשר ולא יכול להיות שהוא לא ישב איתך על ההודעות ושרק עכשיו גילית שאמרת שקיבלת מסמכים מכאמל.

ת. אני באמת רואה בפעם ראשונה את המילה כאמל, אני לא מבין למה אתה מתפלל (ר' בפרוטוקול, עמ' 180 שורה 13 ואילך).

47. יחד עם זאת, גם בחזרתו-בו מאמרותיו לא היה נאשם 1 עקבי. כך, למשל, בחקירתו הנגדית על ידי ב"כ נאשם 2 טען נאשם 1 כי לא היה מודע לכך שנאסר עליו לפתוח חברה על שמו בשל הליכי פשיטת הרגל (ר' בפרוטוקול, עמ' 154 שורה 16), ואף הוסיף שרישום החברה על שמו של נאשם 2 לא היה קשור להליכי פשיטת הרגל (שם, עמ' 156). זאת, בניגוד לאמרתו של נאשם 1 בהודעתו

הראשונה, בה ציין: "אני תחת כונס נכסים ואני לא יכול שזה יירשם על שמי" (ר' בפסקה 15 דלעיל).

כשעומת נאשם 1 עם סתירה חזיתית זו הוא טען, בתחילה, "בזמן החקירה כבר ידעתי שאני לא יכול לרשום שום דבר על שמי..." (ר' בפרוטוקול, עמ' 157 שורה 6). ואולם, מיד לאחר מכן, חזר בו שוב ולמעשה אישר את דבריו בהודעתו הנ"ל באומרו: "החוקר שאל אותי למה ועניתי לו שתי סיבות, ראשית שאין לי כסף ושנית כי אני לא יכול שהחברה תהיה רשומה על שמי, בגלל זה הלכתי להיות שכיר של משה, ברור" (שם, שורה 15).

48. חוסר העקביות של נאשם 1 בעדותו - בכל הקשור לחזרתו-בו מהאמור בהודעותיו - בא לידי ביטוי גם בחקירתו הנגדית על ידי ב"כ המאשימה. כאשר עומת נאשם 1 עם הודאתו כי מחק בשיק של החברה את המילה "בע"מ", הוא הכחיש זאת קטגורית, אך בסמוך לאחר מכן שינה את דעתו וציין שייתכן שכך אמנם עשה; כלהלן:

ש. בהודעה 6/ת אתה אמרת שהבאת לו לפרוט שיקים של א.ש.ד.ס. אבל, כנראה שלא רצית שהוא יידע שא.ש.ד.ס. זה חברה בע"מ, אז אחרי איפה שמופיע המילה מע"מ שמת נייר דבק על מנת להסתיר את זה.

ת. אני לא זיפתי שום דבר ואני לא יודע כלום בקשר לזה.

ש. הציגו בפניך את השיקים, מפנה למסמך 6/ת, עמ' 4 שורה 21 ואתה אמרת ששמת נייר דבק על המילה בע"מ כדי שזה יהיה מופיע כמו המוטב של השיק.

ת. אה! יכול להיות שדן ליר רשם א.ש.ד.ס., אולי לביא עשה את זה ולא אני... יכול להיות שהוא עשה את זה בעצמו, אין לי שום אינטרס לעשות את זה.

ש. מפנה לת/6, אתה אמרת ששמת נייר דבק על המילה בע"מ.

ת. יכול להיות.

ש. אתה אמרת שזה לא אתה?

ת. אני אמרתי שיכול להיות שאני או לביא עשינו את זה כדי שהוא יוכל לפרוע את השיק, לנכות את השיק של א.ש.ד.ס. ... (ר' בפרוטוקול, עמ' 189 שורה 20 ואילך).

49. אם נשוב לשינויים בגרסת הנאשם לפני - ביחס לגרסתו בהודעותיו - נמצא שינוי מהותי נוסף בכל הקשור לאמירות המזלזלות שאותן השמיע נאשם 1, במסגרת חקירותיו ברשות המיסים, כלפי נאשם 2. כזכור, אמירות אלה נגעו לא רק למישור ה"מקצועי" של נושא האיטום, אלא גם לעצם יכולתו של נאשם 2 לנהל חברה עצמאית, עד כדי אמירה "מה הוא מבין בשיקים" (ר' בפסקה 35 דלעיל).

והנה, בעדותו לפני שינה נאשם 1 את טעמו, ולא רק שנמנע מללעוג לנאשם 2 אלא אף האדיר את יכולותיו הניהוליות. לפני שב נאשם 1 וטען כי "מבחינה ניהולית זה רק משה" (ר' בפרוטוקול, עמ' 159 שורה 11), ואף החמיא ליכולותיו הניהוליות של נאשם 2: "מיד אחרי חודש שהוא עבד בחברה הוא כבר שחה טוב מאוד בכל העסק הזה, לא הייתי צריך להדריך אותו או להורות לו... כל מה שהוא היה צריך לעשות כבעל בית הוא תפס מהר מאוד" (שם, עמ' 162 שורה 3 ואילך).

50. במקביל גימד נאשם 1 את תפקידו-הוא בחברה, במיוחד במישור הניהולי, לא רק בכך שחזר שוב

ושבו על הטענה כי היה נטול כל סמכות בחברה. כך, במקום אחד תיאר נאשם 1 את עצמו כ"שליח", המוסר לנאשם 2 שיקים שקיבל בעבור החברה (שם, עמ' 160 שורה 7). כך, במקום אחר טען נאשם 1 כי בעניינים ניהוליים הוא נהג להפנות את מנהלת החשבונות המנוחה (גב' אסתר צבירן ז"ל) לנאשם 2, וכדבריו: "**בעניינים (נים) ניהוליים שלא הבנתי בהם, הפניתי למשה. אמרתי לה שמי שמתעסק עם הניירת זה רק משה...**" (שם, עמ' 162 שורה 29 ואילך).

בהקשר זה יש לציין, כי לא זו בלבד שבעדותו לפני הכחיש נאשם 1 שהיתה לו סמכות ניהולית כלשהי בחברה (ר' בפרוטוקול, עמ' 157 שורה 32), אלא שבאופן ספציפי הכחיש כי חתם בשם החברה (שם, עמ' 158 שורה 1). כל זאת, הגם שבהודעותיו אישר נאשם 1 מפורשות כי הוציא עשרות רבות של חשבוניות החברה ואף חתם עליהן (ר' בפסקאות 18-19 דלעיל).

51. עוד שינוי גרסה הראוי לציין נוגע לחשבוניות שהתקבלו, לטענת נאשם 1, מוואיל. הגם שבהודעותיו אישר נאשם 1 כי קיבל את חשבוניות א.ס.א.ק ואור-כידע מוואיל, בחקירתו הנגדית על ידי ב"כ המאשימה שינה את טעמו וטען כי רק נאשם 2 היה מקבל מוואיל חשבוניות; כלהלן:

...כל החשבוניות משה קיבל מוואיל לידיים. אני כעיקרון לא הייתי מקבל את החשבוניות, מי שהיה מקבל את החשבוניות זה רק משה (ר' בפרוטוקול, עמ' 176 שורה 3).

עם זאת, גם בכך לא היה נאשם 1 עקבי לגמרי וזמן קצר לאחר מכן אישר כי אמנם קיבל לידי חשבוניות הן של אור-כידע והן של א.ס.א.ק (שם, עמ' 178 שורה 17 ואילך).

52. להבדיל מגרסתו הנ"ל בבית המשפט לגבי חשבוניות א.ס.א.ק ואור-כידע, באשר לחשבוניות אור-אל היה נאשם 1 דווקא נחרץ בדעתו כי הוא ולא נאשם 2 היה זה שקיבל אותן לידי. אגב כך סיפר נאשם 1 סיפור שלם אודות קבלת החשבוניות ממר סטולר, תוך הטחת אשמה בזה האחרון כלהלן:

אור-אל אמינות זה קבלן משנה שהתביישתי לשבת מולו כשהוא משקר מולי במצח נחושה, אני ישבתי אצל הבן אדם, את ברגיג לא הכרתי כמובן ומי שישבתי מולו היה מר סטולר, ישבתי אצלו בבית בבאר יעקב, וישבנו ועשינו חשבון על עבודה שהוא ביצע, הוא נתן חשבונית, נתן (כנראה צ"ל "נתתי" - ש.א.) שיקים שמשה אמר לי לתת לו, הוא עמד ואמר והכחיש כל קשר, אני לא יודע להסביר את זה ומצד שני [אני] מבין שהוא לא דיווח על החשבוניות ולכן הוא לא רצה להפיל את עצמו (ר' בפרוטוקול, עמ' 149 שורה 28 ואילך).

53. דברים אלה נאמרו בחקירתו הראשית, אך נאשם 1 הפגין נחרצות דומה בנקודה זו גם בחקירתו הנגדית על ידי ב"כ המאשימה, בציינו ביטחון של "מאה אחוז" בכך שהוא זה שקיבל את חשבוניות אור-אל ממר סטולר (ר' בפרוטוקול, עמ' 186 שורה 12).

יחד עם זאת, נאשם 1 לא ידע להסביר מדוע השיקים, שהיו מהודקים לחשבוניות אלה, לא יצאו לפקודת אור-אל, ובהבדל מה מדבריו בחקירתו הראשית הוסיף: "**אין לי מושג לגבי עניין השיקים**" (שם, עמ' 26). כאן המקום להזכיר כי בהודעתו השנייה, כאשר נשאל על התשלום לאור-אל, סיפר נאשם 1: "**לסטולר אני לא שילמתי לפועלים אני הבאתי לו תשלום בשיק וחלק במזומן**" (לציטוט המלא ר' בפסקה 30 דלעיל).

(2) עיקר גרסאות נאשם 2 בהודעותיו ובבית המשפט:

(א) עיקר גרסת נאשם 2 במהלך חקירותיו ברשות המיסים:

עמוד 18

54. במהלך חקירת רשות המיסים נגבו מנאשם 2 חמש הודעות באזהרה, בחשד לביצוע עבירות לפי חוק מע"מ וחוק העונשין. ההודעה הראשונה נגבתה על ידי החוקר רועי אינדיק, ויתר ההודעות נגבו על ידי החוקר אליהו, שכזכור גבה גם את ההודעות של נאשם 1.

(I) ההודעה הראשונה וההודעה השנייה (מיום 1.11.09, ת/א 2 ות/ב 2):

55. שתי ההודעות הראשונות נגבו באותו יום ולמעשה ברצף חקירתי אחד. בהודעתו הראשונה סיפר נאשם 2 על הקמת החברה, עליה החליטו נאשמים 1 ו-2 בפגישה שבה השתתפו גם נשותיהם, לאחר שנאשם 1 הציע לו להיכנס איתו לעסק האיטום שאותו הוא כבר ניהל. נאשם 2 סיפר כי לאורך כל חייו המקצועיים עבד כמוסכניק שכיר - החל בשנת 1991 ועד בסמוך להקמת החברה בשנת 2005 - וטען כי הסכים להצעה, "למרות שאין לי הבנה בלנהל עסקים" (ת/א 2, דף 2 שורה 8), מתוך כך שרצה ליצור לעצמו "פתח להצלחה" בחיים (שם, דף 3 שורה 8).

56. לגרסת נאשם 2, החברה נרשמה על שמו משום שנאשם 1 היה בהליכי פשיטת רגל ולא יכול היה לפתוח חברה על שמו. עם זאת, כיוון שנאשם 2 רצה ששמו של נאשם 1 גם יופיע בעסק, הוא עמד על כך שיערך הסכם בכתב. השניים הלכו אפוא לעורך-דין, אשר ערך את הסכם השותפות ביניהם. לטענת נאשם 2, משמעות ההסכם היא "שלמרות שהחברה היא על שמי אנחנו שותפים שווה בשווה בכל דבר שקורה בחברה" (ת/א 2, דף 2 שורה 14).

ואולם, חרף הרישום הפורמאלי, ואף חרף האמור בהסכם השותפות, בפועל המצב היה שנאשם 1 תפקד כבעל הבית בחברה; וכדברי נאשם 2:

הוא (נאשם 1 - ש.א.) היה כמו בעל הבית בחברת א.ש.ד.ס כלומר הוא הסתובב באתרים והביא עבודות, הוא התעסק עם החשבוניות של חברת א.ש.ד.ס זאת אומרת הוא היה רושם את החשבוניות בעבור עבודות שביצענו ואני רק הייתי חותם עליהם. אני סמכתי עליו בעיניים עצומות וכל פעם שהוא ביקש ממני לחתום על חשבונית אני הסכמתי. שמעון בלבד היה זה שהתעסק עם הרואה חשבון... שמעון בלבד התעסק עם כל מה שקשור בבנקים, הוא זה שהיה ממלא את הדוחות למע"מ. אני לא מבין במילוי של הדוחות האלה. אני רק הייתי הולך להפקיד כסף ולבצע פעולות שונות הכל על פי הוראתו של שמעון אדרי. בעצם אני הייתי כמו עובד של שמעון אדרי והוא היה המנהל הגדול של החברה וזה למרות שהיא היתה רשומה על שמי (ת/א 2, דף 2 שורה 31 ואילך).

57. נאשם 2 הוסיף וטען כי לאחר פציעתו הוא הפסיק את עבודתו בחברה. כאשר נשאל נאשם 2 אם חתם על חשבוניות ריקות של החברה, הוא השיב:

יכול להיות שכן אבל אני לא זוכר. במידה ואכן חתמתי על חשבוניות ריקות של חברת א.ש.ד.ס זה היה בשנת 2006 בלבד. אני רוצה להגיד לך שמאז שנפצעתי ובמיוחד בשנת 2007 לא היה לי שום קשר עם חברת דן ליר ולא חתמתי על שום חשבוניות של חברת א.ש.ד.ס, לא הייתי מעורב בשום פעילות של חברת א.ש.ד.ס ומבחינתי חברת א.ש.ד.ס היא חברה שאינה פעילה וזה למרות שלא סגרתי אותה רשמית. הסיבה שהיא לא פעילה זה משום שרק אני חתמתי על החשבוניות שלה ומאחר ואני יודע שלא חתמתי על אף חשבונית מנובמבר 2006 אז מבחינתי החברה לא פעילה ואם בוצעה פעילות כלשהי בחברה החל מנובמבר 2006, פעילות זו אינה

היתה בדיעתי (ת/2א, דף 4 שורה 1 ואילך).

58. עוד יש לציין כי נאשם 2 הלן על כך שבעקבות פעילותו הכושלת של נאשם 1 בחברה, הוא איבד את כל רכושו - את ביתו ואת חסכונו - והוסיף כי בעת גביית ההודעה הוא עדיין היה חייב כסף (ת/2א, דף 4 שורה 12 ואילך). בחקירת ההמשך באותו היום הוסיף נאשם 2 כי כיום הוא מרגיש שנאשם 1 רימה וניצל אותו, בהיותו אדם פשוט (ת/2ב, דף 3 שורה 35 ואילך).

באותה חקירה נשאל נאשם 2 מי היה מורשה החתימה על חשבוניות החברה והשיב שאינו יודע כלל מה זו חשבונית וחתם על כל מיני מסמכים שנאשם 1 ביקש שיחתום עליהם; וכדבריו: "...בפועל אני לא הבנתי כלום בניהול אז הוא (נאשם 1 - ש.א.) אמר לי שהוא ינהל את הכל ואני יהיה פועל בביצוע בשטח" (ת/2ב, דף 2 שורה 15 ואילך).

59. בפני נאשם 2 הוצגו חשבוניות רבות של החברה שהוצאו לדן ליר - חלקן מושא האישום השני - ותגובתו היתה כלהלן:

ת. ...אני לא ראיתי את החשבוניות האלו מעולם, אני לא כ[ת]בתי ולא חתמתי עליהם זה לא כתב ידי ואת כל החשבוניות האלו נתן שמעון אדרי. אני לא מכיר את החשבוניות האלו בכלל.

ש. האם אתה הרשית לשמעון אדרי להוציא חשבוניות בשם חברת א.ש.ד.ס שבבעלותך?

ת. אני הרשיתי לשמעון אדרי לנהל את כל העסק מאחר ואני לא מבין כלום בניהול חברה, כל זאת עד לתאריך חודש 10 שנת 2006. מחודש 10 שנת 2006 מבחינתי החברה לא היתה פעילה והיא הגישה דוחות 0 עד סוף שנת 2006 ומאז ועד היום לא היה כלל פעילות בחברה ואני לא נתתי רשות לאף אחד לפעול בה לאחר חודש 10 שנת 2006. אני רוצה לציין שאני לא מכיר את הפרויקטים שרשומים בחשבוניות לאחר חודש 10 שנת 2006.

ש. אני מציג בפניך מצב חשבון במע"מ של חברת א.ש.ד.ס... מי הגיש את הדוחות למע"מ עד חודש אפריל 2007 ומי סגר את חברת א.ש.ד.ס ומי ביצע עסקת אקראי בחודש 3 שנת 2007?

ת. ...אני לא יודע מי הגיש את הדוחות למע"מ בשנת 2007 ואני לא יודע מי סגר את החברה ואני לא יודע מי ביצע עסקת אקראי ואני בכלל לא יודע מה זה (ת/2ב, דף 3 שורה 8 ואילך).

(II) ההודעה השלישית (מיום 3.11.09, ת/19):

60. בהודעתו השלישית חזר נאשם 2 על גרסתו בהודעותיו הקודמות בדבר דרך התנהלות החברה, על כל היבטיה. נאשם 2 סיפר שנאשם 1 העביר את חומרי הנהלת החשבונות של החברה לרו"ח ברקוביץ, ואילו הוא היה במשרדו של רואה החשבון בסך הכל פעמיים, כאשר בפעם השנייה הדבר היה לצורך שאינו קשור בחברה (ת/19, דף 2 שורה 10 ואילך). באשר לתשלום לשכר הפועלים סיפר נאשם 2 כי

נאשם 1 היה משלם להם שכר שבועי במזומן, שכן טען כי כך מקובל בענף האיטום (שם, שורה 23 ואילך).

61. נאשם 2 הוסיף וסיפר כי בסביבות חודש אוגוסט 2006 נקלעה החברה לקשיים, ונאשם 1 אמר לו שיש לחברה חובות רבים. נאשם 2 שכנע אפוא את אשתו למשכן את בית מגוריהם, תמורת 200,000 ₪ במזומן. את הסכום העביר נאשם 2 במזומן לנאשם 1, ש"אמר שכך יוכל לחלק את הכסף לחובות והוא אמר לי שאין לי מה לדאוג ושה הלואה זמנית ותוך חודש חודשיים אנחנו נחזיר את הכסף הזה" (ת/19, דף 3 שורה 26 ואילך). ואולם, הדבר לא קרה והשניים החליטו להיפרד. לטענת נאשם 2, נאשם 1 אמר שייקח על עצמו את כל חובות החברה וידאג לסגירת החברה, ואף התחייב על כך בפני רב. לאחר מכן, בחודש אוקטובר 2006, נפצע כאמור נאשם 2 והחליט סופית להיפרד מנאשם 1, שהבטיח לו שיפסיק את העבודה עם החברה. למרות זאת, בשנת 2007 התקשרו לאשתו של נאשם 2 בעניין שיק תשמישי קדושה והתברר שנאשם 1 ביצע רכישה בשיק של החברה.

62. נאשם 2 שב וטען שלחברה לא היו קבלני משנה (ת/19, דף 2 שורה 2), ובאופן ספציפי טען שאינו מכיר כלל את שלוש החברות אשר הוציאו את החשבוניות מושא האישום הראשון, דהיינו: את החברות אור-אל, א.ס.א.ק ואור-כידע.

כשהוצגו לנאשם 2 החשבוניות של אור-אל והשיקים המצורפים להן, הוא אמר:

אני לא מכיר את החשבוניות ולא את שם הקבלן שמופיע עליהם אני בכלל לא מכיר שהיה קבלן משנה לחברת א.ש.ד.ס. לגבי השיקים שהראית לי שמצורפים לחשבוניות אני חתום על גבי השיקים האלו למעט שיקים... (שלושה במספר - ש.א.) שהחתימה עליהם אינה שלי. אני יכול לומר לך ממה שאני רואה על [ה]שיקים הם שהם יצאו כתשלום לספק גז ונראה לי שכתשלום לכל מיני הוצאות אחרות של החברה. כמו כן אני הוחתמתי על השיקים על ידי שמעון לפי מה שהוא היה מחליט שצריך לשלם (ת/19, דף 4 שורה 28 ואילך).

63. לגבי שיקים של החברה, שהוצגו לנאשם 2, הוא טען כי על חלקם אינו חתום ו"זה כנראה שמעון אדרי מכיוון שרק לו היתה נגישות לשיקים של חברת א.ש.ד.ס" (ת/19 דף 5 שורה 6). נאשם 2 הוסיף:

אני חתום על גבי חלק מהשיקים אבל אני לא כתבתי לפקודת מי, זה היה נשאר פתוח ושמעון היה ממלא, ויש כאן הרבה שיקים שאני לא חתום עליהם...

אני רוצה לומר שאני מופתע שיצאו כל כך הרבה שיקים אני בכלל לא ידעתי עליהם והוא (נאשם 1 - ש.א.) רימה אותי אני לא הרשיתי לו לחתום על גבי (י) שיקים של חברת א.ש.ד.ס... (ת/19, דף 5 שורה 14 ואילך).

64. בסיום ההודעה ביקש נאשם 2 להוסיף ולציין כי "כל העסק הזה התנהל בתום לב שלי". לדבריו, הוא לא הבין דבר בניהול החברה, ביקש מנאשם 1 שיפעל ביושר וסמך עליו בצורה עיוורת, ו"לא תיארתי שהוא יעשה כל כך הרבה בעיות" (ת/19, דף 6 שורה 23 ואילך).

(III) ההודעה הרביעית (מיום 9.12.09, ת/20) וההודעה החמישית (מיום 22.3.10, ת/21):

65. בהודעה הרביעית הוצגה לנאשם 2 ההודעה על סגירת פעילות החברה, שניתנה לכאורה בחתימת

ידו. נאשם 2 טען כי לא מדובר בכתב ידו וכי מישהו זייף את חתימתו (ת/20, דף 2 שורה 36), והוסיף וביקש שהמסמך יישלח לבדיקה גרפולוגית (שם, דף 3 שורה 2).

66. בהודעה החמישית נשאל נאשם 2 אודות וואיל. נאשם 2 אישר כי הכיר אדם בשם כזה, אך הכחיש כי היה קבלן משנה של החברה, או מי שסיפק לה פועלים, והסביר כי פרט אצלו שיקים בהתאם להנחיות נאשם 1:

ש. האם אתה מכיר אדם בשם וואיל?

ת. כן, אני פגשתי אותו כמה פעמים שמעון היה שולח אותי אליו שהוא יפרוט שיקים של חברת א.ש.ד.ס. ובדרך כלל זה היה ביום חמישי בכדי לשלם לפועלים...

ש. מי היה נותן את הכסף לפועלים?

ת. שמעון היה מחלק את הכסף לפועלים.

ש. וואיל היה מספק לכם פועלים?

ת. לא ידוע לי אני רק יודע שהוא היה פורט שיקים. הפועלים היו מגיעים מהשטחים לא דרכו...

ש. האם היית מקבל חשבוניות מוואיל?

ת. לא... (ת/21, דף 2 שורה 28 ואילך).

67. החוקר אליהו הציג בפני נאשם 2 את טבלת השיקים (המעודכנת) ואת העתקי השיקים. מדובר כזכור בשיקים של החברה, שכביכול ניתנו לקבלני המשנה. נאשם 2 ציין כי אינו מכיר את מרבית השמות המופיעים בהם וזיהה רק בודדים מהם, ובהם קרובי משפחתו של נאשם 1: בנו (מר אמיר אדרי), אחותו (גב' ירדנה ואזנה), גיסו (מר אהרן וזאנה) וגיס נוסף (מר עוזי יומא). כמו כן זיהה נאשם 2 שיקים בודדים שיצאו על שמו ועל שם אשתו, והוסיף:

אני יודע לגבי [ה]שיקים שיצאו על שמי ועל שם אשתי שזה היה שיקים שאנחנו פרענו בבנק בשביל שיהיה מזומן לשלם לפועלים... אין לי מושג למה גיסו אחותו והבן שלו (של נאשם 1 - ש.א.) קיבלו שיקים (ת/21, דף 3 שורה 24 ואילך).

(ב) גרסת נאשם 2 בבית המשפט:

(I) כללי:

68. בעדותו בבית המשפט חזר נאשם 2 על גרסתו בהודעותיו. הוא תיאר כיצד הוא ואשתו חיו בצניעות, כשהוא מתפרנס מעבודה שחורה במוסף. להבדיל, כך על פי התרשמות שניהם, נאשם 1 ואשתו חיו ברמת חיים גבוהה ונסעו במכוניות פאר. נאשם 1 הציג לנאשם 2 להצטרף אליו והם ארגנו פגישה יחד עם בנות הזוג, שהן כאמור חברות מילדות. בפגישה זו הציג נאשם 1 מסמכים שונים, המצביעים לטענתו על כך שהוא מרוויח היטב. נאשם 1 טען שיש לו לקוחה גדולה, בשם דן ליר, והוסיף שהוא רוצה להגדיל את העסק (ר' בפרוטוקול, עמ' 197 שורה 23 ואילך).

69. נאשם 2 הסכים להצעה, לדבריו בפרט נוכח העובדה שנאשם 1 הפיג את חששותיו בקשר לניהול החברה, באומרו לו שהוא התנהל כעצמאי במשך שנים והוא ידאג לכל. נאשם 2 אף הסכים לדרישת נאשם 1 לתשלום ₪ 100,000 על העסק והמוניטין. נאשם 2 התפטר אפוא מעבודתו במוסך וכמעט את כל כספי הפיצויים, בסך הנ"ל, מסר לנאשם 1. לדבריו נאשם 2, מסירת הכסף נעשתה במזומן על פי בקשתו של נאשם 1.

70. נאשם 2 אישר כי ידע שנאשם 1 היה בהליכי פשיטת רגל, אך טען שנאשם 1 אמר לו כי הוא אמור לקבל הפטר בתוך זמן קצר ביותר; וכדבריו:

בפגישה שלנו הוא (נאשם 1 - ש.א.) אמר שהוא אמור לקבל את ההפטר של פשיטת רגל בכל יום, כל [ה]נושא היה שנפתח את העסק על שמי, וברגע שהוא יקבל את ההפטר, 50% מהעסק יהיה שלו, הוא לא יכול לפתוח את העסק כי הוא היה בפש"ר, אני הבנתי שהפטר צריך להתקבל בתוך כמה ימים, בגלל זה הסכמתי להיכנס לעסק (ר' בפרוטוקול, עמ' 198 שורה 11 ואילך).

71. נאשם 2 חזר וטען כי היו לו טעמים טובים להסכים לפעול במתכונת שהציע נאשם 1 ולהסתמך עליו, כלהלן:

ש. אתה רשום כבעלים ואתה מספר שבפועל שמעון שניהל את החברה, למה הסכמת לעבוד ככה, במתכונת הזו.

ת. קודם כל, אני מכיר את שמעון 15 שנה, סמכתי עליו, בטחתי בו, אשתי ואשתו חברות צמודות, הילדים שלנו גדלים ביחד, לא עלה [על] דעתי שהוא יעשה משהו שיפגע בי, בטחתי בו, מה שהוא היה אמר בשבילי זה בסדר. זה לא משהו זר שאומר לי מה לעשות. אני מכיר אותו הרבה שנים.

ש. אני מקשה עליך אתה רשום כמנהל אתה רשום כבעלים זה גורר אחריות לפחות פורמלית, מה חשבת ש[יקרה].

ת. אני יודע שהוא מצטרף אלי, הוא יהיה שותף לי אותו דבר, אוטוטו, לא אמרתי שאני הולך להיות בעל בית, או מנהל בתאגיד, אני יודע שהוא בקרוב מצטרף אלי (ר' בפרוטוקול, עמ' 202 שורה 12 ואילך).

72. באשר לדרך הקמת החברה ולניהולה סיפר נאשם 2 שכל ניהול החברה - החל בפתיחתה כחברה בע"מ, עבור בהיבטים החשבונאיים וכלה במגעים עם הרשויות השונות - נעשו על ידי נאשם 1 ועל פי רצונו, כשנאשם 2 פועל על פי הנחיותיו. הדבר היחיד שיזם נאשם 2 הוא הסכם השותפות, וזאת מתוך רצונו לעגן בכתב את הסכמות הצדדים. בהתייחס לאמור בסעיף 5.3 להסכם השותפות, שבו צוין כאמור כי נאשם 2 יהיה **"בשלב זה"** בעל המניות והמורשה היחיד בעסק, הוסיף נאשם 2 וטען כי על פי דבריו נאשם 1 הוא סבר שמדובר בשלב זמני, של מספר שבועות לכל היותר (ר' בפרוטוקול, עמ' 200 שורה 15 ואילך).

73. נאשם 2 התבקש להתייחס לטענת נאשם 1, שלפיה הוא (נאשם 1) היה רק שכיר בחברה, והשיב כלהלן:

הזוי, מגוחך. הוא (נאשם 1 - ש.א.) היה בעל בית, הוא היה בעצם ששלט בכל החברה, מול

הלקוחות, מול הספקים, בבנקים דרכי, חשבוניות הוא היה רושם ומחתיים אותי, הוא היה קובע איזה פועלים יעבדו, כמה שכר יקבלו, כל ההתנהלות של החברה באופן א[בסולו]טי הי[ת]ה שלו (ר' בפרוטוקול, עמ' 201 שורה 1 ואילך).

בהקשר זה יש לציין כי בחקירתו הנגדית על ידי ב"כ המאשימה עומת נאשם 2 עם גרסת ההסכמה החשאית, אותה כאמור העלה נאשם 1 בעדותו בבית המשפט. נאשם 2 שלל את הגרסה ואף הוסיף כי מדובר ב"קשקוש" (ר' בפרוטוקול, עמ' 238 שורה 8).

74. נאשם 2 הרחיב בתיאור הכספים ששילם לנאשם 1, תחילה בתשלום של 100,000 ₪, שתואר לעיל, ולאחר מכן בתשלום נוסף של 200,000 ₪, בקיץ שנת 2006, כאשר החברה נכנסה למצוקה כספית - לאחר שנאשם 1 הסביר לנאשם 2 שיש צורך בהזרמת כסף על מנת לשרוד במשך תקופה קצרה עד שיתקבלו פרויקטים גדולים (ר' בפרוטוקול, עמ' 203 שורה 13 ואילך). לטענת נאשם 2, שני התשלומים האמורים נעשו במזומן, כך שלא הוצגו ראיות מטעמו לגביהם. יחד עם זאת, כך לטענתו, את הסכום הנוסף השיג נאשם 2 בכך שמשכן דירה בבת-ים, שהיתה בבעלותו ובבעלות אשתו, לאחר שזו האחרונה הסכימה לכך, ועל כן יש מסמכים המאמתים זאת (ר' מסמכי ההלוואה והמשכנתא ס/7, שלפיהם ההלוואה נלקחה ביום 9.8.06).

75. נאשם 2 חזר על גרסתו בהודעותיו, שלפיה לחברה לא היו כלל קבלני משנה. לדבריו, היו לחברה בין חמישה לעשרה פועלים, חלקם ערבים ישראלים וחלקם פלסטינים. הפלסטינים עבדו על פי אישורי עבודה, כאשר נאשם 1 טיפל בהגשת הבקשות לאישורים בעניין ואילו הוא - נאשם 2 - נסע למשרדי המנהל האזרחי, בגוש עציון, על מנת להביא את האישורים (ר' בפרוטוקול, עמ' 199 שורה 18 ואילך), וזאת כחלק מהשליחיות והמטלות שהיה מבצע בחברה על פי הנחיותיו של נאשם 1.

בהקשר זה הדגיש נאשם 2 שכלל לא הכיר את החברות שהחשבוניות שלהן קוזזו, והשם היחיד שהכיר - מאלה שהעלו החוקרים - היה של וואיל, שאליו הלך מספר פעמים לפרוט שיקים על פי הנחיותיו של נאשם 1 (ר' בפרוטוקול, עמ' 202 שורה 28 ואילך). במקום אחר טען נאשם 2, בהדבק דברים דומה, כי במהלך חקירתו ברשות המיסים הוצגו לו עשרות שיקים של החברה, שהחתימה עליהם לא היתה חתימתו, לרבות שיקים לטובת בני משפחתו של נאשם 1 (שם, עמ' 207 שורה 18 ואילך). נאשם 2 סיפר כי הגיש תלונה במשטרה בעניין, אך בסופו של דבר התלונה לא טופלה משום שהמשטרה הפנתה אותו לרשות המיסים אך שם הדבר לא נחקר (שם, עמ' 208 שורה 7 ואילך).

76. דברים דומים בעניין קבלני המשנה אמר נאשם 2 בחקירתו הנגדית, ועמד עליהם גם כאשר ב"כ נאשם 1 הטיח בו שגרסתו אינה מעוררת אמון:

ש. אני לא מאמין לך שלא ידעת לעניין חשבוניות של קבלני משנה. לא יכול להיות שבמשך שנה +, או אפילו יותר, יש חשבוניות ואתה לא יודע... אתה אומר שלא ידעת אם מדווחים על עובדים או לא, שלא ידעת על קבלני משנה, שלא ידעת מה יש בחשב[ו]נות הבנק, לא היה אכפת לך מדוע שמעון רצה כסף במזומן. בדיונים הקודמים עלתה השאלה האם אתה קוף. כן או לא? אני כבר לא במקום של קוף. אתה כבש? שמובילים אותו והוא לא יודע כלום?

ת. אני חוזר אחורה עוד פעם. שמעון היה חבר שלי המון שנים, בטחתי בו. סמכתי עליו. כל מה שהוא עשה היה נראה לי מבחינתי בסדר גמור, שהוא לא ישים לי

מקל בגלגלים, הייתי בטוח שהוא רוצה לטובת העסק בדיוק כמו שאני רוצה. אמרתי מלכתחילה שאני איש עבודה ושאי לא מכיר רשויות וניירות עבודה וחשבוניות והוא אמר לי - את נושא הניהול תשאיר לי, הכל יהיה בסדר. סמכתי עליו. כן בדקתי, כן הסתכלתי, אבל ממה שראיתי זה מה שהוא הראה לי ומה שראיתי אח"כ במע"מ זה דברים שלא הכרתי (ר' בפרוטוקול, עמ' 221 שורה 17 ואילך).

77. עוד התייחס נאשם 2, בעדותו הראשית לפניי, לפציעתו, שכאמור אירעה ביום 13.10.06 באתר העבודה בבית זיסר בפתח-תקווה. נאשם 2 סיפר כי הפציעה אירעה עת פח שמן לוהט נשפך על ידו, והוא נפגע באופן קשה. לדבריו, במשך כשלושה חודשים הוא היה בטיפול בביתו. לעבודה בחברה הגיע עוד כפעם או פעמיים, בסמוך לאירוע, וסיכם עם נאשם 1 שהוא עוזב את החברה.

לאחר מכן, כך כדבריו, "בחודש פברואר 2007 התחלתי לעבוד במוסך זאני ברחובות, חשמלאי רכב, חזרתי למקצוע שלי, למה שאני יודע לעשות" (ר' בפרוטוקול, עמ' 204 שורה 29). לטענת נאשם 2, מסמוך לאחר מועד הפציעה ואילך הוא לא חתם יותר על כל מסמך של החברה ואף לא אישר לנאשם 1 לעשות כן, ואילו נאשם 1 הבטיח לו שהוא יסגור את כל חובות החברה. כשנשאל נאשם 2, בחקירתו הנגדית על ידי ב"כ נאשם 1, מדוע לא הודיע על שינוי או הפסקת פעילות החברה, הוא השיב: "לא חשבתי שאני צריך. שמעון היה צריך לעשות את זה" (שם, עמ' 227 שורה 13).

78. עוד יש לציין, כי נאשם 2 סיפר שבמהלך שנת 2007 פנו אליו ואל אשתו, פעמיים, בעניין שיקים של החברה שנאשם 1 הפיץ. פנייה אחת היתה בעניין שיק תשמישי הקדושה ופנייה נוספת היתה בעניין שיק שניתן למלון באילת. נאשם 2 ואשתו יצרו אפוא קשר עם נאשם 1, שטען כי מדובר בטעויות וסידר את הדברים (ר' בפרוטוקול, עמ' 205 שורה 8 ואילך).

ואולם, היבט זה היה הקל מבחינתו של נאשם 2, שכן הסתבר שלחברה נותרו חובות כבדים לבנקים, אשר מצידם החלו לנקוט כלפי נאשם 2 בהליכי גביה שונים משום שהוא היה הבעלים של החברה והערב לחובותיה. נאשם 2 ציין כי דובר בחובות בשיעור של כחצי מיליון ₪, שעל מנת לסלקם הוא נאלץ למכור את ביתו ולפדות את כל חסכוניותו (שם, שורה 29 ואילך; עמ' 208 שורה 23 ואילך; עמ' 210 שורה 18. ר' גם המסמכים ס/12 עד ס/16).

נאשם 2 חזר, גם בחקירה נגדית, על טענתו בהודעותיו כי הוא מאמין שחתימותיו על שיקים של החברה - שלטענתו לא חתם עליהם - זויפו על ידי נאשם 1, וזאת מהטעם שלאף אחד אחר לא היתה גישה לשיקים של החברה (ר' בפרוטוקול, עמ' 236 שורה 1 ואילך; עמ' 237 שורה 22).

(II) גרסת נאשם 2 בהודעותיו בהשוואה לגרסתו לפניי:

79. להבדיל מנאשם 1, נאשם 2 מסר בעדותו לפניי גרסה הזזה כמעט לחלוטין לזו שמסר בהודעותיו, אשר נגבו ברשות המיסים. בנוסף, ושוב להבדיל מנאשם 1, נאשם 2 לא התכחש לפתע לחתימותיו על הודעותיו, וגם אישר את תוכן (ר' בפרוטוקול, עמ' 233 שורה 2 ואילך). נאשם 2 אף ציין, בהגינות אותנטית, שהחוקרים היו "נחמדים" (שם, עמ' 223 שורה 26).

יחד עם זאת, בעדותו של נאשם 2 לפניי - בעיקר בחקירותיו הנגדיות - הוא הוסיף והרחיב בתיאור הטעמים שלטעמו הצדיקו, לפחות מבחינתו, הסתמכות עיוורת על נאשם 1. בנוסף, נאשם 2 חזר וטען כי במהלך הפרשה עמוד 25

הוא כלל לא חשד בנאשם 1, הגם שהלה נטל ממנו סכום נכבד - עצום מבחינתו - של 300,000 ₪, ואף סיבר אותו בחובות כבדים נוספים.

80. כך, בחקירתו הנגדית על ידי ב"כ נאשם 1, כשנשאל נאשם 2 מדוע הוא לא נקט בכל פעולה בשנת 2007 למרות השיקים לתשמישי הקדושה ולמלון באילת, הוא השיב:

אני ראיתי את זה בראש כאילו היו לו (לנאשם 1 - ש.א.) איזושהי מעידה או שהוא היה בלחץ, דנתי אותו לכף זכות. אבל כשהגעתי לחקירה וראיתי את כל מה שקורה אני כמעט התעלפתי, אפילו החוקר הלך להביא לי כוס מים כי כמעט התעלפתי... (ר' בפרוטוקול, עמ' 223 שורה 23 ואילך).

81. במקום אחר, עת נשאל נאשם 2 אודות שיק של החברה שהוצא על שם אחותו של נאשם 1, הוא אף הרחיק לכת וציין כי כיום הוא מבין שרומה, כלהלן:

ש. יכול להיות ששיק שיצא לואזנה ירדנה (אחותו של נאשם 1 - ש.א.) היה על חשבון המשכורת של שמעון (נאשם 1 - ש.א.)?

ת. לא, אני בטוח שלא, אני לא זוכר שנתתי לו שיק על חשבון משכורת, זה לא נראה לי הגיוני. אני מבין ע[כ]שיו שרומיתי בגדול בכל העסק הזה (ר' בפרוטוקול, עמ' 226 שורה 26 ואילך).

כל זאת, הגם שנאשם 2 עצמו סיפר על מעשי מרמה נוספים של נאשם 1 כלפיו בתקופה הרלוואנטית, כגון בכך שנאשם 1 מכר לו רכב וולוו של אחיו (של נאשם 1), ב"קומבינה" שבה נאשם 2 נדרש לשלם מחיר מופקע (ר' בפרוטוקול, עמ' 231 שורה 17 ואילך).

82. באופן דומה התבטא נאשם 2 גם בחקירתו הנגדית על ידי ב"כ המאשימה, כשהסביר כי התחיל לחשוד בנאשם 1 רק "**עמוק בתוך שנת 2007**" (ר' בפרוטוקול, עמ' 234 שורה 5), ובהמשך:

ש. ראית היום הרבה שיקים וחשבוניות שיצאו, עד מאי 2007. אם אתה אומר שהחברה פעלה עד אוקטובר 2006, איך אתה מסביר את החשבוניות שהוצאו בשנת 2007?

ת. את החשבונות[י]ות האלה כבר הראו לי במע"מ, בחקירה... כל החשבוניות שיש שם, וכל השיקים שיש שם, הם לא שלי, לא בחתימתי ולא כתב ידי. אני יכול הגיד בוודאות וחד משמעית שמנובמבר 2006 לא היה לי שום קשר לניירת של החברה, כלום, כלום. יותר מזה, כשראיתי את זה בחקירה של מע"מ ואת התאריכים פתאום ראיתי שזה קומבינה גדולה כל הסיפור הזה (ר' בפרוטוקול, עמ' 235 שורה 15 ואילך).

(3) תפקידים ומעמדם של נאשמים 1 ו-2 בחברה - עיקר ראיות התביעה וההגנה הרלוואנטיות:

83. סוגיית תפקידים ומעמדם של נאשמים 1 ו-2 בחברה, לרבות בכל הקשור לחלוקת התפקידים ביניהם, היוותה כאמור מוקד מחלוקת מרכזי במהלך שמיעת הראיות לפניי. בהתאם, ובעיקר במהלך פרשת התביעה, העדים נחקרו נמרצות לגביה. על רקע זה אף באי-כוח הצדדים הרחיבו בסוגיה זו בסיכומיהם.

84. ואולם, אם נדייק בנקודה זו נמצא, כי הגם שהסוגיה עצמה נותרה במחלוקת בין הצדדים - וממילא טעונה הכרעה עובדתית של בית המשפט - הרי שהמחלוקת בעניין הרושם שנוצר לגבי תפקידי נאשמים 1 ו-2 צומצמה ולמעשה נעלמה כליל. זאת, מהטעם הפשוט שבעדותו בבית המשפט העלה נאשם 1 את גרסת ההסכמה החשאית, שלפיה על פי בקשה בלתי-מתועדת של נאשם 2 נאשם 1 נהג להציג את עצמו כבעל הבית של החברה. כזכור, נאשם 1 אף טען מפורשות כי התמונה שהצטיירה מהעדויות בבית המשפט נבעה מאותה הסכמה חשאית, עד כדי כך ש"אף אחד לא ידע ולא יכול היה לדעת שאני הייתי עובד שכיר בחברה" (לציטוט הדברים המלא ר' בפסקה 38 דלעיל).

85. הנה כי כן, אין - וגם לא יכולה להיות - מחלוקת, כי התמונה שהצטיירה מעדויות העדים, שבזמנו באו במגע עם החברה, היתה שנאשם 1 היה "בעל הבית" של החברה וניהל את עסקיה, כאשר נאשם 2, הבעלים והמנהל הרשום, היה לכל היותר מנהל עבודה בשטח. בנסיבות אלה, נתייחס להלן רק לחלק מהעדויות שהובאו בסוגיה זו, תוך התייחסות לאותן עדויות המבהירות את התמונה העובדתית ובהמשך גם תהיינה רלוואנטיות בהקשרים נוספים.

(א) עיקר העדויות הרלוואנטיות של שלושה מעובדי דן ליר:

86. דן ליר היתה, כאמור, ספק העבודה העיקרי ולמעשה היחיד של החברה. מר ציון זנגו, מנהל הפרויקטים בדן ליר, העיד כי בתקופה הרלוואנטית, במשך מספר חודשים, ניהלו נאשמים 1 ו-2 את העבודה יחדיו. יחד עם זאת הוא אישר כי בחקירתו ברשות המיסים מסר שנאשם 1 היה "בעל הבית" - שכן זה מה שידע אז - ואף הוסיף כי נאשם 1 היה יותר דומיננטי (ר' בפרוטוקול, עמ' 51 שורה 5 ואילך).

87. מר רפאל אדרי, מבעלי דן ליר, נשאל על ידי ב"כ נאשם 1, בחקירה נגדית, "מי זה א.ש.ד.ס.", ועל כך השיב: "אני בעיקר מכיר את שמעון בתור הבעלים, מנהל עבודה" (ר' בפרוטוקול, עמ' 134 שורה 34 ואילך). בנוסף, הגם שבבית המשפט זיהה גם את נאשם 2 ("אם אני זוכר נכון" - שם, עמ' 132 שורה 1), במסדר זיהוי תמונות שנערך לו ברשות המיסים הוא לא זיהה את נאשם 2 (שם, עמ' 138 שורה 32 ואילך. ר' גם 5/ס).

88. גב' אתי עולמי שימשה, בתקופה הרלוואנטית, כמנהלת החשבונות של חברת דן ליר. הודעתה ברשות המיסים הוגשה חלף עדותה הראשית, ובה היא תיארה את פרקטיקת העבודה שנהגה בדן ליר בתשלום לקבלני משנה, אשר כללה הפקת שיקים ומסירתם לקבלני המשנה תמורת קבלת חשבוניות, כלהלן:

...אני הייתי מקבלת את החשבונות מאושרים על השולחן. אני הייתי מפיקה לקבלן את השיק וכאשר הקבלן היה בא לקחת את השיק אני ולפעמים ציון היינו אומרים לו כיצד למלא את החשבונות לפי אישורי החשבונות. הקבלן היה מגיע אלי או שולח מישהו ומגיש לי את החשבונות ואני הייתי נותנת לו את השיק בתמורה (ת/34, דף 2 שורה 11 ואילך).

89. באשר לקשר בין החברה לבין דן ליר מסרה גב' עולמי כלהלן:

ש. האם את מכירה חברה בשם א.ש.ד.ס יציקות בט-קל ואיטום?

ת. אני מכירה את מי שעבד מולי מטעם חברת א.ש.ד.ס שזה היה שמעון אדרי. הקשר מול חברת א.ש.ד.ס חשבוניות תקלות ושיקים היה מול שמעון בלבד

(ת/34, דף 3 שורה 1 ואילך. ר' גם בחקירתה הנגדית לפני בפרוטוקול, עמ' 71 שורה 30 ואילך. כשנשאלה גב' עולמי אם היא מכירה את נאשם 2, היא השיבה: "כן, זה מישהו שעבד עם שמעון אני לא זוכרת איך הוא נראה. אני לא יודעת מה הי[ו] היחסים ביניהם", ת/34, דף 5 שורה 22 ואילך).

90. עוד יש לציין, כי במהלך החקירה ברשות המיסים הוצגו לגב' עולמי עשרות חשבוניות של החברה, שהינן עיקר חשבוניות האישום השני, והיא התייחסה אליהן כלהלן:

ש. אני מציג בפניך את החשבוניות מס של חברת א.ש.ד.ס יציקות בט-קל שיצאו לחברת דן ליר... מי נתן את החשבוניות האלו?

ת. ...את החשבוניות האלו אני קיבלתי משמעון אדרי על עב[ו]דות שהוא ביצע לחברת דן ליר.

ש. האם את יודעת מי היה ממלא את החשבוניות של חברת א.ש.ד.ס?

ת. בדרך כלל שמעון אדרי היה כותב וחותם עליהם לידינו (ת/34, דף 3 שורה 9 ואילך).

(ב) עיקר עדותו של ר"ח מיכאי ברקוביץ:

91. ר"ח ברקוביץ סיפר כי בשנת 2005 הגיע אליו נאשם 1 - יחד עם נאשם 2 - והשניים ביקשו ממנו לבצע את הנהלת החשבונות והביקורת של החברה. לדבריו בשנת 2005 ערך משרדו ביקורת והנהלת חשבונות לחברה ובשנת 2006 כבר לא נערכה ביקורת משום שבסביבות חודש ספטמבר 2006 הלקוחות ניתקו קשר ונעלמו, תוך הותרת חוב מסוים אליו (ר' בהודעתו ת/35, שהוגשה חלף עדותו הראשית, וכן בפרוטוקול, עמ' 75 שורה 16 ואילך; עמ' 85 שורה 21 ואילך).

92. באשר למגעיו עם נאשמים 1 ו-2 מסר ר"ח ברקוביץ כלהלן:

אני לא יכול לומר לך כמה פעמים משה היה אצלי הוא היה אולי פעמיים פעם אחת שהם פתחו את החברה ופעם אחת שעשיתי לו הצהרת הון... את שמעון אני זוכר יותר הוא היה נכנס להגיד שלום והוא היה מביא את החומר של הנהלת החשבונות של החברה. יכול להיות שלפעמים זה היה מגיע עם שליח. במידה והי[ת]ה בעיה בחומר של הנהלת החשבונות אסתר מנהלת החשבונות מטעמי היתה מדברת עם שמעון הוא היה הדומיננטי... (ת/35, עמ' 2 שורה 10 ואילך).

93. כשנשאל ר"ח ברקוביץ לגבי החשבוניות מושא כתב האישום הוא ציין כי הן הובאו לו על ידי נאשם 1 או מטעמו, כאשר הוסיף מפורשות שנאשם 2 לא היה מביא חומר של הנהלת חשבונות (ת/35, דף 3 שורה 23 ושורה 32). דברים דומים מסר ר"ח ברקוביץ בחקירותיו הנגדיות לפני (ר' בפרוטוקול, עמ' 86 שורה 20 ואילך; עמ' 88 שורה 32). עוד יש לציין, כי כשנשאל ר"ח ברקוביץ, בהודעתו, מי היה משלם את שכר טרחתו, הוא השיב: "שמעון היה משלם אותו" (ת/35, דף 4 שורה 34).

94. לא למותר לציין כאן, כי מנהלת החשבונות במשרדו של ר"ח ברקוביץ, אשר ערכה את הנהלת החשבונות של החברה, היתה גב' אסתר צבירן ז"ל, שלמרבה הצער הלכה לעולמה עובר לניהול המשפט (ר' בפרוטוקול, עמ' 80 שורה 30). כפי שציין ר"ח ברקוביץ, היא היתה גם זו שהכינה את הדוחות התקופתיים של החברה, לשנת 2005 (בחודשים הרלוואנטיים) ולשנת 2006, אשר הוגשו

למע"מ (ת/34, דף 4 שורה 3 ואילך).

אגב אזכור הדוחות התקופתיים יש לציין כי כולם הוגשו למע"מ בדרך פגומה, במובן זה שהם הוגשו ללא ציון שם החותם וחתימת וחומת העוסק או בא כוחו (ר' העתקי הדוחות המצורפים להודעה ת/34, וכן העתקי הדוחות התקופתיים שנמצאו בארכיון מע"מ, אשר הוגשו וסומנו ת/31).

מכל מקום, בתום עדותו של ר"ח ברקוביץ ביקש ב"כ נאשם 2 להגיש את ההודעה שנגבתה מגב' צבירן, במסגרת החקירה ברשות המיסים, כראייה לאמיתות תוכנה; וזאת משום שלשיטתו היא תומכת בגרסת מרשו. ב"כ המאשימה הסכים לבקשה זו ואף הצטרף אליה, אך ב"כ נאשם 1 התנגד. בנסיבות אלה לא היתה אפשרות משפטית להגשת ההודעה, שכן לא התקיימו לגביה החריגים המאפשרים הגשת אמרת חוץ של נפטר. לפיכך, והגם שב"כ נאשם 1 לא נימק את התנגדותו, הבקשה נדחתה (ר' בפרוטוקול, עמ' 90 שורה 1 ואילך. לעמדת ב"כ נאשם 1 ר' גם בהשלמת הסיכומים בעל-פה, בעמ' 317 שורה 4).

(ג) עיקר עדותו של מר באסם אבו סויס:

95. מר אבו סויס סיפר כי יש לו עסק לעבודות עפר, וכי הוא הכיר את נאשם 1 מתוך כך שעבד עמו בעבר באותו אתר בנייה. מר אבו סויס נשאל אם הוא מכיר את החברה, והשיב כלהלן:

ש: **אתה מכיר חברה בשם אשדס.**

ת: **זו חברה שלו, של אדרי.**

ש: **איך הגעת למסקנה.**

ת: **לא יודע. הנחתי. הוא הביא לי שיק וביקש שאני אעזור לו עם השיק [ה]זה, מכיוון שהוא מוגבל בחשבון, ואני הפקדתי את השיק אצלי, וכשנפרע, הבאתי לו את הכסף (ר' בפרוטוקול, עמ' 44 שורה 29 ואילך).**

96. בהמשך הדברים אישר מר אבו סויס כי הפקיד בחשבונו עוד שיקים של החברה ונתן את הכסף לנאשם 1. כפי שעולה מהשיקים עצמם, מדובר בחמישה שיקים של החברה, שנמשכו לטובת אור-כידע, האחד על סך 2,813 ₪, שניים על סך 20,000 ₪, אחד נוסף על סך 25,000 ₪ ואחרון על סך 23,000 ₪ (הפירוט הנ"ל לפי סדר המוצגים ולא לפי התאריכים על השיקים, ר' ת/24).

כשהוטח במר אבו סויס שנאשם 1 מכחיש כי מסר לו את השיקים, הוא השיב: "אז יכול להיות שדרך חבר שלי וואיל. אני הכרתי את אדרי דרך וואיל" (ר' בפרוטוקול, עמ' 45 שורה 18). בהמשך הוסיף: "וואיל אמר לי שיש לו חבר שיש לו עיקול בחשבון, שאעזור לו, הוא הביא לי בקטנה 2800 ₪. מה שראיתי בשיקים. ואז לא ראיתי שיש עם זה סיכון מסוים" (שם, עמ' 46 שורה 2).

97. בחקירתו הנגדית על ידי ב"כ נאשם 2 אישר מר אבו סויס כי נאשם 1 ביקש ממנו לפרוט שיקים דרך וואיל (ר' בפרוטוקול, עמ' 47 שורה 3), והוסיף והשיב כלהלן:

ש: **השיקים הללו (הכוונה לת/24 - ש.א.) אתה קיבלת אותם כך או שמילאו אותם לפניך.**

ת: **קיבלתי אותם חתמתי עליהם והפקדתי בחשבון שלי.**

ש: **אתה אומר שעשית את זה בשביל עזרה בשביל שמעון אדרי.**

עמוד 29

- ת: נכון.
- ש: ואת הכסף נתת במזומן לאדרי.
- ת: יכול להיות דרך וואיל, יכול להיות אחד מהם הכרתי אותו, אני לא זוכר בדיוק.
- ש: במע"מ אמרת אמת. אמרת שנתת את הכסף לאדרי. זה אמת.
- ת: במע"מ אמרתי אמת. יכול להיות שחלק לשמעון חלק לוואיל. כל הסיפור זה בשביל שמעון מה שוואיל אמר לי שזה בשביל שמעון חבר שלו... (ר' בפרוטוקול, עמ' 47 שורה 12 ואילך).

(ד) עיקר עדויות ההגנה הרלוואנטיות:

98. באשר לעדויות עדי ההגנה, בהקשר דנא יש מקום להתייחס לעדויותיהם של מר חאלד בני עודה, שהעיד מטעם נאשם 1, וגב' שרית מסטריאל, אשתו של נאשם 2 אשר העידה מטעמו. מר בני עודה, להבדיל מעדי התביעה, טען כי שני הנאשמים, 1 ו-2, היו בעלי החברה, וכדבריו: "**שניהם היו בעל הבית, שניהם אמרו שהם מנהלים ובעל בית**" (ר' בפרוטוקול, עמ' 249 שורה 14), הגם שסייג זאת בכך שהוסיף: "**בשבילי שמעון היה הראשון, משה היה השני**" (שם, שורה 18).
99. יש להעיר, כי בהתחשב בגרסת ההסכמה החשאית שהעלה נאשם 1, שלפיה הבאים במגע עם החברה לא ידעו שבעל הבית ה"אמתי" הוא נאשם 2, גרסתו של מר בני עודה - עד מטעמו של נאשם 1 - היא גרסה כמעט-מפתיעה. זאת, מהטעם שלא ברור מדוע דווקא בפני מר בני עודה בחר נאשם 1 לסטות מההסכמה החשאית (הנטענת על ידי) ולהציג את שני הנאשמים כשווי-מעמד, ולא להציג את נאשם 2 כעובד גרידא מטעמו של נאשם 1, שבהתאם להסכמה החשאית הנטענת אמור היה להיות מוצג כבעל הבית. נאשם 1 אף לא סיפק בעדותו כל הסבר לכך. פשיטא, אפוא, שאין בדבריו הנ"ל של מר בני עודה כדי לשנות מהרושם החד משמעי, העולה ממכלול הראיות, בדבר היותו של נאשם 1 בעל-הבית בפועל של החברה.
100. באשר לעדותה של גב' מסטריאל לפני, הרי שהיא לא נגעה בעיקרה בשאלת תפקידיהם של נאשמים 1 ו-2 בחברה. יחד עם זאת, עדותה אמתה היבטים רבים בגרסתו של נאשם 2, ומכאן חשיבותה בהקשר דנא.
- גב' מסטריאל סיפרה על נסיבות הפגישה בהשתתפות נאשמים 1 ו-2 והנשים, כפי שתוארו על ידי נאשם 2 (ר' בפרוטוקול, עמ' 279 שורה 5 ואילך). גב' מסטריאל אישרה, הן בחקירה ראשית והן בנגדית, כי היא ובעלה ידעו שנאשם 1 מצוי בהליכי פשיטת רגל, אך לדבריה הוא הרגיע אותם בעניין זה:

- ש. העובדה שהוא נמצא בפשיטת רגל לא היה כאזהרה?
- ת. אמרתי [ש]היינו חברים מאוד טובים וסמכנו עליו. ידענו שהוא פושט רגל אבל הוא אמר שהוא מקבל הפטר בקרוב ואז הוא ירשם כשותף בחברה.
- ש. אמרת ששמעון הביא ניירת מרו"ח?
- ת. כן.
- ש. עיינת בניירת?

ת. הביא דוחות כספיים של רו"ח שאנחנו אף פעם לא ניהלנו עסק, פשוט נראה לי אמין שאם הוא הביא דוחות זה בטח רווחי, לא ממש התעמקנו בדוחות (ר' בפרוטוקול, עמ' 282 שורה 23 ואילך).

101. גב' מסטריאל סיפרה, בין השאר, הן על התשלום הראשוני שדרש נאשם 1, בסך 100,000 ₪, והן על התשלום הנוסף, בסך 200,000 ₪, בקיץ שנת 2006. בעניין התשלום הנוסף היא סיפרה כלהלן:

החברה עובדת, יש הרבה עבודה, המון פרויקטים... אפילו לא שאלתי שאלות כי היה נראה הכל בסדר גמור כל העסק הזה. ויום אחד משה אומר לי שהעסק מקרטע וצריך לראות יש הרבה חובות. קבענו שוב פגישה בבית של שמעון ורחל ואני הלכתי לבד לשם...

ואז אני שואלת את שמעון, נראה לי תמוה בזמן כל כך קצר עבדו כל כך יפה יש חובות, שמעון אמר לי שיש חובות אבל חבל לסגור את העסק, שיש הרבה פרויקטים ויש עבודה וצריך להזרים כסף לעסק, מאחר והעסק לא רשום על שמם (של נאשם 1 ואשתו - ש.א.) אנחנו היינו צריכים להזרים את הכסף. ניגשנו בלב כבד לבנק בראשל"צ לבקש הלוואה, משכנו את הבית, היה לנו בית ללא משכנתא, לקחנו הלוואה בסך 200,000 ₪ שמשה משך במזומן ונתן לשמעון אדרי. אני לא שאלתי יותר מדי שאלות, זה בטיפשותי בדיעבד... (ר' בפרוטוקול, עמ' 280 שורה 1 ואילך. ר' גם בעמ' 286 שורה 28).

102. בחקירתה הנגדית נשאלה גב' מסטריאל אם העובדה שנאשם 1 לא נדרש להזרים כסף נוסף לחברה אינה נובעת מכך שהוא היה רק שכיר, כאשר בעל הבית היה נאשם 2. גב' מסטריאל השיבה:

אפשר לגנוח? עד כמה שידוע לי שמעון ניהל את כל העסק בפירוש, הוא היה בסוד העניינים, הוא זה שהלך לספקים וקבלנים, משה לא היה לו שמץ של מושג מה קורה שם מבחינת ניהול (ר' בפרוטוקול, עמ' 287 שורה 6 ואילך).

103. באשר להפסקת עבודתו של נאשם 2 בחברה סיפרה גב' מסטריאל כי נאשם 2 החליט על כך לאחר פציעתו. לדבריה, בשלב זה נאשם 1 ואשתו אמרו להם שאין מה לדאוג, והם ישתתפו בתשלום החובות. למרות זאת, בסופו של דבר הם (גב' מסטריאל ובעלה), נותרו לבדם עם חובות החברה, בסך של מאות אלפי ₪, שלסילוקם נדרשו למכור את ביתם.

גב' מסטריאל תיארה את מצבו של נאשם 2 עקב כך כלהלן:

המצב של משה היה ממש ממש ממש רע. מבחינה נפשית הוא היה גמור. הרגיש שהפסיד את כל מה שהיה לו בחיים. בגיל 40 היינו ללא כלום. לא הבין איך זה קרה. לא היה ישן בלילה, מדוכדך מאוד הוא לא הבין איך חבר טוב הפיל אותו ככה, חבר טוב שהיה כמו אח שלו. זאת הייתה תקופה מאוד מאוד קשה. כל הבית היה הפוך לגמרי (ר' בפרוטוקול, עמ' 282 שורה 8 ואילך).

104. גב' מסטריאל ציינה, בהגינותה, כי לה ולבעלה נדלקה "נורה אדומה" באשר לדרך התנהלותו של נאשם 1 כבר כשנאשם 2 החליט לצאת מהחברה, הגם שבהמשך הוסיפה כי החשד למעשים פליליים עלה רק כשהתברר לה שנאשם 1 מפיץ שיקים של החברה הגם שפעילותה הסתיימה (ר' בפרוטוקול, עמ' 293 שורה 16 ואילך).

באשר לשיקים - שיק תשמישי הקדושה והשיק מהמלון באילת - סיפרה גב' מסטריאל כי כשפנה אליה בעל חנות

תשמישי הקדושה היא כלל לא הבינה במה מדובר. היא פנתה אפוא לנאשם 1 טלפונית, והלה אמר לה שהוא יסדר את זה שכן מדובר ב"טעות". דברים דומים אמר נאשם 1 ביחס לשיק מהמלון (שם, עמ' 281 שורה 17 ואילך).

(4) תפקידים ומעמדם של נאשמים 1 ו-2 בחברה - דיון והכרעה:

(א) מהימנות עדויותיהם של נאשמים 1 ו-2 - בחינה כללית:

105. עדותו של נאשם 1 לפני לקחה במישורים כה רבים, עד שניתן לדמותה לאדמה טובענית, וממילא לא ניתן לנתחה כמכלול קוהרנטי אחד. לא זו בלבד שמדובר בעדות המתאפיינת בהיבטים מובהקים של עדות לא מהימנה - כגון אמירות סותרות - אלא שיש בה חוסר קונסיסטנטיות פנימי, שיותר מכל מעורר את הרושם של עדות גמישה, המשתנה כל העת בהתאם לאינטרס הרגעי.

106. הדרך בה שינה נאשם 1 את גרסתו במהלך עדותו לפני, חזר בו מאמירות שמסר בהודעותיו ברשות המיסים ולעיתים אף חזר בו שוב, תוארה בהרחבה לעיל ואין צורך לחזור כאן על הדברים (ר' בפסקה 44 דלעיל ואילך). יוזכר עם זאת, כי הסתירות בגרסת נאשם 1 לא התמצו בסתירות בין הגרסאות בהודעותיו לבין עדותו בבית המשפט, אלא גם בסתירות פנימיות בעדות בבית המשפט.

זאת ועוד: אף מתוך האמור בהודעותיו של נאשם 1 ברור כי אין אפשרות ליתן אמון בטענתו לפני, שלפיה הוא היה עובד שכיר גרידא בחברה או "מנהל מקצועי" בלבד. כזכור, על פי גרסת נאשם 1 בהודעותיו, הוא זה שהיה בקשר עם הלקוחה הבלעדית-למעשה של החברה (דן ליר); הוא זה שניהל את עיקר הקשר עם רואה החשבון; והוא זה ששילם את שכר הפועלים, לדבריו יחד עם נאשם 2. יוטעם, כי הגם שבעדותו לפני חזר נאשם 1 שוב ושוב על הטענה כי לא היתה לו "סמכות" כלשהי בחברה, בהודעותיו הודה נאשם 1 מפורשות כי הוא הוציא חשבוניות לדן ליר מטעם החברה ואף חתם עליהן. ממילא ברור אפוא, כי גם לפי גרסתו זו נהג נאשם 1 כבעל-הבית בפועל של החברה, בעשותו כבשלו בענייניה.

107. בשאלת מהימנותו של נאשם 1 ישנה, בין השאר, משמעות מהותית לשתי גרסאות כבושות, שאותן הוא העלה בעדותו. זאת, משום שהדרך בה הוא העלה אותן מלמדת כי אין בהן יותר מתשובות על אתר, בשל אינטרס רגעי; כלהלן:

הגרסה האחת, היא גרסת ה"הסכמה החשאית" (ר' בפסקה 38 דלעיל) -

גרסת זו הועלתה לראשונה בעדותו הראשית של נאשם 1, מבלי שניתן הסבר לכבישתה עד למועד מאוחר זה. מעבר לכך שלא הובאה לפני כל ראיה חיצונית לקיומה של ההסכמה החשאית הנטענת, הרי שהמועד והדרך בה הועלתה הגרסה מלמדים כי אין בה אלא ניסיון ליטול מעוקצן של ראיות התביעה, שלפיהן נאשם 1 נהג כבעל-הבית בפועל של החברה.

הגרסה השנייה, היא הגרסה בדבר איומים של החוקר אליהו כלפי נאשם 1 וכתולדה מהם רישומים לא נכונים בהודעותיו של נאשם 1 (ר' בפסקה 45 דלעיל) -

גרסה זו נכבשה על ידי נאשם 1 באופן מרחיק לכת במיוחד, אף בהשוואה לגרסת ההסכמה החשאית. לא זו בלבד שהגרסה לא הועלתה בתשובה לאישום, למרות שהדבר מתבקש משום שמדובר בטענה שלכל הפחות גובלת ב"טענת זוטא"; ולא זו בלבד שהגרסה לא הועלתה במהלך פרשת התביעה, למרות שהדבר מתבקש במסגרת השאלות שהוצגו לחוקר אליהו, בפרט כשהלה נחקר לפני ממושכות

במהלך שתי ישיבות; אלא שהגרסה גם לא הועלתה בעדותו הראשית של נאשם 1 ואף לא בחקירתו הראשית (על דרך חקירה שכנגד) על ידי ב"כ נאשם 2.

רק כשנחקר נאשם 1 נגדית על ידי ב"כ המאשימה, ולפתע הבין כי יש בהודעותיו אמירות שאינן עולות בקנה אחד עם הדברים שאמר בבית המשפט עד לאותו הרגע, העלה נאשם 1 את הגרסה האמורה. פשיטא אפוא, שדרך כבישת הגרסה כאמור מלמדת שאין אפשרות ליתן לה משקל ראייתי כלשהו ואף יש בה כדי להעיב על מכלול עדותו של נאשם 1.

108. עדותו של נאשם 1 לקתה גם במישורים מהותיים נוספים:

ראשית, נאשם 1 הרחיק עדותו לגורמים שקשה אם לא בלתי אפשרי לאתרם, כגון "וואיל מלוד", "כמאל מסכנין", או אחיו (של נאשם 1) המתגורר בחו"ל. בהקשר זה, נאשם 1 גם לא זימן בעצמו עדים פוטנציאליים אלה וממילא לא ניתן היה לאמת את הדברים שמסר לגביהם.

שנית, נאשם 1 ערפל את עדותו, בכך שמסר פרטים כלליים ובלתי מחייבים. כך, בהקשר לטענות נאשם 1 אודות חובותיו "שוק האפור", הוא לא מסר כל פרטים של ממש, כגון שיעורם של החובות, מתי נוצרו וכיצד, או מתי סולקו; וזאת מעבר לסתירות הפנימיות בטענות עצמן, שעליהן כבר עמדנו (ר' בפסקה 39 דלעיל ואילך).

שלישית, נאשם 1 סיפר סיפורים שאינם מתיישבים עם שורת ההיגיון או נסיבות העניין. כזכור, לאחר חקירתו הראשונה בפרשה דנא נמלט נאשם 1 לחו"ל, בניגוד לצו איסור יציאה מארץ שהיה תלוי ועומד נגדו, ובכך התנהג באופן מפליל בבירור. בניסיון להסביר התנהגות מפלילה זו טען נאשם 1 כי נמלט כאמור לא מחשש החקירה והמשפט שעשוי להתנהל בעקבותיה אלא בעטיים של איומים מצד השוק האפור על משפחתו, למרות שבהקשר אחר טען כי הוא דווקא מוכר בשוק האפור וזוכה להערכה שם.

מכל מקום, כך לפי טענת נאשם 1 כאן, בשל הני"ל הוא נדרש לצאת לחו"ל, על מנת להביא כסף מאחיו. דא עקא, שסיפור זה - מעבר לכך שהוא לא נתמך בראייה כלשהי - הינו חסר היגיון פנימי. ראשית, אם אמנם עילת ההימלטות היא איומים על משפחתו של נאשם 1, לא ברור מדוע הוא נמלט לבדו. שנית, אם עילת ההימלטות היא לצורך הבאת כסף מאחיו, לא ברור מדוע הלה לא יכול היה להעביר הכסף בדרך אחרת. ואכן, כשנשאל נאשם 1 בעניין זה הוא לא נתן כל תשובה ממשית.

109. היבט נוסף הראוי לציון בגרסתו של נאשם 1 הוא בכך שכאשר נאשם 1 עומת עם התנהגות בלתי מוסרית או בלתי חוקית שלו - שלא יכול היה להתכחש לה - הוא תירץ את ההתנהגות המדוברת בחובותיו הנטענים לשוק האפור. כך, כאשר נשאל נאשם 1 ברשות המיסים מדוע המשיך לעבוד בחברה לאחר שנאשם 2 הפסיק את העבודה בה, הוא השיב כי לא היתה לו ברירה משום שהיה חייב לשלם כספים בשוק האפור (ר' בפסקה 29 דלעיל). באופן דומה, כאשר נחקר נאשם 1 לפני אודות הימלטותו לחו"ל, בניגוד לחוק, הוא הסביר גם התנהגות זו בחובותיו לשוק האפור. ממילא נשאלת השאלה, כי אם לשיטתו של נאשם 1 מותר לרמות חבר ולבצע עבירות בתירוצ של חובות לשוק האפור, מדוע יימנע נאשם 1 מלהעלים מיסים באותו תירוצ ממש; ושוב יש בכך כדי להמחיש את חוסר ההיגיון הפנימי שבגרסת נאשם 1.

110. ואם לא די בכל אלה, הרי שטענתו של נאשם 1 בבית המשפט באשר לתפקידו בחברה גם אינה מתיישבת עם שורת ההיגיון. כאמור, נאשם 2 עבד כשכיר במשך כל חייו המקצועיים. הכשרתו המקצועית היתה הכשרה של חשמלאי רכב, ולפרנסתו הוא עבד כשכיר במוסך. לנאשם 2 לא היו אפוא כל הכשרה

מקצועית או יכולת לנהל חברה עצמאית, וכדבריו (המזלזלים) של נאשם 1: "מה הוא מבין בשיקים" (ר' בפסקה 35 דלעיל). קל וחומר שלא היו לנאשם 2 הכשרה מקצועית ויכולת לנהל חברה עצמאית בתחום האיטום, בו הוא מעולם לא עסק.

פשיטא, אפוא, שגם לו נאשם 2 רצה בכך, הוא לא יכול היה לנהל את החברה אלא לאחר תקופת הכשרה ממושכת, ובוודאי שלא היה די לצורך זה בתקופה של כשנה בלבד בה הוא עבד עם נאשם 1.

111. להבדיל מעדות נאשם 1, עדות נאשם 2 עשתה רושם חיובי, וניכרו בה סממני אמת במישורים שונים. כך, למשל, לא זו בלבד שנאשם 2 לא הצטרף ואף לא אישר את הסיפור בדבר "וואיל קבלן המשנה", אלא שהוא שלל אותו מפורשות וחזר וטען כי לחברה לא היו קבלני משנה. אכן, כטענת ב"כ נאשם 2 בסיכומיו, מדובר בעדות מובהקת נגד האינטרס - שכן יש בה כדי לשלול את האפשרות של הנאשמים, קלושה ככל שתהא, לגלגל את סוגיית החשבוניות הפיקטיביות לפתחם של צדדים שלישיים בלתי ידועים - ולפיכך היא מלמדת על מהימנות גרסתו של נאשם 2.

112. גרסת נאשם 2 גם נתמכה והשתלבה בממצאים אובייקטיביים. כך, טענתו כי עקב הפגיעה הוא שהה בשלושה חודשי מחלה אומתה במסמכי המוסד לביטוח לאומי, וטענתו כי בחודש פברואר 2007 שב לעבוד כחשמלאי רכב במוסך זני אומתה במסמכי המוסך, כמו גם בעדות הבעלים של המוסך, מר חן זני (ר' המוצגים ס/10 וס/19 וכן בפרוטוקול, עמ' 299 שורה 26 ואילך).

113. זאת ועוד: גם כשנאשם 2 סיפר על דברים שלכאורה אין להם תימוכין ראייתיים - והכוונה לדבריו אודות התשלומים הנכבדים ששילם לנאשם 1 במזומן - בפועל נמצאו להם אימותים שונים, ושוב יש בכך כדי לתמוך במהימנות עדותו; כלהלן:

התשלום בסך 100,000 ₪ - נאשם 2 סיפר כי כתנאי לכניסה לעסק דרש ממנו נאשם 1 תשלום בסך של 100,000 ₪. לטענתו, הוא הביא לנאשם 1 סכום זה, שהיווה כמעט את כל סכום הפיצויים שקיבל מהמוסך בו עבד עד לאותו המועד, במזומן.

הגם שמדובר בעדות שלכאורה אינה נתמכת אלא במילתו של נאשם 1, יש לה אימות משמעותי בהסכם השותפות, בו נקבע כי נאשם 2 ישלם לנאשם 1 סכום כסף בשיעור זה. בהקשר זה ראוי גם לציין, כי כאשר נאשם 1 נחקר לראשונה אודות הסכם השותפות, הוא טען בתחילה שההסכם לא נכנס לתוקף משום שהוא-עצמו (נאשם 1) לא שילם את שנדרש ממנו, ולא טען שנאשם 2 לא שילם (ר' בפסקה 16 דלעיל); ואף עובדה זו מדברת בעד עצמה.

התשלום בסך 200,000 ₪ - נאשם 2 סיפר כי שילם לנאשם 1 תשלום נוסף, בסכום של 200,000 ₪, כהלוואה על מנת להציל את פעילות החברה בקיץ 2006. אף סיפור זה לכאורה אינו נתמך אלא במילתו של נאשם 1, אך למרות זאת יש לו אימות משמעותי בנטילת ההלוואה הבנקאית על ידי נאשם 2 ואשתו באותו הסכום ובאותו הזמן, תוך שעבוד הדירה שהיתה בבעלותם.

בנוסף, גרסת נאשם 2 בעניין תשלום זה נתמכה בעדות אשתו, שסיפרה על נסיבות נטילת ההלוואה וכן על דברי נאשם 1. ברי, כי יש לבחון בזהירות את עדותה של גב' מסטריאל, בהיותה אשתו של נאשם 2 וממילא בעלת עניין בתוצאות המשפט, אך בד בבד יש לציין את הרושם החיובי מעדותה. בעדותה ניכר הכאב על מעשי נאשם 1 ואשתו, חברת ילדותה, כמו גם על המכה הכלכלית הקשה שספגו בני הזוג, אך ניכר גם כי ניסתה לדייק במסירת עובדות כהווייתן.

(ב) הסיפור בדבר "וואיל קבלן המשנה":

114. נדבך מרכזי בגרסת נאשם 1 בבית המשפט היתה טענתו כי אדם בשם וואיל שימש כקבלן משנה של החברה, סיפק לה עובדים והוא זה שנתן לנאשם 1 (או לנאשם 2) את החשבוניות של אור-כידע ושל א.ס.א.ק, דהיינו: את עיקר החשבוניות מושא האישום הראשון. גרסה דומה - אם גם שונה מעט בפרטיה - מסר נאשם 1 בהודעותיו, כאשר לא למותר להעיר שפרטי הגרסה השתנו אף תוך כדי עדותו של נאשם 1, למשל בשאלה מי מטעם החברה קיבל את החשבוניות מוואיל.

להבדיל, נאשם 2 טען להד"ם. לדבריו, בתקופה הרלוואנטית לא היו לחברה קבלני משנה כלשהם. בנוסף ולמעשה בלי קשר לכך, לטענת נאשם 2 לא זו בלבד שוואיל לא היה קבלן משנה של החברה, אלא שהוא היה אדם שעסק ב"פריטת שיקים". כזכור, על פי גרסת נאשם 2, נאשם 1 שלח אותו אל וואיל, מספר פעמים, כדי לפרוט שיקים.

115. הנה כי כן, הסיפור בדבר "וואיל קבלן המשנה" הינו סיפור רלוואנטי גם להכרעה בשאלת מהימנות גרסאות נאשמים 1 ו-2, ועל כן נפנה לדון בו עתה, הגם שעניינית הוא קשור בטבורו לאישום הראשון. ייאמר מיד, כי מדובר בסיפור הלוקה על פניו בערפול ובחוסר סבירות במספר היבטים, וזאת הן בשאלת זהותו של קבלן המשנה הנטען והן בשאלת היותו של אדם בשם וואיל קבלן משנה של החברה. להלן דון בשאלות אלה כסדרן.

(I) זהות קבלן המשנה הנטען:

116. שאלת עצם זהותו של קבלן המשנה הנטען על ידי נאשם 1 - בהקשר לחשבוניות א.ס.א.ק ואור-כידע - אינה נקיייה מספקות, שכן לא ברור אם הוא היה "וואיל מלוד", או שמא "כמאל מסכנין". כזכור, בהודעתו הראשונה סיפר נאשם 1 כי "גיוס פועלים" לחברה נעשה "דרך בחור בשם וואיל שאני עבדתי מולו כבר לפני כן בחברה הקודמת". נאשם 1 הוסיף וציין כי וואיל מתגורר בלוד ואף מסר מספר טלפון נייד.

לעומת זאת, בהודעתו השלישית טען נאשם 1, כשנשאל ממי קיבל את החשבוניות של חברת א.ס.א.ק, כי בדק את הנושא ומצא שמדובר באדם "בשם כמאל שהוא ערבי מהצפון והוא גר בסכנין". אמנם לאחר מכן, כשעומת עם דבריו הקודמים על וואיל, ציין נאשם 1 כי "אולי התבלבלתי" ומדובר בוואיל, אך כאמור הוא טען מפורשות שבדק את הנושא וקשה להבין כיצד התבלבל בין שני אנשים השונים הן בשמם והן במקומות מגוריהם; בפרט כשלאחר מכן שב נאשם 1 לדבר על כמאל (ר' בפסקה 32 דלעיל ואילך).

117. גם אם נתעלם לרגע מהבלבול הנטען בין וואיל לבין כמאל, אף גרסת נאשם 1 באשר לוואיל עצמו לוקה בערפול של ממש בכל הקשור לזהותו של וואיל. נאשם 1 סיפר כי עבד תקופה ממושכת עם וואיל, גם במסגרת חברה קודמת, וקיבל ממנו חשבוניות. נאשם 1 אף ציין כי מדובר באדם שהינו ידוע בתחום אספקת פועלים. חרף זאת, נאשם 1 לא ידע למסור - לא בהודעותיו ולא בבית המשפט - פרטי זיהוי ממשיים על וואיל, ולו פרט טריוויאלי כשם משפחה או כתובת עסק או כתובת מגורים.

118. פרט הזיהוי הממשי היחיד שמסר נאשם 1 היה מספר טלפון נייד, והחוקר אליהו ניסה לאתר את וואיל באמצעות פרט זיהוי יחיד זה. בתמצית יצוין כאן, כי הוברר שהטלפון הנייד היה בבעלות פלוני, מר עדי צברי, מפעיל קיוסק בקריית-עקרון, אשר טען כי מסר את הטלפון לחבר שלו, ששמו וואיל. לאחר שהתעוררו קשיים בבירור טלפוני נסע החוקר אליהו לקיוסק ושוחח עם מר צברי, או אז מסר מר צברי

כי עקב ויכוח בינו לבין וואיל נותק הקשר ביניהם. עוד הוסיף מר צברי, כי סגר את הטלפון המדובר וכי אין לו פרטים כלשהם על וואיל, למעט העובדה שהוא מתגורר בלוד. בנסיבות אלה לא יכלו החוקרים לאתר את וואיל וממילא לא חקרו אותו (ר' המוצגים ת/7 עד ת/10, נ/1 עד נ/2, וכן בעדות החוקר אליהו בפרוטוקול, עמ' 39-40 ועמ' 125).

119. ב"כ נאשם 1 מתח בסיכומיו ביקורת חריפה על הניסיונות לאיתורו של וואיל, שלטעמו נעשו בדרך כושלת ומתמהמהת, ובכך פגעו בהגנתו של נאשם 1. גם נאשם 1 עצמו הלן על כך, עד כדי טענה ש"אם היה מע"מ דואג להתאמץ ולהביא את וואיל... אני לא הייתי יושב פה היום אלא וואיל היה עומד פה היום" (ר' בפרוטוקול, עמ' 161 שורה 12), ובמקום אחר הוסיף כי רק וואיל יכול לאמת את טענותיו (של נאשם 1) כלפי נאשם 2 (שם, עמ' 174 שורה 5).

120. ואולם, הגם שיש לקבל את טענת ב"כ נאשם 1 - לפיה ראוי היה שהניסיונות לאיתור וואיל ייעשו בתכיפות ובמהירות מכפי שנעשו - עדיין עסקינן בעד שלשיטת נאשם 1 הינו "עד מזכה", אשר הדעת נותנת שהוא-עצמו יעשה מאמצים של ממש לאיתורו. ב"כ נאשם 1 אמנם ביקש לדחות את טיעון ב"כ המאשימה בכיוון זה - טיעון שלטעמו יש בו משום היפוך יוצרות - אך אין לקבל את עתירתו זו.

כאמור, לפי גרסתו הכיר נאשם 1 את וואיל הכר היטב, תקופה ממושכת, וממילא ברור כי ידע איך הוא נראה ואף הכיר אחרים שעבדו עמו או הכירו אותו. בנסיבות אלה, נאשם 1 הוא שהיה בעל ה"ידיעה המיוחדת" בעניינו של וואיל (להיבט המשפטי של סוגיה זו ר' גם בפסקה 143 שלהלן) ובעל היכולת לזמנו לבית המשפט או למצער לברר את פרטיו. לפיכך, משנאשם 1 לא נהג בדרך זו נראה לכאורה, לכל הפחות, כי עדותו של וואיל לא היתה מועילה לו.

(II) האם וואיל היה קבלן משנה של החברה:

121. חוסר הסבירות בסיפור "וואיל קבלן המשנה" אינו מתמצה בסוגיית פרטי הזיהוי של וואיל, שכן גם מתוך גרסת נאשם 1 לא ברור מה היה, בפועל, תפקידו של וואיל. מחד גיסא, נאשם 1 אמנם טען כי וואיל ביצע את העבודות שקיבלה החברה באמצעות פועלים שלו, בקבלנות משנה. יחד עם זאת, ומאידך גיסא, נאשם 1 מסר פרטים שונים שאינם מתיישבים עם גרסה זו.

כך, למשל, נאשם 1 סיפר שהוא (או נאשם 2) היו אלה ששילמו בפועל את שכר הפועלים, וכשהתבקש להסביר את הדברים הוסיף וטען שוואיל לא היה בשטח (ר' בפסקה 28 דלעיל). כמעט למותר לציין, כי מדובר בגרסה בלתי סבירה על פניה, שהרי כיצד ניתן לומר שפלוני הוא קבלן המשנה של החברה, כאשר הוא אינו נמצא כלל בשטח, אינו מפקח על העבודה שקיבל כביכול מהחברה ואף אינו משלם את שכר הפועלים, שמשולם ישירות על ידי גורמי החברה.

122. עוד יש לציין, כי לסיפור אודות "וואיל קבלן המשנה" לא נמצאו כל תימוכין ראיתיים, למעט בעדותו של מר בני עודה. עם זאת ראוי לציין, כי מר בני עודה תיאר את וואיל כקבלן משנה של נאשם 1 ולא של החברה, וכדבריו: "וואיל היה לוקח משמעון, ושמעון לוקח מדנליר" (ר' בפרוטוקול, עמ' 254 שורה 8). בנוסף, כאשר נשאל מר בני עודה מי שילם את משכורתו, הוא השיב:

בהתחלה התחיל לשלם לנו וואיל... בהתחלה שבועיים הוא שילם ואז הפסיק, זה היה בערך ב-2003 - 2005, בין לבין אני לא זוכר, וואיל נשאר בתמונה אבל אנחנו רצינו שמשה ושמעון ייכנסו לתמונה וישלמו לנו. אנחנו ישנו אצלם, הם אמרו לנו אל תדאגו מתי שהוא לא יגיע

אנחנו נשלם ל[כ]ם (שם, שורה 10 ואילך).

123. המסקנה המתבקשת הינה, אפוא, כפולה: **ראשית**, הסיפור אודות "וואיל קבלן המשנה" הוא סיפור תמוה ובלתי סביר על פניו, ועל כן אין אפשרות לקבוע, כממצא שיפוטי, כי אדם בשם וואיל אמנם היה קבלן משנה של החברה בתקופה הרלוואנטית. **שנית**, וכעולה גם מכל המקובץ עד כאן, כי גם בעניין זה יש להעדיף את גרסת נאשם 2 על פני גרסת נאשם 1.

(ג) תפקידים ומעמדם של נאשמים 1 ו-2 בחברה - סיכום הדיון והכרעה:

(I) סיכום סוגיית המהימנות:

124. מן המפורסמות היא, כי בכל הקשור לעדות בבית המשפט מצוי נאשם במשפט פלילי במערכת לחצים קשה, וזאת הן במישור עצם הבחירה להעיד והן במישור תוכן העדות. לפיכך, ניתן לגלות הבנה כלפי נאשם אשר מנסה בעדותו לצייר את עניינו בדרך החיובית ביותר האפשרית, גם כאשר אינו מדייק לחלוטין בתיאור העובדות כהווייתן. יחד עם זאת, גם לגישה מקלה זו - המתחשבת במערכת הלחצים המובנית, בה נתון נאשם בעדותו - יש גבולות. מכאן, שאין מקום לגלות הבנה כלפי נאשם המספר סיפורים שהקשר בינם לבין המציאות מקרי בהחלט, ואין להשקיף על התנהגות כזו כעל מעידה נסלחת.

125. בפרשה דנא, זהו ההבדל בין עדויות הנאשמים לפני: בעוד שנאשם 2 - שככלל יש לקבל את עדותו - הרחיק עצמו ממעשי נאשם 1 ומידיעה או חשדות לגביהם, ובכך לא דייק, הרי שנאשם 1 סיפר בעדותו סיפורים שהמרחק בינם לבין העובדות כהווייתן רב עד מאוד. אכן, טענתו של נאשם 1 בבית המשפט - שלפיה הוא היה רק "שכיר" או "גורם מקצועי" בחברה, חסר כל "סמכות ניהולית" - היא טענה כה משוללת יסוד וכה רחוקה מהאמת הצרופה, עד שבעצם העלאתה בעדות באזהרה בבית משפט יש יותר מקורטוב של עזות מצח.

126. המסקנה המתבקשת הינה, אפוא, כי יש לקבל את עדותו של נאשם 2, בכפוף להסתייגות הנ"ל. להבדיל, את עדותו של נאשם 1 יש לדחות, ואין לקבל את דבריו אלא באותם מקומות שהם נוגדים ממשית את האינטרס שלו או שיש להם תימוכין ראייתיים משמעותיים.

מכאן, שיש להעדיף את עדותו של נאשם 2 על פני עדותו של נאשם 1 בכל המחלוקות העיקריות ביניהם, דהיינו: (א) בשאלה מי היה בעל-הבית-בפועל של החברה; (ב) בסוגיית קיומם של קבלני משנה לחברה, לרבות הסיפור על "וואיל קבלן המשנה"; ו-(ג) בשאלת המועד בו הפסיק נאשם 2 את עבודתו-בפועל בחברה.

(II) תפקידו ומעמדו של נאשם 1 בחברה:

127. נאשם 1 לא נרשם כבעל תפקיד ניהולי פורמאלי כלשהו בחברה. יחד עם זאת, נוכח מכלול הראיות שפורטו לעיל לא יכול להיות ולו ספק-ספיקא כי בפועל הוא "בעל הבית" שלה, כפי תיאורו של נאשם 2. בעניינו של נאשם 1 אין אפוא כל צורך להידרש לדקדוקי הגדרות משפטיים של המונח "מנהל", או לשאלה מה הם גדר סמכותו של מי שניתן לראותו כמנהל של חברה. בפועל, נאשם 1 היה המנהל, בהא הידיעה: המוציא והמביא בענייני החברה - נאשמת 3 - ומי שניהל את עסקיה באופן שוטף.

יש גם לזכור, בהקשר זה, כי עסקין בחברה קטנה, בה היו פעילים רק נאשמים 1 ו-2 ומספר עובדים מזדמנים, ועל כן כל ניסיון ליצור חלוקת תפקידים שבה נאשם 1 הוא רק "מנהל מקצועי" או "איש מקצוע" הינו מלאכותי.

בעליל; בוודאי בנסיבות שהוכחו לפניי.

128. זאת ועוד. הוראות סעיף 119 לחוק מע"מ קובעות כלהלן:

119. עבירה של חבר בני אדם.

נעברה עבירה לפי חוק זה או תקנות לפיו בידי חבר-בני-אדם, מואגד או בלתי מואגד, יהיה אשם גם כל מי שבעת ביצוע העבירה היה בו מנהל פעיל, מזכיר, נאמן, בא-כוח, שותף פעיל, חשב, מנהל חשבונות או כל פקיד אחראי אחר, זולת אם הוכיח שהעבירה נעברה שלא בידיעתו או שנקט כל האמצעים הנאותים כדי להבטיח קיום הוראות החוק.

הוראות אלה מטילות אחריות לעבירות מס של חבר בני אדם, בין השאר, על "מנהל פעיל", להבדיל מ"מנהל רשום". שמע מניה, שהמנהל שעליו תוטל אחריות לפי הוראות סעיף זה אינו חייב, בהכרח, להיות גם רשום פורמאלית כמנהל; והדברים ידועים. פשיטא אפוא, שמי ששימש כבעל-בית-בפועל של חברה הינו בגדר "מנהל פעיל" בה לצרכי חוק מע"מ, ואין צורך להרחיב בדבר.

(III) תפקידו ומעמדו של נאשם 2 בחברה:

129. נאשם 2 היה המנהל הרשום היחיד בחברה, וגם הבעלים הרשום היחיד. יחד עם זאת, כאמור, בעל-הבית-בפועל של החברה היה נאשם 1, וממילא מתעוררת השאלה אם בפרשה דנא היה נאשם 2 מעין "איש קש" - "קוף", בעגה עבריינית - של נאשם 1, ומה משמעות הדברים לעניין הגדרתו של נאשם 2 כ"מנהל פעיל" בחברה.

130. המונחים "איש קש" (strawman) - או "חברת קש" - אינם מונחים משפטיים בעלי תוכן קונקרטי מוגדר וחד משמעי. במישור הלשוני הם מוגדרים, באופן כללי, כאדם או חברה המשמשים "כיסוי" לעריכת עסקה או עסקאות מפוקפקות (ר' **מלון אבן-שושן - מחודש ומעודכן לשנות האלפיים** (2003), כרך חמישי, בעמ' 1716). הלכה למעשה, הגדרה כללית כגון זו עשויה לחבוק מגוון רחב של מצבים עובדתיים, החל במצב דברים בו אדם רק משאיל את זהותו לאחר וכלה במצב דברים בו אדם - בנוסף להשאלת זהותו - גם מעורב ברמה כזו או אחרת בעסק, בין בהשקעה, בין בניהול ובין בדרך אחרת. אם לצורך הגדרת המונח נדייק בדבר, נמצא כי המשותף לכל המצבים האפשריים הנ"ל הוא ה"כיסוי", דהיינו, בשפה משפטית, מצג השווא, בעיקר מול הרשויות: "איש קש" הוא מי שנרשם פורמאלית כבעל עסק וכמנהלו, בעוד שהמציאות היא אחרת ואדם אחר הוא בעל הבית האמתי של העסק.

131. בענייננו אין צורך לקבוע מסמרות בהגדרת המונח "איש קש", שכן הדבר אינו נדרש לצורך העבירות שבהן מואשמים הנאשמים לפניי. יחד עם זאת ברור לחלוטין, כי במקרה דנא הוכח כדבעי שאמנם התקיים מצג שווא כלפי הרשויות: על אף העובדה שנאשם 2 נרשם פורמאלית כבעלים היחיד וכמנהל היחיד של החברה, הרי שבעל-הבית-בפועל היה נאשם 1. במילים אחרות, כלפי הרשויות בכלל וכלפי רשות המיסים בפרט, הציגו נאשמים 1 ו-2, בצוותא חדא, מצג שווא שלפיו נאשם 2 הוא מנהל היחיד של החברה, מצג שלא שיקף את מציאות החברה בפועל.

132. לא זו אף זו: כפי שטען ב"כ נאשם 2 בסיכומיו בכתב, מצג השווא במקרה דנא היה לא פחות מתוכנית עבריינית של נאשם 1, שמטרתה היתה לעקוף את מגבלות הדין על הקמת חברה וניהולה על

ידי פושט רגל. דא עקא, מבחינתו של נאשם 2, שתוכנית זו היתה ידועה לו היטב והוא אף שיתף עימה פעולה באופן פעיל ולאורך פרק זמן ממושך. כזכור, נאשם 2 אישר כי לא בלבד שידע פוזיטיבית שנאשם 1 אינו יכול לפתוח חברה על שמו בשל הליכי פשיטת הרגל, אלא שעצם רישום החברה על שמו של נאשם 2 היה מסיבה זו, ומכאן שותפותו הברורה של נאשם 2 במצג השווא.

133. נאשם 2 תירץ את הסכמתו לרישום החברה על שמו בכך שנאשם 1 הפיס את דעתו באומרו כי הוא אמור לקבל הפטר "בתוך כמה ימים", אך לא מדובר בתירוץ שניתן לקבלו. **ראשית**, אם אמנם האמין נאשם 2 שההפטר יתקבל בתוך ימים, לא ברור מדוע הוא לא המתין עד לקבלתו, וטענתו כי האמין בכל ליבו לדברי נאשם 1 אינה הסבר סביר לכך. **שנית**, וזו הנקודה העיקרית כאן, לא רק מספר ימים חלפו מאז הקמת החברה, אלא גם חודשים ארוכים, וההפטר המיוחל טרם הגיע; ובכל זאת המשיך נאשם 2 לשתף פעולה עם נאשם 1 בהצגת מצג השווא האמור. לא זו בלבד שנאשם 2 לא פרש מהעסק, אלא שהוא המשיך להעניק לנאשם 1 את המעטפת החוקית להמשך פעילותו.

134. בנסיבות אלה, אין זה סביר לקבוע כי נאשם 2 לא היה בגדר "מנהל פעיל" בחברה. נאשם 1 אמנם היה בעל-הבית בפועל של החברה, אך אין בכך כדי לשלול את מעמדו של נאשם 2 כ"מנהל פעיל" נוסף, לצידו. הלכה למעשה, בדיוק ההיפך הוא הנכון: נאשם 2 הינו בגדר "מנהל פעיל" לא רק בשל כך שהוא נרשם כמנהל החברה אלא גם - ואולי בעיקר - מתוקף שותפותו המתמשכת עם מנהל החברה בפועל, הוא נאשם 1.

135. די באמור לעיל על מנת לקבוע כי, לצורך הוראות חוק מע"מ, נאשם 2 היה בגדר "מנהל פעיל" בחברה. יחד עם זאת, לא למותר להוסיף כאן כי נוכח הדוקטרינה בדבר "השתק שיפוטי", כמו גם האינטרס הציבורי, ככלל ראוי לדחות טענות של מי שהשאיל את זהותו לאחר, שלפיהן ראוי לפטור אותו מאחריות משום שהוא "לא ידע" על מעשי האחר אשר נעשו בשמו.

עמד על כך, לאחרונה, כב' השופט י' עמית, בציינו:

סוף מעשה במחשבה תחילה. מי שמשאיל שמו לאחר, ואף מתייצב בפני רשויות המס וטוען כי הוא הנישום, עליו לקחת בחשבון כי בסופו של יום הוא עלול לשאת בתוצאות הנובעות ממצגיו-שלו...

במקרים כגון דא, הרשות נתונה בידי פקיד השומה, אם לגבות את המס מבעל העסק האמיתי המעלים הכנסות העסק, או מאיש הקש, ואל יחשוב האחד כי הצבת איש קש או "קוף" בחזית העסק, תקנה לו חסינות, ולהיפך, אל יחשוב איש הקש כי מוקנית לו חסינות (ע"א 732/15 פקיד השומה נ' טל ואח' (2016), בפסקה 7 לפסק הדין).

136. הדברים הנ"ל נאמרו במישור האזרחי של החבות במס, אך הגיונם יפה גם במישור הפלילי של עבירות המס, בפרט במקרה כגון דא שבו מצג השווא הוצג בפני הרשויות לא מטעמים שבתחום האפור אלא כחלק מתוכנית פסולה שמטרתה עקיפת המגבלות לפי דין אשר הוטלו על נאשם 1 במסגרת הליכי פשיטת הרגל. אף בכך יש אפוא כדי לתמוך במסקנה כי נאשם 2 היה אמנם בגדר "מנהל פעיל" בחברה לצורך הוראות חוק מע"מ.

137. ב"כ נאשם 2 הוסיף וטען כי, לכל הפחות, אין מקום לראות את נאשם 2 כ"מנהל פעיל" בחברה בתקופה שממועד פציעתו (13.10.06) ועד למועד ההודעה על סגירת פעילות החברה (27.4.07). זאת, משום שבתקופה זו פרש נאשם 2 לחלוטין מפעילות בחברה, ניתק כל קשר עימה ולא נותרה לו

כל זיקה מהותית אליה.

ואולם, אין בידי לקבל גם טיעון חלופי זה. אמנם, כאמור, בכל הקשור למועד שבו נאשם 2 הפסיק-בפועל את פעילותו בחברה אני מעדיף את גרסתו על פני גרסת נאשם 1. בנוסף, נוכח הקביעות דלעיל באשר למהימנות גרסתו של נאשם 2, נכון אני לקבל גם את טענתו שהדבר היה בתיאום כזה או אחר עם נאשם 1. למרות זאת, אין בכך כדי להועיל לנאשם 2. זאת, מהטעם הפשוט שנאשם 2 לא עשה מעשה כלשהו - עם הפסקת פעילותו בחברה - על מנת לסגור את פעילות החברה בכלל ואת פעילותה מול רשות המיסים בפרט.

138. בנסיבות אלה הותר נאשם 2 את החברה ככלי בידיו של נאשם 1 לביצוע מעשים בלתי חוקיים, וטענתו כי נמנע מלהודיע על הפסקת פעילות החברה משום שסבר שנאשם 1 צריך לעשות זאת אינה יכולה להתקבל. בתקופה זו כבר ידע נאשם 2, פוזיטבית, כי נאשם 1 הוא אדם שאומר דברים שאין להם יסוד במציאות - כגון טענתו כי "בתוך כמה ימים" יקבל הפטר בהליכי פשיטת הרגל - ואף חשד כי נאשם 1 ביצע כלפיו מעשי מרמה.

139. לפיכך, מבחינת היסוד הנפשי מצבו של נאשם 2 בתקופה זו - תקופת האישום השני - הוא למעשה חמור מאשר בתקופת האישום הראשון, שכן בתקופה שנייה זו כבר לא דובר על "חשד" או "עצימת עיניים" גרידא, אלא על ידיעה ברורה אודות טיב מעשיו של נאשם 1, גם אם לא על פרטיהם.

בנקודה זו אמנם ניסה נאשם 2 להרחיק עדותו, בטענה כי חשדו באשר למעשי נאשם 1 התעורר רק "עמוק בתוך שנת 2007". ואולם, אין בידי לקבל טענה זו, שאינה מתיישבת עם מכלול הראיות ונסיבות העניין. זאת ועוד, גם אשתו של נאשם 2 - שכאמור הותרה רושם חיובי בעדותה - ציינה, בהגינותה, כי השניים החלו לעמוד על טיב התנהלותו של נאשם 1 עוד כאשר נאשם 2 החליט "לצאת מהחברה" (ר' בפסקה 104 דלעיל).

ג. האישום הראשון:

140. לאחר ההכרעה בעניין תפקידם ומעמדם של נאשמים 1 ו-2 בחברה, הגיעה העת להידרש לדיון בפרטי האישומים בהם מואשמים הנאשמים בכתב האישום. פשיטא, כי נוכח הקביעות דלעיל - בדבר היות שני הנאשמים "מנהלים פעילים" בחברה, ובדבר העדפת גרסת נאשם 2 על פני גרסת נאשם 1, לרבות בכל הקשור לסיפור אודות "וואיל קבלן המשנה" - כמו גם השלכותיהן על האישומים שבכתב האישום, ממילא יתקצר דיון זה.

141. האישום הראשון עניינו בניכוי מס תשומות על ידי החברה, שלא כדין ובאמצעות חשבוניות פיקטיביות, וכפועל יוצא מכך ניהול של פנקסי חשבוניות כוזבים או רשומות אחרות כוזבות. האישום מתייחס לתקופה שבין חודש נובמבר 2005 לבין חודש אוקטובר 2006, כאשר על פי הטענה בכתב האישום העבירות בוצעו מתוך מטרה להתחמק או להשתמט מתשלום מס.

"יאמר מיד, כי עצם ההיבט העובדתי-חשבוני של ניכוי החשבוניות האמורות הוכח לפניי כראוי וכנדרש, ולמעשה אף לא היה שנוי במחלוקת, לפחות בשלב הסיכומים. החשבוניות המנויות בכתב האישום - של אור-אל, א.ס.א.ק. ואור-כידע - נתפסו על ידי חוקרי רשות המיסים, במסגרת תפיסת חומרי הנהלת החשבוניות של החברה. החשבוניות האמורות הוגשו לתיק בית המשפט (המוצגים ת/13 עד ת/15) - יחד עם חומר חשבוני של החברה, שצורף להודעות הנאשמים ולהודעת ר"ח ברקוביץ' - וממילא הוכח ניכוי על ידי החברה. הנה כי כן, היבט זה של האישום הראשון הוכח כאמור כנדרש.

142. לעניין הסוגיה של ניכוי מס תשומות יש לציין עוד את הוראות סעיף 132 לחוק מע"מ, הקובעות

כלהלן:

132. ראייה.

הטוען ששילם מס או שהגיש דו"ח, או שמס נוכה על פי חשבונית מס - עליו הראיה.

הוראות אלה מצויות אמנם בפרק י"ז לחוק, שכותרתו "הוראות שונות", ולא בפרק העונשין שבחוק (פרק ט"ז), אך הן אינן מסויגות למישור האזרחי בלבד. ואכן, במקרה בו נדונו בין השאר, כבענייננו, עבירות לפי סעיף 117(ב)(5) לחוק, נעשה שימוש בהוראות סעיף זה, תוך ציון כי משמעות הוראותיו היא ש"נטל הראיה להוכיח את הבסיס לניכוי מס התשומות, מוטל על העוסק" (ר' ע"פ (מחוזי ב"ש) 24673-04-14 מדינת ישראל נ' בוסקילה (2015)). להלן - עניין בוסקילה).

143. אך מובן הוא, כי אין בהוראות סעיף 132 לחוק כדי לשנות מכלל היסוד של דיני העונשין, שלפיו נטל השכנוע לעולם מוטל על כתפי המאשימה, ואף לא כדי לגרוע מחובת המאשימה להוכיח את ביצוע העבירות, בהן מואשם הנאשם, במידה שמעבר לספק סביר; וכל זאת בהתאם להוראות סעיף 34כב לחוק העונשין, החלות גם על עבירות לפי חוק מע"מ מכוח סעיף 34כג לחוק העונשין. יחד עם זאת, הוראות סעיף 132 לחוק מעגנות בדבר חקיקה - ובהקשר ספציפי ומוגדר היטב - את ההלכה הכללית בדבר נטל הבאת הראיות לגבי עובדות המצויות ב"ידיעה מיוחדת" של נאשם; שהינה כלהלן:

...משמסתבר כי עובדה רלוונטית מצויה בתחום ידיעתו המיוחדת של נאשם - כי אז: כמות הראיה שתידרש מן התביעה, ע"מ לצאת ידי חובת הראיה בקשר לאותה עובדה, תהיה מזערית; ואם לא תובא מצידו של הנאשם ראיה שכנגד - די יהיה באותה מידה דלה של ראיה לכאורה, כדי לצאת ידי חובת השכנוע. עם זאת, לא תהיה לכך השלכה לעניין נטל השכנוע: זה יישאר על כתפי התביעה, וספק סביר בעניין זה יפעל לטובת הנאשם (ר' י' קדמי, על הראיות, חלק רביעי (מהדורה משולבת ומעודכנת, תש"ע-2009), בעמ' 1709, והאסמכתאות המאוזכרות שם).

והוא הדין בניכוי מס תשומות: עוסק המקבל לידי חשבונית, שהוא מבקש לנכות את המע"מ הכלול בה, הוא - הוא בעל ה"ידיעה המיוחדת" אודות סיבות ונסיבות קבלתה, כמו גם פרטי זהותו של מוציא החשבונית.

144. אמור מעתה, כי הגם שנטל השכנוע במשפטים פליימס לעולם מוטל על כתפי המאשימה, הוראות סעיף 132 לחוק מקלות על המאשימה בעניין מידת הראייה שהיא נדרשת להציג בבית המשפט בנושאים מושא הסעיף. אכן, כאשר נחקר מעלה גרסה באשר לסיבות ונסיבות קבלתה של חשבונית, המוצגת לו בחקירה, זוהי חובתם של החוקרים לחקור ולבדוק את הגרסה בשקידה מקצועית סבירה. חובה זו הינה חלק מחובתם המקצועית-כללית של חוקרים מטעם רשויות אכיפת החוק לבחון את הטענות שמעלים בפניהם חשודים בדבר עבירה, חובה אשר נגזרת מתפקידם לשאוף לחקר האמת. יחד עם זאת, הוראות סעיף 132 מקלות בעניין מידת הראייה, אותה נדרשת להביא המאשימה בסופו של יום לפני בית המשפט בנושאים המנויים בסעיף; בפרט במקרה כבענייננו או כבעניין בוסקילה, בו מעלה נאשם - ובהתייחס למספר לא מבוטל של חשבוניות - טענות תמוהות ומעורפלות, הן באשר לפרטי הזהות של האדם שנתן לו את החשבוניות והן באשר לעסקאות שבגינן הוצאו החשבוניות.

(1) חשבוניות א.ס.א.ק. ואור-כידע:

145. לצורך הדיון כאן אניח כי גרסת נאשם 1 בעניין חשבוניות א.ס.א.ק. ואור-כידע הינה שהוא קיבל אותן לידי מידי וואיל, שנראה כי היא הגרסה הנטענת בסיכומים מטעמו. לא למותר להזכיר, עם זאת, כי

גרסת נאשם 1 בנושא זה היתה רחוקה מלהיות אחידה, הן בשאלה ממי התקבלו החשבוניות (מוואיל או שמא מכמאל) והן בשאלה מי קיבל את החשבוניות (נאשם 1 או נאשם 2). בשאלה אחרונה זו במקום אחד הרחיק נאשם 1 לכת, בעדותו לפני, וטען כי רק נאשם 2 קיבל חשבוניות (ר' בפסקה 51 דלעיל); טענה שאם ניתן היה לקבלה היתה מעוררת את השאלה כיצד נאשם 1 יכול היה לדעת שוואיל אמנם מסר חשבוניות.

146. מכל מקום, כאמור, ההנחה כאן היא שנאשם 1 אמנם קיבל את החשבוניות מוואיל. בנסיבות אלה, די בקביעה המפורטת דלעיל - שלפיה וואיל לא היה קבלן משנה של החברה - על מנת לקבוע כי החשבוניות שמסר וואיל לנאשם 1 היו פיקטיביות וממילא ניכין כמס תשומות נעשה שלא כדין. ואולם, קיימות ראיות ונסיבות נוספות, התומכות כולן במסקנה זו, אשר יפורטו להלן.

(א) היעדר סמכותו של וואיל להוציא חשבוניות בשם א.ס.א.ק ואור-כידע:

147. על פי הראיות שהובאו לפני, מעבר לכך שוואיל לא היה קבלן משנה של החברה, וואיל כלל לא היה מוסמך כדין להוציא חשבוניות בשם א.ס.א.ק או אור-כידע, ואף לא ברור טיב הקשר שלו לחברות אלה. הבעלים של א.ס.א.ק היה פלוני, מר אשרף אבו קשק ואילו הבעלים של אור-כידע היה אלמוני, מר אלכסיי קירילנקו.

148. באשר לאור-כידע, הבעלים מר קירילנקו יצא מהארץ ביום 1.5.06, ומאז לא שב אליה (ר' ת/28). כשנשאל החוקר אליהו אם ייתכן שהפועלים - שעבדו בעבור החברה - היו בפועל עובדים של אור-כידע, השיב הלה כי מדובר בחברה שנמצאו חשבוניות פיקטיביות שלה במקרים רבים אחרים, כי הבעלים שלה נמצא בחו"ל ולא שב, וכי מדובר בחברה קטנה שמטבע הדברים מתקיים בה קשר הדוק בין הבעלים לניהול (ר' בפרוטוקול, עמ' 38-39); כאשר בהקשר זה יש לציין שנאשם 1 הכחיש היכרות עם מר קירילנקו וטען שמעולם לא עבד עמו (ת/4, דף 10 שורה 11).

149. אמנם מקובל עליי טיעון ב"כ נאשם 1 בסיכומיו בכתב (בעמ' 70-71), שלפיו אין רלוואנטיות לענייננו לממצאים בדבר חשבוניות פיקטיביות של אור-כידע במקרים אחרים, ואין בכך משום ראיה כלשהי כי חשבוניות אור-כידע שבענייננו הן פיקטיביות. יחד עם זאת, בהצטברות הנתונים הנ"ל יש כדי להצביע על כך שוואיל לא היה מוסמך כדין להוציא חשבוניות של אור-כידע, ובהקשר זה יש להדגיש כי כאשר החוקר אליהו הטיח דברים אלה בנאשם 1, הלה לא שלל זאת והשיב: **"יכול להיות אם אתה אומר"** (ר' בפסקה 35 דלעיל).

150. גם לגבי א.ס.א.ק ציין החוקר אליהו - בהודעתו השלישית של נאשם 1 - כי הבעלים הרשום הוא מר אבו קשק, אשר הפיץ חשבוניות פיקטיביות (של חברת א.ס.א.ק), ואף הורשע בגין כך ונשפט למאסר בפועל. תגובת נאשם 1 לדברים אלה היתה כי אינו מכיר אדם בשם זה, תוך שהוסיף, בעניין טענות החוקר לגבי מר אבו קשק: **"אין לי מה לומר על כך כלום"** (ר' בפסקה 34 דלעיל).

151. להבדיל ממר קירילנקו, שכאמור אינו נמצא בארץ ועל כן אינו מופיע ברשימת עדי התביעה שבכתב האישום, מר אבו קשק נמנה על רשימה זו. למרות זאת, ב"כ המאשימה לא זימנו לעדות והוא לא העיד לפני. ב"כ נאשם 1 טען, בסיכומיו בכתב (בעמ' 49), כי מכך יש להסיק שלא הוכחה חוסר תקינות של חשבוניות א.ס.א.ק; תוך שהוסיף וטען כי בחקירתו ברשות המיסים לא הודה מר אבו קשק שהחשבוניות האמורות הוצאו שלא כדין. ואולם, בהתחשב במכלול הראיות והנסיבות שפורטו עד כאן אין בטיעון זה

כדי לשלול את הקביעה שוואיל לא היה מוסמך כדין ליתן לנאשם 1 חשבוניות של א.ס.א.ק, ובהקשר זה גם ראוי לציין שב"כ נאשם 1 יכול היה לזמן את מר אבו קשק כעד מטעמו.

(ב) פגמים צורניים בחשבוניות:

152. חשבוניות א.ס.א.ק ואור-כידע נראות על פניהן כלקויות, במובן זה שהפרטים המצוינים בהן רחוקים מרחק רב מהפרטים שיש חובה לצייןם בחשבונית מס, על פי סעיף 9(א) להוראות מס הכנסה (ניהול פנקסי חשבוניות), תשל"ג-1973.

לעיתים, הפרטים הם סתמיים ממש: כך, למשל, בחשבונית מס' 537 של אור-כידע - שהוצאה על סכום של 81,532 ₪ (כולל מע"מ) - נרשם "עבור עבודות איטום", הא ותו לא, ללא פירוט ולו מינימלי ביותר.

153. מדובר בליקויים שמשמעותם הראייתית במישור הפלילי הינה מועטה, וכשלעצמם בוודאי שאין בהם כדי ללמד כי עסקינן בחשבוניות פיקטיביות. יחד עם זאת, יש בליקויים אלה כדי להצטרף ליתר הראיות התומכות במסקנה שעסקינן בחשבוניות פיקטיביות.

עוד יש להזכיר כאן, כי כשנשאל נאשם 1 בנושא ספציפי זה - של הפרטים המופיעים בחשבוניות - הוא השיב: "עשינו טעויות" (לציטוט הדברים ר' בפסקה 31 דלעיל).

(ג) "נתיב הכסף":

154. החוקר אליהו אישר, בחקירותיו הנגדיות, כי אמנם היתה חשיבות באיתורו של וואיל וציין כי ערך ניסיונות בעניין זה. יחד עם זאת, הוא שב וטען כי נוכח מכלול שנאספו אין באי איתורו כדי לפגום במסקנה המתבקשת. בהקשר זה הדגיש החוקר אליהו את "נתיב הכסף"; כלהלן:

כאשר בחנו את מכלול הדברים שיש בתיק על אף שניסינו להשיג את וואיל לראות מה גרסתו לעניין, בסופו של דבר ראינו לאן זרם הכסף וראינו שבעצם מי שקיבל את הכסף בגין חשבוניות של קבלני משנה, היה הנאשמים בעצמם. מה שלא מתקבל על הדעת במידה וואיל הוא זה שמבצע את העבודות והוא זה שהיה צריך לקבל את הצ'קים. אין שום סיבה סבירה שהם ייקחו את הכסף וישתמשו בזה לצורך תשלום חשבוניות בחלק מהמקרים (ר' בפרוטוקול, עמ' 125 שורה 26 ואילך).

155. בהמשך חידד החוקר אליהו והוסיף:

לגבי חלק מהצ'קים ואמרתי את זה אז, אמרתי שיש טבלה מסודרת (הכוונה לטבלת השיקים המעודכנת - ש.א.) ומה שמופיע בטבלה שרשמנו לאיפה שראינו שהכסף הלך ואני חושב שזה רוב הכסף, זה רשום בטבלה. מה שלא הצלחנו להתחקות אחריו לא רשום בטבלה. אבל ראינו שרוב הכסף כפי שצינתי כבר, נפרע על ידי שני הנאשמים ועל ידי האחרים או שקשורים אליהם או שזה היה חשבוניות או דברים כאלה (שם, עמ' 128 שורה 7 ואילך).

156. ואכן, כעולה מריכוז הממצאים בטבלת השיקים המעודכנת, שיקים רבים שנרשמו לכאורה בגין חשבוניות על שם קבלני משנה נטענים - והכוונה לא רק לא.ס.א.ק ואור-כידע, אלא גם לאור-אל - נפרעו בפועל על ידי נאשם 1 או מי מטעמו, בין אם מדובר בקרובי משפחתו של נאשם 1 או במר אבו

סוים. בנוסף, אף לא אחד מהשיקים נפרע על ידי אחת מהחברות הנ"ל, דהיינו: אף אחד מהשיקים לא נפרע על ידי החברה שהוציאה את החשבונית הרלוואנטית.

157. ברי, כי ממצאים אלה מהווים אינדיקציה ראייתית משמעותית לכך שעסקינן בחשבוניות פיקטיביות. הדעת נותנת, כי כאשר שיק ניתן בעד עבודה או שירות, הוא ייפרע - לפחות בחלק מהמקרים - על ידי מי שנתן את השירות; ובוודאי שאין מתקבל על הדעת שמזמין העבודה הוא זה שבסופו של דבר יקבל את התשלום. לפיכך, מצב דברים כזה - שמהותו נתיב מעגלי של תשלום, בו המזמין-כביכול משלם בפועל לעצמו - מלמד כשלעצמו שעסקינן בחשבוניות פיקטיביות, שאין מאחוריהן ולא כלום.

(2) חשבוניות אור-אל:

158. בנוסף לחשבוניות א.ס.א.ק ואור-כידע עובדות האישום הראשון מציינות גם שתי חשבוניות של אור-אל, כלהלן:

(א) חשבונית מס' 453, מיום 30.11.05, על סך ₪ 45,000 בתוספת מע"מ בסך 7,425 ₪ ובסך הכל 52,425 ₪ (להלן - חשבונית 453).

(ב) חשבונית מס' 454, מיום 30.12.05, על סך ₪ 43,200 בתוספת מע"מ בסך 7,128 ₪ ובסך הכל 50,328 ₪ (להלן - חשבונית 454; וביחד - חשבוניות אור-אל).

159. לכל אחת מחשבוניות אור-אל הודקו מספר שיקים, בסכומים שונים, שכמעט כולם הוצאו לפקודת גורמים שאינם אור-אל או ללא שם נפרע (להלן - השיקים המהודקים). אף אחד מהשיקים המהודקים לא נפרע-בפועל על ידי אור-אל. רק שניים מהשיקים - כל אחד על סכום המע"מ בלבד שבחשבונית הרלוואנטית - נרשמו לפקודת אור-אל (להלן - שני השיקים לפקודת אור-אל), אך גם הם הוסבו לגורמים אחרים ונפרעו על ידם.

לא למותר להעיר כאן, כי הנהלת החשבונות של החברה בקשר לחשבוניות אור-אל נראית על פניה כלקויה. כאמור, השיקים המהודקים הינם בסכומים שונים, שלא ברור הקשר בינם לבין החשבונית, כאשר חלק מהשיקים קשורים דווקא לחברה: כך שיק 10158 שנרשם לפקודת נאשם 2 וכך שיק 10092, שבספח לו נרשמה הערה: "קופה קטנה (שמעון)". בנוסף, ישנה התאמה חלקית בלבד בין השיקים המהודקים לבין השיקים המצוינים בכרסת החשבונות של אור-אל בהנהלת החשבונות של החברה (ר' המסמכים שהציג החוקר אליהו למר סטולר, הנספחים להודעתו ת/22).

160. מכל מקום, על פי גרסת נאשם 1, את חשבוניות אור-אל הוא קיבל ממר סטולר בעבור עבודות שהלה ביצע בעבורו, הגם שלא ידע לומר בגין אילו עבודות הוצאו החשבוניות או להסביר את מהות השיקים המהודקים להן (ר' בפסקה 20 דלעיל). מכאן, שכמו בעניין חשבוניות א.ס.א.ק ואור-כידע, אף כאן די בקביעה דלעיל שלפיה לחברה לא היו קבלני משנה, לרבות אור-אל, על מנת להוסיף ולקבוע כי חשבונית 453 וחשבונית 454 הינן חשבוניות פיקטיביות, וממילא כי ניכיון כמס תשומות נעשה שלא כדין.

161. יחד עם זאת, ושוב כמו בעניין חשבוניות א.ס.א.ק ואור-כידע, אף כאן קיימות ראיות ונסיבות נוספות, התומכות כולן במסקנה זו, שבהן נדון עתה.

(א) פגמים צורניים בחשבוניות:

162. חשבוניות אור-אל לוקות באותם פגמים צורניים בהן לוקות חשבוניות א.ס.א.ק ואור-כידע. בשתייהן מופיע רישום סתמי חסר, תוכן ממשי, ללא פירוט העבודה מושא החשבוניות או למצער מקום ביצועה. עם זאת, הפגמים הצורניים בחשבוניות אור-אל הם חמורים יותר, ועל פניהם מעוררים חשד: מדובר בשתי חשבוניות עוקבות במספרן (מס' 453 ומס' 454), שלפי התאריכים המופיעים עליהן הן הוצאו בהפרש של חודש ימים שלם, כאשר לא ברור מה קרה מבחינת פעילות אור-אל בין לבין. בנוסף, השיקים המהודקים לחשבוניות הוצאו בסכומים שונים, בתאריכים שונים, ורק בשניים מהם - שעל סכום המע"מ בלבד - נרשמה אור-אל כנפרעת.

הוסף לפגמים אלה את העובדה - שלא היתה שנויה במחלוקת לפני - כי מדובר בחשבוניות שלא דווחו על ידי אור-אל, והמסקנה הלכאורית היא שמדובר בחשבוניות פיקטיביות.

(ב) "נתיב הכסף":

163. כפי שצוין כבר בדיון בעניין חשבוניות א.ס.א.ק ואור-כידע, סוגיית "נתיב הכסף" היא רלוואנטית גם לחשבוניות אור-אל. השיקים המהודקים לחשבוניות נפרעו על ידי גורמים שונים, לרבות בנו של נאשם 1 ונאשם 2, וכלל לא ברור מה הקשר בינם לבין החשבוניות. יוזכר, כי נאשם 1 לא יכול היה ליתן הסבר לשיקים המהודקים, ואילו במקום אחר בהודעותיו טען שאת הכסף למר סטולר שילם בחלקו גם במזומן (ר' בפסקה 30 דלעיל).

164. בנוסף, נאשם 2 אישר כי חלק מהשיקים המהודקים היו בגין הוצאות של החברה (ר' בפסקה 62 דלעיל). בנסיבות אלה, ברי כי חלק משמעותי מסכום החשבוניות שולם לטובת החברה או מי מטעמה, ולא לטובת אור-אל, משמע הוכח נתיב כסף מעגלי המלמד על פיקטיביות החשבוניות.

(ג) עדויות מר מאיר סטולר ומר שגי ברניג:

165. מר סטולר ומר ברניג, שבאותה העת עמד להתחתן עם בתו של מר סטולר, היו המנהלים של אור-אל, אשר נרשמה על שמו של מר ברניג בלבד. מר סטולר אישר כי הכיר את נאשם 1, שעבד מולו בזמנו במסגרת חברה בשם איטומית, אך טען שאינו מכיר את החברה (נאשמת 3) או את נאשם 2 (ר' הודעתו ת/22 וכן בפרוטוקול, עמ' 56 שורה 16 ואילך).

166. מר סטולר הכחיש נמרצות כי עשה עבודות כלשהן לחברה, כי הוציא לחברה את החשבוניות דנא, או כי קיבל ולו שקל אחד מהחברה (ר' בפרוטוקול, עמ' 61 שורה 27). עוד הכחיש מר סטולר, ספציפית, כי קיבל את שני השיקים לפקודת אור-אל, וכן הכחיש היכרות עם מי שפרעו את השיקים בפועל. מר סטולר הפנה לכך שחתימת ההיסב על גב השיקים הינה "**שאגי ברניג**", דהיינו שמו של מר ברניג בשיבוש חמור, וכן שהשיקים הופקדו בבנק בו כלל לא היה לאור-אל חשבון (ת/22, דף 3 שורה 8 ואילך).

בחקירתו הנגדית לפני הוסיף מר סטולר וציין כי גם החותמת המופיעה על גב שני השיקים לפקודת אור-אל אינה החותמת שלה (ר' בפרוטוקול, עמ' 60 שורה 3), ושב והכחיש כי החתימה המופיעה על הטבעת החותמת, בשני השיקים, היא שלו.

167. מר ברניג הכחיש קשר והיכרות עם כל הנאשמים, דהיינו: גם עם נאשמים 1 ו-2 וגם עם החברה.

כשהוצגו לו חשבוניות אור-אל והשיקים המהודקים, במהלך חקירתו הראשונה ברשות המיסים, הוא אמר:

ת. ...אני מזהה שהחשבוניות דומות לחשבוניות שהיו לי בחברת אור אל אמינות. החתימות והכתב עליהם לא שלי אני לא ביצעתי את העבודות האלו. אני לא מכיר את החברה הזאת ולא ראיתי את השיקים האלו מעולם... הכל כאן מזויף ולא קשור אלי. מעולם לא קיבלתי את הכסף שרשום כאן.

ש. שמעון אדרי מחברת א.ש.ד.ס טען שהחברה שלך ספקה לו פועלים. מה יש לך לומר על כך?

ת. לא היה ולא נברא. וגם עבודות לא עשיתי לו מעולם (ת/27, דף 2 שורה 21 ואילך).

168. כשהוצגו למר ברגיג שני השיקים לפקודת אור-אל הוא טען ששמו מופיע על גב השיקים בשיבוש, ובהתייחס לרישומי ההיסב על גב השיקים הוסיף: **"החתימה על השיקים לא שלי ולדעתי גם לא של מאיר סטולר שעבד איתי"** (ת/26, דף 2 שורה 19). דברים דומים אמר מר ברגיג בעדותו לפני (ר' בפרוטוקול, עמ' 64 שורה 25 ואילך).

ראיות נאשם 1 - עדות ועדות המומחית מטעמו: (ד)

169. נאשם 1 חזר וטען, כאמור, כי את חשבוניות אור-אל קיבל ממר סטולר בעבור עבודות שאור-אל ביצעה בעבור החברה. להבדיל מגרסתו בעניין קבלת חשבוניות א.ס.א.ק. ואור-כידע - שלגביהן טען לעיתים שנתקבלו על ידי נאשם 2 - לגבי חשבוניות אור-אל היה נאשם 1 נחרץ בטענתו כי הוא-עצמו קיבלן. יחד עם זאת, בעניין חשבוניות אור-אל לא הסתפק נאשם 1 בעדותו והגיש לפני חוות דעת גרפולוגית, שנערכה על ידי המומחית גב' קרן רווה, שאף הופיעה לפני ונחקרה נגדית. על פי מסקנות חוות הדעת, שלוש חתימות מטעם אור-אל הן חתימותיו של מר סטולר, כלהלן: החתימה המופיעה על חשבונית 454 ושתי חתימות ההיסב, אשר מופיעות על גב שני השיקים לפקודת אור-אל. שתי החתימות האחרונות מופיעות על הטבעת חותמת המתיימרת להיות חותמת של אור-אל (להלן יכונה שלוש חתימות אלה - החתימות שבמחלוקת).

170. באי כוח הצדדים, למעט ב"כ נאשם 2, האריכו לפני בטיעוניהם הן באשר לשאלה אם ניתן להסתמך על מסקנות חוות הדעת והן באשר לשאלה איזה משקל ראוי ליתן למסקנות אלה, אם בכלל, נוכח הדברים שעלו במהלך חקירת המומחית בבית המשפט. לטענת ב"כ נאשם 1, יש בחוות הדעת ובמסקנותיה כדי להוכיח שמר סטולר לא אמר אמת בעדותו בבית המשפט, וכי לפחות אחת מחשבוניות אור-אל נחתמה על ידיו.

171. דא עקא, שדין זה בחוות הדעת אינו מהותי לשאלות הטעונות הכרעה לפני. זאת, מהטעם הפשוט שנוכח מכלול הראיות והנסיבות אשר פורטו לעיל, המסקנה החד משמעית המתבקשת היא כי הוכח כדבעי שחשבוניות אור-אל הן חשבוניות פיקטיביות. מכאן, שהמשמעות היחידה של הוכחה כי החתימות שבמחלוקת אמנם נחתמו על ידי מר סטולר - ולא זויפו על ידי מאן דהוא אחר - הינה שמר סטולר שיתף פעולה עם נאשם 1 בביצוע עבירות המס דנא. ממילא אין למסקנה זו השלכה מהותית על שאלת אחריותם של מי מהנאשמים שלפני, ומכאן שבעצם העיסוק בחתימות שבמחלוקת יש כדי להסיט את

הדין שלפני ממסלולו הנכון.

172. יחד עם זאת, ועל מנת שלא ייווצר רושם כי הקביעה כאן היא שמר סטולר אמנם שיתף פעולה עם נאשם 1 בביצוע עבירות מס, יש מקום להתייחס בקצרה לאמור בחוות הדעת ולמסקנותיה. כידוע, בית המשפט אינו מחויב לקבל מסקנות חוות דעת מקצועית, אפילו אם מדובר בחוות דעת יחידה, והדבר נתון לשיקול דעתו בהתאם למכלול הנסיבות שהוכחו לפניו. במקרה דנא מתח ב"כ המאשימה בסיכומיו ביקורת חריפה ומקיפה על חוות הדעת ועל המומחית, בין השאר תוך הפנייה לפסק הדין בת.א. (מחוזי חי') 42488-11-11 **עזבון המנוח צימרמן ז"ל ואח' נ' מורלי ואח'** (2014) (בפסקה 113 לפסק הדין ואילך). בביקורת זו יש ממש, הגם שאין צורך להידרש כאן לפרטיה שכן כאמור לא מדובר בסוגיה הנדרשת לדין ממצה לפני.

173. על רקע זה נתייחס אפוא, ובתמצית, למספר נקודות עיקריות בלבד:

ראשית, חוות הדעת מתייחסת לחתימה המופיעה על חשבונית 454, אך מתעלמת מהחתימה על חשבונית 453, ללא כל הסבר. בחקירתה הנגדית ציינה המומחית, בהגנותה, כי לא התייחסה לחשבונית 453 משום ש"**לא חשבתי שאני יכולה לכתוב חוות דעת על החשבונית הזאת**" (ר' בפרוטוקול, עמ' 274 שורה 1). ואולם, עניין זה היה צריך להופיע בחוות הדעת, בפרט כאשר חוות הדעת באה לסתור את גרסת מר סטולר שלפיה הוא לא חתם על שתי החשבוניות כאחת.

שנית, חוות הדעת מתייחסת לסוג חתימה שלעיתים מכונה "חתימת קשקוש". חתימתו של מר סטולר ניתנת לתיאור כמעין עיגול או כעך, ללא אותיות או סימן גרפי נוסף כלשהו. בנסיבות אלה, על פני הדברים היכולת להגיע למסקנות חד משמעיות באשר לזהות החותם היא מצומצמת למדי. בנוסף, חתימות ההיסב מופיעות על הטבעת חותמת חברת אור-אל, ובחוות הדעת אין כדי לסתור את טענת מר סטולר כי מדובר בחותמת שאינה החותמת של אור-אל.

174. הנה כי כן, לא הוכח לפני כלל ועיקר שמר סטולר הוא זה שחתם את החתימות שבמחלוקת. אכן, יש טעם בטיעונו של ב"כ נאשם 1, שלפיו אם חשבוניות אור-אל הוצאו על ידיה ולא דווחו לרשויות המס אזי היה למר סטולר אינטרס להכחיש בבית המשפט כי הוא זה שחתם עליהן. יחד עם זאת, גרסתו של מר סטולר כי החשבוניות כלל לא הוצאו על ידי אור-אל נתמכת גם בעדותו של נאשם 2 ומתיישבת עם מכלול הנסיבות שהוכחו כאמור לעיל. בנסיבות אלה, אין מקום לקבוע כי מר סטולר לא אמר אמת בעדותו לפני.

(3) האישום הראשון - סיכום עובדתי והכרעה משפטית:

175. העולה מן המקובץ הוא כי הוכח לפני, כנדרש, שהחשבוניות מושא האישום הראשון הינן חשבוניות פיקטיביות, וממילא שניכוי מס התשומות בגין נעשה שלא כדין ותוך ניהול - או הרשאה לאחר לנהל - פנקסי חשבוניות או רישומים אחרים כוזבים.

הלכה למעשה, מארג הראיות שהונח לפני הינו איתן אף מעבר לנדרש, שכן הוא כולל לא רק עדויות אמינות שמהן עולה כי החשבוניות דנא הן פיקטיביות - לרבות עדותו של נאשם 2 - אלא גם מכלול שלם של ראיות ממקורות שונים, התומכות זו בזו אהדדי ומסירות כל ספק סביר אפשרי לגבי הקביעה האמורה; והכל כפי שפורט בהרחבה עד הנה.

176. הנאשמים אמנם מואשמים לפני, באישום הראשון, בעבירות לפי הוראות סעיף 117(ב) לחוק מע"מ, הכוללות בכל חלופותיהן דרישה של "מטרה להתחמק או להשתמט מתשלום מס". יחד עם זאת, הלכה היא כי דרישה זו אינה דרישה להוכחת כוונה מיוחדת.

עמד על כך פרופ' א' נמדר, בסכמו את ההלכה הפסוקה בעניין זה כלהלן:

בית המשפט קבע כי המילים "במטרה להתחמק או להשתמט מתשלום מס" בסעיף 117(ב)... אינן דורשות קיומה של כוונה מיוחדת לאפשרות גרימת תוצאות ההשתמטות ממס. לפי הסעיף די בקיומו של יסוד נפשי של מודעות למעשה ולקיום הנסיבות הבלתי חוקיות, ואילו את המטרה להתחמק ממס ניתן ללמוד מהראיות הנסיבתיות וממעשים חיצוניים של הנישום (ר' אהרון נמדר, מס ערך מוסף (מהדורה חמישית, תשע"ג-2013), כרך ב' עמ' 919, והאסמכתאות המובאות שם).

177. בפסק דין חדש יחסית ציטט כב' השופט א' שהם דברים אלה בהסכמה, תוך שהוסיף התייחסות קונקרטית לחלופה הספציפית שנקבעה בהוראות סעיף 117(ב)(5) לחוק, בה קא עסקינן:

...עבירה חמורה נוספת מעוגנת בסעיף 117(ב)(5) לחוק מע"מ, ועניינה ניכוי מס תשומות ללא חשבונית מס או מסמך אחר, כאמור בסעיף 38 לחוק מע"מ. הכוונה היא לניכוי מס תשומות ללא חשבונית כלל; על בסיס חשבונית מס פיקטיבית, מבלי שהיתה עסקה; או על בסיס חשבונית זרה, שניתנה על-ידי אדם זר שאינו קשור לעסקה כלשהי. אשר ליסוד הנפשי בעבירה זו, חזר בית משפט זה וקבע כי "הלכה פסוקה בדיני המס היא כי אדם המסתמך על חשבונית שאינה משקפת עסקת אמת לניכוי תשומות, מתכוון להקטין בדרך זו, שלא כדין, את סכום המע"מ שעליו לשלם, ובכך יש משום כוונה להתחמק מתשלום מס" ... (ע"פ 5783/12 גלם נ' מדינת ישראל (2014), בפסקה 97 לפסק הדין).

178. הוראות סעיף 119 לחוק מע"מ קובעות כאמור כי כאשר נעברה עבירה לפי החוק על ידי חברה, יישאו באחריות בגינה גם מנהליה הפעילים בתקופה הרלוואנטית. לפיכך - כיוון שנאשמים 1 ו-2 היו בגדר "מנהלים פעילים" בחברה בתקופה הרלוואנטית - משהוכח כדבעי ניכוי התשומות שלא כדין על ידי החברה, יישאו באחריות בגין כך גם נאשמים 1 ו-2.

179. בין נאשמים 1 ו-2 ישנם כמובן הבדלים מהותיים. למעשה, מי שביצע בפועל את העבירות מושא האישום הראשון - הן בקבלת החשבוניות מושא האישום הראשון והן בהעברתן או בוידוא העברתן למשרד רואה-החשבון של החברה - היה נאשם 1. מכאן, שבעניינו של נאשם 1 ההיזקקות להוראות סעיף 119 לחוק היא למעשה למעלה מן הצורך. אכן, משהסתמך נאשם 1 על החשבוניות הפיקטיביות דנא, הוא התכוון לקבל החזר מס תשומות שלא כדין ובכך פעל מתוך מטרה להתחמק או להשתמט מתשלום המס; והכל תוך ניהול או הרשאה לאחר לנהל פנקסי חשבונות כוזבים או רשומות אחרות כוזבות.

180. להבדיל, אחריותו של נאשם 2 נגזרת מהוראות סעיף 119 לחוק, אם כי גם מכוח שותפותו עם נאשם 1. כפי שכבר הובהר לעיל, נאשם 2 שיתף פעולה בידועין עם תכניתו הפסולה של נאשם 1 לעקוף את המגבלות שהוטלו על זה האחרון במסגרת הליכי פשיטת הרגל. הלכה למעשה, נאשם 2 הוא זה שהעניק לנאשם 1 את המסגרת החוקית-פורמאלית לפעילותו, והסבריו של נאשם 2 כי האמין לסיפוריו של נאשם 1 אודות קבלת הפטר תוך ימים מספר אינם יכולים לפטור אותו מאחריות (ר' בפסקה 133 דלעיל). גם טענת נאשם 2 כי ההסכמות עם נאשם 1 עוגנו בהסכם בכתב, הוא הסכם

השותפות, אינה משנה לעניין זה, שכן ההסכם לא דווח לרשויות ודרך ניסוחו אף מסתירה את הליכי פשיטת הרגל.

בנסיבות אלה - ומכוח הדוקטרינות של "עצימת העיניים" (שעוגנה בהוראות סעיף 20(ג)(1) לחוק העונשין) ו"הלכת הצפיות" (שעוגנה חלקית בהוראות סעיף 20(ב) לחוק העונשין) - נגזרת אחריותו של נאשם 2 לעבירות מושא האישום הראשון לא רק מהוראות סעיף 119 לחוק אלא גם מכוח שותפותו עם נאשם 1 (לישום הדוקטרינה של "עצימת עיניים" בעבירה דנא ר' בעניין **בוסקילה**).

181. ודוק: עצם הסתמכותו של נאשם 2 על נאשם 1 בוודאי שאינה עולה כדי "עצימת עיניים" פלילית, ופשיטא כי אין כל פסול בהסתמכות מושכלת של אדם אחד על אדם אחר המומחה ממנו בתחום מסוים. אף העובדה שנאשם 2 נהג בסכלות ממדרגה ראשונה בפרשה דנא - למשל בכך שהעביר במזומן את הסכום של ₪ 100,000 לנאשם 1, או בכך שלאחר שסכום נכבד זה נעלם-כביכול הוסיף והעביר לנאשם 1, ושוב במזומן, סכום כפול ממנו - אין בה, כמובן, כדי להטיל עליו אחריות פלילית.

182. דא עקא, שבענייננו של נאשם 2 לא מדובר בהסתמכות לגיטימית על מומחה, או בחוסר הבנה עסקית גרידא, אלא בהתנהגות שחצתה את הרף הפלילי. ראשית, כאמור, תחילתה של הפרשה היא בחטא מצג השווא שבהקמת החברה, שנעשה מתוך מטרה פסולה. ברי, גם בהתחשב בהבנתו העסקית המצומצמת של נאשם 2, כי נאשם 2 הבין הבן היטב שפתיחת החברה על שמו בלבד יש בה למצער הברחת רכוש מנושיו של נאשם 1, בפרט נוכח אמונתם של נאשם 2 ואשתו כי העסק המתוכנן יעלה ויפרח.

אלא שבכך לא הסתיימו הדברים. כפי שעלה בבירור מעדותו של נאשם 2, הוא היה מודע היטב לכך שאין לו את הידע וההבנה העסקיים הנדרשים להקמת החברה ולניהולה בפועל. אם להשתמש בפרפרזה על ביטוי עממי, נאשם 2 היה בפרשה דנא בבחינת "יודע שאינו יודע". בנסיבות אלה, הסתמכותו העיוורת והמוחלטת של נאשם 2 על נאשם 1, כאשר בסיס השותפות הוא בהצגת מצג שווא כלפי הרשויות, עולה כדי "עצימת עיניים".

אלא שאף בכך לא הסתיימו הדברים. ההפטר המיוחל, שאמור היה להתקבל בתוך ימים, בושש לבוא במשך שבועות וחודשים ארוכים, אך למרות זאת המשיך נאשם 2 לעבוד עם נאשם 1 והמשיך להעניק לו את המסגרת החוקית לפעילותו, גם כאשר נאשם 1 אמר לו שהחברה הולכת ומסתבכת ונדרשת הזרמת כסף נוספת אליה. בנסיבות אלה, בעצם ההסתמכות העיוורת על נאשם 1 - כפי מילותיו של נאשם 2 עצמו - היה משום הימנעות מלברר את העובדות כהווייתן, כאמור בהוראות סעיף 20(ג)(1) סיפא לחוק העונשין.

183. המסקנה המתבקשת הינה, אפוא, שבפרשה דנא גילה נאשם 2 חוסר אכפתיות למעשי מרמה של נאשם 1 כלפי צדדים שלישיים, לרבות נושיו של נאשם 1 או רשות המיסים. להוותו של נאשם 2, בסופו של דבר נאשם 1 רימה גם אותו - למצער בכך שעשה בחברה מעשים שונים בלא ידיעתו וממילא בלא הסכמתו - אך אין בכך כדי לפטור את נאשם 2 מאחריותו לעבירות שנעברו במסגרת החברה על ידי נאשם 1.

בנסיבות אלה, בעניינו של נאשם 2 גם לא מתקיים הסייג הקבוע בהוראות סעיף 119 סיפא לחוק, שלפיו לא תוטל אחריות על מנהל פעיל "**אם הוכיח שהעבירה נעברה שלא בידיעתו או שנקט כל האמצעים הנאותים כדי להבטיח קיום הוראות החוק**". ברי, כי במצב של "עצימת עיניים" לא ניתן לדבר על היעדר ידיעה, ולא זו בלבד שנאשם 2 לא נקט בכל האמצעים הנאותים כדי להבטיח קיום הוראות החוק, אלא למעשה ההיפך הוא הנכון, וזאת בכך שהעניק לנאשם 1 - ביודעין ובניגוד לדין - את המסגרת החוקית לפעילותו.

האישום השני:

ד.

184. האישום השני עניינו באי דיווח 63 חשבוניות על עסקאות של החברה, שהוצאו לידן, בתקופה שבין חודש נובמבר 2006 לבין חודש אפריל 2007. כתולדה מכך לא דווחה הכנסה בסך של 649,894 ₪ מעסקאות אלה ולא שולם המע"מ שנגבה בהן, אשר מסתכם בסך של 100,734 ₪.

ההיבט העובדתי-חשבונאי:

(1)

185. גם באישום השני ההיבט העובדתי-חשבונאי הוכח לפניי כראוי וכנדרש, ולמעט היבט אחד אף לא היה שנוי במחלוקת:

באשר לחשבוניות החברה - החשבוניות הרלוואנטיות הוגשו וסומנו ת/11, והגשתן מטעם החברה לידן על ידי נאשם 1, כנגד תשלום בשיקים של דן ליר, הוכחו בעדות גב' עולמי ולמעשה אף אושרו על ידי נאשם 1 (ר' בפסקה 18 דלעיל ואילך).

באשר לאי הדיווח על העסקאות ואי תשלום המע"מ שנתקבל בגין - המאשימה טענה להוכחתם בין השאר על סמך "דוחות אפס", אותם הגישה החברה למע"מ בגין התקופה שבין חודש נובמבר 2006 לבין חודש מרץ 2007, כאשר בחודש אפריל 2007 לא הוגש כלל דו"ח תקופתי.

186. לעניין דוחות האפס הנתענים, הדוחות התקופתיים שהוגשו כמוצגים לפניי הינם עד סוף שנת 2006 בלבד (ר' ת/31). דוחות אלה כוללים שני דוחות אפס: האחד לחודשים ספטמבר-אוקטובר 2006 (שאינו רלוואנטי לאישום השני), והשני לחודשים נובמבר-דצמבר 2006. ואולם, דוחות האפס לחודשים ינואר עד מרץ 2007 לא הוגשו לפניי כמוצגים, והגשתם למע"מ על יד החברה מתועדת לפניי רק בפלט מחשב ממחשבי מע"מ (ר' ת/12. להלן - פלט המחשב).

187. ב"כ המאשימה טען, כי נוכח הניסיונות שנעשו מטעם המאשימה לאתר את הדוחות האמורים בארכיון המכס ומע"מ, כאשר בסופו של דבר הוברר שמדובר במסמכים שהושמדו בשל חלוף הזמן (ר' ת/30), מן הדין הוא לקבל את "הראיה הטובה ביותר" החלופית, המצויה בידי המאשימה, והיא פלט המחשב.

ב"כ נאשמים 1 ו-2, מצידם, התנגדו לכך נמרצות. ב"כ נאשם 1 טען כי מדובר במחדל חקירתי של ממש ואף זימן לעדות את מנהל ארכיון המכס ומע"מ, מר שלמה יששכר (ר' בפרוטוקול, עמ' 303 שורה 24 ואילך. ר' גם המוצג נ/23). בנסיבות אלה כך לשיטתו, פלט המחשב אינו קביל כראייה ומכל מקום, משלא הוגשו הדוחות, כשלה המאשימה בהוכחת בסיס האישום ולא הוכיחה את הגשת הדוחות, קל וחומר את היותם כוזבים. ב"כ נאשם 2 טען, כי גם אם הפלט קביל, כ"רשומה מוסדית", עדיין חסרים בו פרטים רבים, ולא ניתן ללמוד ממנו מי ערך את הדו"ח, מי חתם עליו ומי הגישו למע"מ.

188. פלט מחשב ממחשבי רשות המיסים הינו, על פני הדברים, בגדר "רשומה מוסדית" כמשמעותה בהוראות סעיף 36 לפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971; ואף לא נטען לפניי אחרת. ממילא, השאלה שלפניי אינה שאלת קבילותו של פלט המחשב דנא אלא שאלת משקלו, כאשר בהקשר זה יש לשים לב שאין מדובר במקרה בו נדרשת הסתמכות בלעדית על פלט מחשב, שכן הדו"ח התקופתי לחודשים נובמבר-דצמבר 2006 כן הוגש.

אכן, מקובל עליי טיעון ב"כ נאשם 2 שהפלט אינו כולל את מלוא פרטי הדוחות, היבט העשוי ליצור קושי מהותי

בהסתמכות עליו, אלא שבנסיבות הספציפיות דנא אין בכך כדי לשנות. כאמור, הדו"ח התקופתי לחודשים נובמבר-דצמבר 2006 הוגש, כמו דוחות קודמים, ומהם ניתן ללמוד על פגמים של ממש בהנהלת החשבונות של החברה, בכך שהדוחות הוגשו ללא ציון שם החותם וחתימה וחתימת של העוסק או בא כוחו (ר' בפסקה 94 דלעיל). לפיכך, אין בעובדה שמתוך פלט המחשב לא ניתן ללמוד מי חתם על הדוחות התקופתיים לחודשים ינואר עד מרץ 2007 כדי לשנות.

המסקנה המתבקשת הינה, אם כן, שההיבט העובדתי של האישום השני הוכח לפניי כנדרש.

(2) אחריותו של נאשם 1:

189. אחריותו של נאשם 1 לעבירות דנא נגזרת מהיותו בעל-הבית-בפועל, וממילא בגדר "מנהל פעיל", של החברה. יש להדגיש, כי גם בעבירות דנא, מושא האישום השני, נאשם 1 ביצע חלק ניכר מהמעשים בעצמו, החל בהוצאת החשבוניות, עבור בקבלת השיקים וכלה בפריטת השיקים בשוק האפור, תוך עקיפת הצורך להשתמש בחשבונות הבנק של החברה.

יש לזכור, כי נאשם 1 אישר בהודעותיו, אם גם לא באופן עקבי, כי בעיקרה של תקופה זו הוא המשיך לפעול במסגרת החברה למרות שנאשם 2 הפסיק את פעולתו בה, תוך פריטת שיקים בשוק האפור, ואף אישר כי "יכול להיות" שהדפיס באותה העת פנקס חשבוניות של החברה (ר' בפסקה 35 דלעיל).

190. ב"כ נאשם 1 חזר וטען בסיכומיו כי לנאשם 1 לא היה כל אינטרס או עניין בדיווחי החברה לשלטונות המס, ומבחינתו אחת היא אם החברה דיווחה על עסקאותיה למע"מ אם לאו. בנסיבות אלה, כך לשיטתו, אין כל היגיון בביצוע העבירות הנטענות על ידי נאשם 1 והוא אף חסר לחלוטין את היסוד הנפשי של מטרה להתחמק או להשתמש מתשלום מס.

דא עקא, שמשנקבע כי נאשם 1 היה "מנהל פעיל" בחברה - ולמעשה למעלה מכך - אחריותו לעבירות נגזרת למצער מתפקידו זה. לא זו אף זו: אין זה נכון שלנאשם 1 לא היה אינטרס בהוצאת חשבוניות של החברה, וזאת מהטעם הפשוט שחברת דן ליר לא היתה מוכנה לתת לו שיקים אלא בתמורה לחשבוניות, כפי שהעידה לפניי גב' עולמי (ר' בפסקה 88 דלעיל). נאשם 1 היה חייב אפוא להוציא חשבוניות, וכאשר עשה זאת בחשבוניות של החברה שלא דווחו הוא אף "הרוויח" את סכומי המע"מ אותם גבה מדן ליר. ובמילים ברורות יותר: נאשם 1 גזל במעשיו הנ"ל מהציבור את סכומי המע"מ שהוא גבה בעבורו מדן ליר, וזאת בין ששלשל סכומים אלה ישירות לכיסו ובין שהשתמש בהם לצורך תשלומי עמלה לניכיון השיקים של דן ליר.

191. כאן המקום להעיר אודות הפרקטיקה של "פריטת" השיקים אותם קיבלה החברה מדן ליר בשוק האפור, חלף הפקדתם בחשבון הבנק של החברה; פרקטיקה שעל פניה אינה סבירה מבחינה כלכלית בשל העמלות הגבוהות הנגבות בשוק האפור. לא ניתן אפוא להבין פרקטיקה זו אלא כדרך של נאשם 1 לעקוף את הצורך בשיתוף פעולה של נאשם 2 - ששלט בחשבונות הבנקים של החברה - בפרט בתקופת האישום השני, בה ביקש נאשם 2 לנתק את עצמו מפעילות החברה. לא למותר להוסיף בהקשר זה, כי באופן כמעט-אירוני נאשם 1 לא נרתע מלטעון, בעדותו לפניי, כי הוא דווקא יעץ לנאשם 2 שלא לנכות שיקים בשוק האפור (ר' בפרוטוקול, עמ' 146 שורה 33 ואילך); הגם שטענה זו אינה מתיישבת עם מכלול נסיבות העניין, לרבות דרך התנהלותו של נאשם 2, ואף לא הועלתה על ידי נאשם 1 במסגרת חקירותיו ברשות המיסים.

192. לסוגיית האינטרס של נאשם 1 בביצוע העבירות מושא האישום השני התייחס גם נאשם 1 עצמו,

בחקירתו הראשית, תוך שטען כי אם אמנם היה ממשיך לעבוד בחברה גם לאחר שנאשם 2 הפסיק, לא היתה לו כל סיבה שלא להמשיך בכך עוד ועוד; וכדבריו:

אם כמו שאמרו פה במשפט, העניין הזה שעבדתי ללא ידיעתו של משה היה נכון, אני ראיתי בדוחות בבית המשפט, דוחות המע"מ מראים שההוצאות והכנסות שוות והתשלום היה אפס. אז בעצם אם אני הייתי עושה את זה [אז] הייתי ממשיך לעבוד ככה, לא הייתי ברגע שהוא אמר לי אני מפסיק לעבוד לא הייתי פותח עוסק מורשה על שמי הפרטי... (ר' בפרוטוקול, עמ' 145 שורה 9 ואילך).

193. טיעון זה של נאשם 1 מתעלם מהעובדה שהוא-עצמו אישר בהודעותיו כי אמנם המשיך לעבוד במסגרת החברה לאחר שנאשם 2 הפסיק, תוך שתירץ זאת בחובות לשוק האפור; אך גם לגופו אין בטיעון כדי לשכנע, מכמה טעמים מצטברים:

ראשית, אין זה נדיר שאדם, המבצע עבירות במסגרת חברה, סוגר אותה לאחר פרק זמן מסוים. בין שהדבר נעשה על מנת למנוע את גילוי העבירות, או לעכב את גילוי, ובין שהדבר נעשה מטעם אחר, לא מדובר בהתנהלות אשר כשלעצמה עשויה לעורר תמיהות או סימני שאלה.

שנית, וזוהי אולי הנקודה העיקרית כאן, אין זה נכון שלנאשם 1 היה אינטרס להמשיך לעבוד במסגרת החברה עוד ועוד, ללא כל מגבלת זמן. כפי שכבר תואר לעיל, בתקופת האישום השני פנו נאשם 2 ואשתו לנאשם 1 - כאשר הלה הפיץ את השיקים לתשמישי קדושה ולמלון באילת - ולנאשם 1 היה אינטרס שלא להעמיד את סבלנותם במבחן יתר על המידה, על מנת למנוע מצב שבו הם יפנו לרשויות ויגישו תלונות נגדו. לפיכך, אם כטענת נאשם 1 אמנם התאפשר לו, באמצע שנת 2007, לפתוח עוסק מורשה על שמו, הרי שבאותה העת היה לו אינטרס מובהק לסגור את פעילות החברה.

הנה כי כן, אחריותו של נאשם 1 לעבירות מושא האישום השני הוכחה לפניי כדבעי.

(3) אחריותו של נאשם 2:

194. אחריותו של נאשם 2 לעבירות מושא האישום השני מתגבשת מאותם טעמים ומאותן סיבות לגיבוש אחריותו לעבירות מושא האישום הראשון, ועל כן אין צורך לחזור כאן על הדברים.

יחד עם זאת, מעבר להפניה לדיון באישום הראשון, יש להפנות גם לדיון שנערך בטענת ב"כ נאשם 2 כי העובדה שנאשם 2 ניתק עצמו מפעילות החברה בסמוך לאחר הפציעה יש בה כדי לפטרו, כביכול, מאחריות לעבירות המס מושא האישום השני. עמדנו על כך, כי אין לקבל טענה זו, וכי מבחינת התגבשות היסוד הנפשי הנדרש מצבו של נאשם 2 בתקופת האישום השני היה אף חמור ממצבו בתקופת האישום הראשון.

ה. טענות ההגנה למחדלי חקירה ולשיהוי:

195. ב"כ נאשמים 1 ו-2, ובמיוחד ב"כ נאשם 1, מתחו ביקורת חריפה על היבטים שונים של ניהול החקירה והמשפט, שבהם הם מצאו מחדלים ממחדלים שונים. כבר עמדנו על כך, כי בהתחשב במכלול נסיבות העניין אין בטיעוני ב"כ נאשם 1 למחדלים בקשר לאי איתורו של וואיל במהלך החקירה, או לאי זימונו של מר אבו קשק לעדות, כדי להשפיע על הקביעות העובדתיות המתבקשות בפרשה זו).

196. יתר על כן, דומה כי בטיעוניו בעניין מחדלי חקירה בפרשה דנא הרחיק ב"כ נאשם 1 קמעא לכת.

כך, במקום אחד טען ב"כ נאשם 1 כי הדוחות התקופתיים שהוגשו כראיות לפני לא היו דוחות חתומים, היבט המקשה על אפשרות קביעת זהות מגיש הדוחות (ר' בעמ' 77 לסיכומיו). אכן, הדוחות שהוגשו לא היו חתומים, אך כפי שכבר צוין לעיל הדבר מצביע על פגמים שנפלו בהנהלת החשבונות של החברה. פשיטא, אפוא, שפגמים אלה רובצים לפתחם של הנאשמים ופועלים לחובתם, ולא להיפך.

כך, במקום אחר טען ב"כ נאשם 1 למחדל חקירה, בכך שההודעה על סגירת פעילות החברה נתקבלה במע"מ כנראה בדואר, ומכל מקום ללא בדיקת זהות החותם עליה (ר' בעמ' 42 ואילך לסיכומיו). ב"כ נאשם 1 אף זימן לעדות בנקודה זו את מר ליאור גרובר, פקיד מע"מ שקיבל את ההודעה (ר' בפרוטוקול, עמ' 239 ואילך). ואולם, לא מדובר כלל במחדל חקירה, שכן מדובר בפעילות משרדית של מע"מ שאינה קשורה לביצוע החקירה בפרשה דנא. זאת ועוד, נוכח ריבוי העוסקים בהם מטפל מע"מ, ספק אם יש מקום לקבל את הביקורת שמתח ב"כ נאשם 1 על כך שמע"מ מאפשר לעוסקים להגיש הודעות באמצעות הדואר.

197. עוד טען ב"כ נאשם 1 למחדל חקירה בכך שמסמכי הנהלת החשבונות של החברה הוחזרו לידי נאשם 2, ביום 7.1.10, עת הלה ביקש אותם בכדי להכין דוחות למס הכנסה (ר' הדו"ח על כך, ת/18). לשיטת ב"כ נאשם 1 מדובר במחדל חקירה חמור, והוא אף ביקש על רקע זה את דחיית שמיעת הראיות - לאחר שהתיק הועבר לפניי - עד שיתקבל חומר חקירה זה, בקשה שנדחתה בזמנו (ר' ההחלטה בעמ' 19-20 לפרוטוקול). ב"כ המאשימה טען כי מדובר בחומר שאינו רלוואנטי, ומכל מקום נאשם 1 יכול היה לפנות לנאשם 2 כדי לקבלו, וב"כ נאשם 1 השיב כי שני נאשמים אלה אינם מדברים יותר ביניהם (ר' בפרוטוקול, עמ' 317 שורה 17).

מכל מקום, לא הובהר לפניי מדוע מדובר בחומר חקירה החיוני להגנת נאשם 1 והדעת נותנת כי אם כך היה הדבר, היתה נמצאת הדרך לבקש את העברת החומר מנאשם 2 באמצעות עורכי הדין המייצגים. המסקנה המתבקשת הינה, אם כן, כי לא מדובר במחדל חקירה שהיה בו כדי לפגוע בהגנתו של נאשם 1.

198. נוכח ריבוי הטענות בדבר מחדלי חקירה לא למותר להוסיף ולציין, כי העובדה שניתן היה לבצע פעולת חקירה מסוימת בדרך טובה יותר מזו בה היא בוצעה בפועל, אין משמעה כי מדובר ב"מחדל חקירה"; קל וחומר מחדל חקירה המצדיק זיכוי של נאשם שאשמתו בפלילים הוכחה כדבעי.

הלכה למעשה, בבחינה בדיעבד של כל חקירה לעולם ניתן לטעון כי נדרשו פעולות חקירה נוספות, או שפעולות חקירה מסוימות לא בוצעו כנדרש או לא בוצעו באופן מלא, או ששאלות מסוימות - שראוי היה שתשאלנה - לא נשאלו. ואולם, במשפטנו לא קיים כלל בדבר "ראייה מקסימלית", שלפיו אין להגיע למסקנה מרשיעה בכל מקרה בו, תיאורטית, המאשימה היתה יכולה להביא בפני בית המשפט ראיות טובות מאלה שהביאה בפועל:

...השאלה עליה צריך בית משפט לענות היא לעולם האם הראיות שהובאו בפניו די בהן לצורך הוכחת אשמתו של נאשם מעבר לספק סביר, בהבדל מהשאלה האם היו ראיות אחרות, נוספות, טובות יותר שניתן היה להביאן. שיטת המשפט שלנו אינה דורשת את הראייה המכסימלית, אלא את הרמת נטל השכנוע (ר' ע"פ 4606/12 זכרוב נ' מדינת ישראל (2014), בפסקה 32 לפסק הדין, והאסמכתאות המובאות שם. ר' גם י' קדמי, **על הראיות** (מהדורה משולבת ומעודכנת, תש"ע-2009), חלק שני, בעמ' 700-702).

199. ב"כ נאשם 2 התמקד בסיכומיו, מצידו, בטענה אחת ל"מחדל של ממש", וזאת בכך שהתלונות אותן הגיש נאשם 2 אודות זיוף חתימותיו - הן על ההודעה על סגירת פעילות החברה והן על חלק לא מבוטל מהשיקים שהוצגו בפניו במהלך חקירותיו - לא נחקרו. ב"כ נאשם 2 תיאר בסיכומיו את

השתלשלות הטיפול בתלונות כ"סיפור חלמאי", בו נאשם 2 נשלח עם תלונתו מהמטרה לרשות המיסים, ובחזרה, כאשר אפילו פנייה לפרקליטות לא הועילה לו (ר' ס/18).

טענה זו יש לקבל. אין זה מתקבל על הדעת כי כאשר אדם נחקר כחשוד, ומעלה טענות לזיוף מסמכים הקשורים לחשדות נגדו ואף מגיש תלונה רשמית על כך, תלונתו לא תיחקר. העובדה שתלונות על זיוף נחקרות ככלל במטרה ולא ברשות המיסים אינה מצדיקה אי חקירה על ידי רשות המיסים, בפרט כאשר המטרה מפנה את המתלונן בחזרה לרשות המיסים. חוקרי מע"מ נדרשים אפוא להסיק את המסקנות המתבקשות ממחדל חמור זה, על מנת למנוע את הישנותו בעתיד.

200. יחד עם זאת, במקרה הקונקרטי דנא - נוכח העובדה שגרסתו של נאשם 2 התקבלה על ידי בית המשפט, למעט בהיבט אחד שאינו קשור לסוגיית הזיוף - הגנתו של נאשם 2 לא נפגעה כלל בעטיו של ממחדל חקירתי זה. הלכה למעשה, על פי הקביעות בהכרעת דין זו, אם תלונותיו של נאשם 2 היו נחקרות, התוצאה האפשרית - אם חשדותיו של נאשם 2 כי הזיוף נעשה על ידי נאשם 1 היו מתאמתים - היתה אישום נוסף נגד נאשם 1, אך לא קביעה בדבר היעדר אחריות שלו-עצמו (של נאשם 2). בנסיבות אלה, והגם שכאמור מדובר במחדל חקירתי חמור, אין בו כדי להצדיק את זיכויו של נאשם 2.

201. עוד טענו ב"כ נאשמים 1 ו-2 לשיהוי בהגשת כתב האישום. ואכן, מן הראוי היה שהטיפול בהגשת כתב האישום היה מהיר מכפי שהיה בפועל. יחד עם זאת, לא מדובר בשיהוי קיצוני המצדיק זיכויו נאשמים, בפרט כאשר מדובר בתיק הנשען בחלק ניכר על ראיות בכתב, שלחלוף הזמן משמעות פחותה לגביהן.

ב"כ נאשם 2 הוסיף וטען, בהקשר זה, כי כתולדה מהשיהוי הממושך סוכלה יכולתו של נאשם 2 להעיד את גב' צבירן ז"ל, שלמרבה הצער הלכה לעולמה בתקופה שבין ניהול החקירה ברשות המיסים לבין הגשת כתב האישום. ואולם, גרסת נאשם 2 באשר לחלוקת התפקידים בחברה בינו לבין נאשם 1 - הסוגיה שלגביה ביקש להעיד את גב' צבירן - התקבלה על ידי בית המשפט. מכאן, שהגנתו של נאשם 2 בנקודה זו לא נפגעה כלל.

ה. סוף דבר:

202. אשר על כן ולאור כל המקובץ אני קובע כי אשמתם של כל הנאשמים הוכחה לפניי כדבעי. אני מרשיע אפוא את הנאשמים בעבירות שבהן הם הואשמו בכתב האישום, כמפורט ברישא להכרעת הדין (בכפוף לתיקון מספר העבירות, כאמור בפסקה 7 דלעיל).

ב"כ המאשימה ידאג להעברת העתק הכרעת הדין והערות בית המשפט באשר לאי חקירת תלונותיו של נאשם 2 על זיוף (בפסקה 199 דלעיל), לממונה על החקירות במע"מ.

ניתנה היום, יום חמישי, א' תמוז תשע"ו, 07 יולי 2016, במעמד הצדדים.